

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

27

КАСТРЫЧНИКА 2017 г.

ПЯТНІЦА

№208 (28572)

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Пра спорт з экрана

СТАР. 3

Рамантыка высокага палёту

СТАР. 10

Праграма тэлебачання на тыдзень

20 КАНАЛАЎ

Камунальныя стасункі

МЕРАПРЫЕМСТВЫ НА ПЕРСПЕКТИВУ

Як зменшыць энергаспажыванне дамоў — адзін з фактараў павышэння тарыфаў ЖКГ

Скараціць энергаспажыванне дамоў можна праз вонкавае ўцяпленне канструкцый, рэканструкцыю сістэм ацяплення з магчымасцю арганізацыі сістэмы пакватэрнага рэгулявання і ўліку цеплаэнергіі, устаноўку святлодыёдных святільнікаў. Пытанне ў тым, хто гэта будзе фінансаваць, разважаюць беларускія камунальнікі. Яны аналізуюць узровень энергаспажывання фактычна кожнага дома, прапануюць жытарам самім выбіраць работы па яго мадэрнізацыі, а ў 2019-м плануець абсталяваць усё жыллё святлодыёднымі святільнікамі.

Дзяржаўнае суфінансаванне і жаданні жытароў

Пры абмеркаванні ці вызначэнні пытанняў павышэння тарыфаў для насельніцтва неабходна перш за ўсё думаць пра стан жыллёва-га фонду па энергаспажыванні. Каля 70% шматкватэрнага жылля ў краіне збудавана да 1996 года, калі энергазфактывнасці не ўдзялялася увагі. Прыкладна 12% жылля мае ўнутрыпанэльнае ацяпленне — радыятары там проста ўманціраваны ў сцены. Такія будынкі — самыя неэнергазфактывныя ў краіне і патрабуюць увагі. 5-павярховыя хрушчоўкі і панэльныя 9-павярховыя таксама маюць значнае энергаспажыванне, заўважыў Андрэй РАМАШКА, начальнік упраўлення жыллёвай гаспадаркі Міністэрства ЖКГ Беларусі:

— Пытанне энергазберажэння як ніколі актуальнае, паколькі кошт цеплаэнергіі адносна высокі. Яшчэ ў 2015-м сумесна з праектам ПРААН быў праведзены фундаментальны аналіз па вывучэнні цепласпажывання ўсяго шматкватэрнага жылля ў Беларусі. Сёння гэтыя матэрыялы кладуцца ў аснову прыняцця пэўных рашэнняў, — адзначыў прадстаўнік Мінжылкамгаса.

Распрацоўваюцца падыходы да арганізацыі цеплавой мадэрнізацыі, дзе будучы ўтрымлівацца два асноўныя моманты: суфінансаванне і ўдзел дзяржавы ў мерапрыемствах па энергазберажэнні і добраахвотнасць спажываўцаў пры ажыццяўленні прапануемых працэдур.

— Нягледзячы на тое, што амаль увесь жыллёвы фонд у Беларусі прыватны, дзяржава і бюджэт будучы задзейнічаны ў пытаннях суфінансавання мерапрыемстваў па рэканструкцыі і мадэрнізацыі. Ступень удзелу дзяржавы і насельніцтва будзе вызначацца па падставе эфекту, якога мяркуецца дасягнуць пры выкананні пэўных мерапрыемстваў. Калі эфект ад энергазберагальных мерапрыемстваў будзе большы, то і ўнёсак дзяржавы ў іх аплата павінна быць большы, можа і да 80%, — мяркуе Андрэй Рамашка. — Адзіны механізм фінансавання арганізацыі энергазфактывных мерапрыемстваў у жыллі сёння няма. Асноўная задача органаў дзяржкіравання, якія займаюцца пытаннямі арганізацыі энергазфактывных мерапрыемстваў, — фармуляванне адзінай схемы рэалізацыі і фінансавання гэтых мерапрыемстваў з улікам існуючых эканамічных і палітычных асаблівасцяў. У спажываўца пакуль няма стымулу ў рэалізацыі энергазфактывных мерапрыемстваў, бо эфект ад іх (з улікам кошту цеплаэнергіі) будзе адчувальны праз доўгі час, і гэта мерапрыемства на перспектыву.

Мерапрыемствы па змяншэнні энергаспажывання маюць выключна добраахвотны характар. Пасля аналізу цепласпажывання дамоў і складання пераліку будынкаў, якія ў першую чаргу будуць патрабаваць нейкіх дзеянняў, эксплуатацыйныя арганізацыі паведамляць уласніка аб працэдурі, якія неабходна правесці ў доме, і расказаць пра планы і ад іх эфект. А рашэнне, у якім аб'ёме будучы выкананы прапанаваныя мерапрыемствы, залежыць толькі ад уласнікаў, — акцэнтаваў увагу Андрэй Рамашка.

Індывідуальнае цапло

Найменш затратная працэдура па энергазберажэнні — арганізацыя пакватэрнага ўліку і рэгулявання цяпла, якая пры гэтым дае каля 10—15% эканоміі. І на гэтым мерапрыемстве перш за ўсё трэба звярнуць увагу. Праўда, гэта магчыма толькі ў будынках, дзе ацяпленне не «замураванае» ў сцены.

СТАР. 2

Дэмаграфія

КОЛЬКІ НАС?

У Беларусі пражывае 9 мільянаў 495,8 тысячы чалавек

Такая колькасць насельніцтва налічвалася на 1 кастрычніка. На пачатак года гэта лічба была большая — 9 мільянаў 504,7 тысячы чалавек. Пры гэтым 1 мільён 974 тысячы з усіх пражываюць у Мінску. Па колькасці насельніцтва Беларусь займае 92-е месца ў свеце, 17-е — сярод еўрапейскіх дзяржаў, штостае — сярод краін СНД.

Наталія ЛУБНЕЎСКАЯ. lubneuskaya@zviazda.by

ПАД ВЕКАВЫМІ ШАТАМІ

Родныя сёстры Марына Разумка і Наталія Пяцігора, якія жывуць у рабочым пасёлку Альба Нясвіжскага раёна, са сваімі малымі Аляксандрам і Георгіем прагульваюцца па вясковым лесапарковым комплексе, які з'яўляецца батанічным помнікам рэспубліканскага значэння.

ЦЫТАТА ДНЯ

Андрэй КАБЯКОЎ, прэм'ер-міністр:

«Нягледзячы на абмежаваныя прыродныя рэсурсы, адсутнасць доступу да мора, высокую залежнасць ад знешніх фактараў, адметнай рысай Беларусі з'яўляецца стабільная палітычная сітуацыя, выразны эканамічны шлях і адкрытая знешнеэканамічная палітыка. Нам неабходна выбудоваць канструктыўныя адносіны са знешнім светам: ствараць кампаніі і прадаваць іх прадукцыю чужым свету. Каля 60% беларускай эканомікі сёння мае экспартна арыентаваны характар. Мы рухамся наперад, удаканальваючы тэхналогіі як у вытворчасці, так і ў кіраванні. Наш галоўны рэсурс — працавіты і таленавіты беларускі народ».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 27.10.2017 г.

Долар ЗША	1,9601 ▲
Еўра	2,3165 ▲
Рас. руб.	0,0339 ■
Укр. грыўня	0,0730 ■

Класныя навіны

РЭАКЦЫЯ ПАЙШЛА...

Як закон «аб дзвюх нагах» можа зрабіць нашу школу лепшай?

«Каб настаўнік пасля працоўнага тыдня адправіўся некуды яшчэ добраахвотна папрацаваць ды павучыцца, яму дакладна трэба ведаць, што ён адпраўляецца па натхненне, па вопыт, па новыя ідэі, па атмасферу супрацоўніцтва і творчасці. Настаўнікі, якія ўдзельнічалі ў першай педагогічнай неканферэнцыі, атрымалі ўсё гэта напоўніцу. Кожнаму было чым падзяліцца і павучыцца без пратаколаў і планаў-канспектаў. Для мяне сабіста вынік неканферэнцыі — фантан ідэй у выглядзе клічнікаў у маім нататніку: «Арганізацыя інтэрактыўных бацькоўскіх сход на тэму «Кампетэнцыі XXI стагоддзя»! Паведамце класныя гадзіны ў фармаце EdCamp! Аб'явіце конкурс на самую лепшую рэкламу класа, урока! Нападзіце творчыя сустрэчы ў фармаце скайп-сесіі...», — падзялілася сваімі ўражаннямі ад мерапрыемства настаўнік беларускай мовы і літаратуры СШ №20 горада Оршы Алена ПАНКРАТАВА.

Іржы ТРУНДА: «Жаданне вучыцца па-новаму было, але куды рухацца, ніхто не ведаў...»

ВАЗЬМІ, КАЛІ ХОЧАШ

Дык усё ж такі, што прымусліла 80 педагогаў з розных куткоў краіны, нават з тых, што знаходзяцца на самай паўночнай мяжы, накіравацца ў свой выхадны дзень у Мінск? І што хаваецца за новымі словамі і паняццямі: неканферэнцыя і EdCamp? Education Camp — міжнародная ініцыятыва, якая нарадзілася ў настаўніцкім асяроддзі ў ЗША ў 2010 годзе і распаўсюдзілася на дзясяткі краін свету. На сённяшні дзень больш за 1500 мерапрыемстваў у 35 краінах свету аб'ядналі ўжо 120 000 педагогаў для адкрытага абмену педагогічным вопытам, супрацоўніцтва і вырашэння агульных задач. Цяпер да іх далучылася і Беларусь.

EdCamp мае ўнікальны фармат. Неканферэнцыя падпарадкоўваецца закону «аб дзвюх нагах»: яе праграма загадзя невядомая, удзельніцы і удзельнікі самастойна вызначаюць ход мерапрыемства і далучаюцца да той дыскусіі, якая цікавая менавіта ім, праграма фактычна ствараецца разам, выходзячы з інтарэсаў кожнага удзельніка.

СТАР. 2

Фінансы

БЯРЭШ ЧУЖЫЯ, АДДАЕШ — СВАЕ

Падводныя камяні жыцця ў доўг

Услед за памяшчэннем стаўкі рэфінансавання практычна імгненна працягваюць зніжацца і працэнты па крэдытах. За апошнія шэсць месяцаў яны зменшыліся яшчэ на 7—10%. У выніку цяпер у банкаў з'явілася досыць вялікая колькасць прапановаў па крэдытах са стаўкай і да 15%. Мінімальная ж стаўка складае 10% гадавых. Да таго ж, многія банкі сёння не патрабуюць ад сваіх кліентаў даведкі аб даходах. Спакуюцца ўзяць грошы на што-небудзь не надта і патрэбнае становіцца сапраўды вялікай. Ці праўда ў нас стварылі рай для спажываўцаў, ці існуюць пэўныя ноаы. Раскладваем па паліцах.

Куплю ўсё і зараз

Зразумела, што самымі папулярнымі ў людзей з'яўляюцца спажывецкія крэдыты на тэрмін да года. Гэта так званыя кароткія крэдыты, якія прызначаны для ажыццяўлення не вельмі дарагіх пакупаў. Шэраг камерцыйных банкаў пачаў выдаваць такія крэдыты на тэрмін ад 7 да 12 месяцаў па стаўцы ад 10% да 14% пры выкананні спецыяльных патрабаванняў да заўніка. У першую чаргу, гэта будзе даведка аб даходах, якая сведчыць, што штомесячны прыбытак кліента складае не менш за 400 рублёў. Для заўнікаў і паручыцеляў, якія з'яўляюцца кліентамі банка

і атрымліваюць заробную плату на яго ж плацежную картку, падача даведкі аб даходах не патрабуецца.

Калі вы бераце ўвогуле мінікрэдзіт (да 1000 рублёў) на 5—6 месяцаў, то вам яго дадуць без ніякіх паручыцеляў, даведкаў і камісій. Узрост для атрымання крэдыту — ад 18 да 64 гадоў (для мужчын), ад 18 да 70 гадоў для жанчын.

Кліент банка павінен мець рэгістрацыю на тэрыторыі краіны, узрост ад 18 гадоў і стаж на цяперашнім месцы працы ад трох месяцаў. Заўважу, што максімальную суму крэдыту вам дадуць толькі ў тым выпадку, калі існуе больш сур'ёзны даход, а таксама не менш за год ці нават два. Акрамя таго, банкі пачалі цяпер патрабаваць ад кліентаў дакумент воінскага ўліку (для мужчын, якія не дасягнулі ўзросту 27 гадоў). Аднак, мабыць, самым галоўным мінусам танных крэдытаў на спажывецкія патрэбы ад невялікіх прыватных банкаў з'яўляецца тое, што стаўка па такіх пазыках можа змяняцца.

Часам банкі прапануюць проста цудоўныя ўмовы, але яны такія з'яўляюцца толькі на першы погляд. Так, напрыклад, прапануецца крэдыт ад 500 да 15 000 рублёў на тэрмін да пяці гадоў. Без закладу і паручыцеля. Працэнтная стаўка ўсяго 12% на працягу льготнага перыяду (да 40—60 дзён).

СТАР. 2

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

Прэм'ер-міністр Новай Зеландыі прыведзена да прысягі

Прэм'ер-міністр Новай Зеландыі 37-гадовай Джасінда Ардэрн прыведзена да прысягі, паведаміла Radio New Zealand. Пасля цырымоніі прывядзення да прысягі яна выступіла перад прыхільнікамі, паабяцаўшы, што ўрад будзе дзейным і моцным. «Усім нам трэба будзе зрабіць шмат чаго», — адзначыла яна. Раней Ардэрн паведаміла, што пасадку міністра замежных спраў будзе займаць Уінстан Пітэрс, які па сумяшчальніцтве стане віцэ-прэм'ерам. Міністрам гандлю ў новым кабінэце міністраў прызначаны Дэвід Паркер. Ардэрн узначальвае Лейбарысцкую партыю, якая атрымала другі вынік на мінулых выбарах і сфарміруе кааліцыйны ўрад. Выбары ў Новай Зеландыі адбыліся 23 верасня, аднак ні адной з партый не ўдалося атрымаць абсалютнай большасці са 120 месцаў у новым складзе парламента. Найлепшы вынік паказала Нацыянальная партыя Новай Зеландыі — 56 месцаў, лейбарысты заваявалі 46 месцаў, іх традыцыйныя саюзнікі «зялёныя» — 8, Партыя АСТ Новай Зеландыі — адно месца. Такім чынам, лёс новага ўрада залежыць ад рашэння партыі «Новай Зеландыі перш за ўсё», якая атрымала дзве п'ятыя часткі крэслаў, і ўчора яе лідар Уінстан Пітэрс абвясціў, што ўвайдзе ў кааліцыю з лейбарыстамі.

У СБУ паведамлілі пра двух загінулых пры выбуху ў Кіеве

Пры выбуху ў цэнтры Кіева (яго кваліфікавалі як тэроракт) загінулі два чалавекі, паведаміла прэс-сакратар СБУ Алена Гітлянская. «Наколькі я разумею, двое загінулых — гэта ахоўнік Масійчука (дэпутата Рады) і мясцовы жыхар, які проста быў побач. Астатнім нічога не пагражае, яны знаходзяцца ў бальніцы», — цытуе словы Гітлянскай сайт тэлеканала «112 Украіна». Таксама яна напісала на сваёй старонцы ў Facebook, што следчыя расследуюць факт выбуху ў Кіеве. «Следства разглядае ўсе версіі», — заявіла Гітлянская. У сераду ўвечары каля будынка тэлеканала «Эспрэса» узляцелі ў паветра прыпаркаваны там матацыкл. Магутнасць выбуховага прыстасавання складала не менш за кілаграм у траўцілавых эквіваленце. Пацярпелі пяць чалавек, у тым ліку Ігар Масійчук, яго ахоўнік і палітолаг Віталь Бала. Целаахоўнік дэпутата памёр у бальніцы. Як расказалі ў прэс-службе Масійчука, ахоўнік выратаваў іншых людзей цаной свайго жыцця. Дэпутат расказаў, што пасля выбуху ў яго паранены правы бок цела. Масійчук лічыць, што гэта быў замар.

Біткойны прадказалі дзевяціразовы рост

Кошт аднаго біткойна вырасце да 50 тысяч долараў на працягу 10 гадоў, мяркуе застнавальнік інвесткампаніі Standpoint Research Роні Моас. Пра гэта паведамляе Rambler News Service. Як растлумачыў Моас, сітуацыя з попытам і прапановай крыптавалюты можа стацца такой, што 200 мільянаў чалавек па ўсім свеце будучы спрабаваць купіць некалькі мільянаў біткойнаў (эмсія крыптавалюты абмежаваная 21 мільёнам

адзінак), гэта прывядзе да дэфіцыту і, як следства, росту курсу. Па словах Моаса, 24 кастрычніка капіталізацыя біткойна перавысіла аналагічны паказчык інвестбанка Goldman Sachs. Калі рост крыптавалюты працягнецца такімі тэмпамі, яе рынаквы кошт перавысіць кошт Apple (больш за 800 мільярдў долараў), лічыць інвестар. У пачатку кастрычніка паведамлялася, што Goldman Sachs задумаўся пра гандаль біткойнамі і іншай крыптавалютай за кошт стварэння новай гандлёвай опцыі. Goldman Sachs можа стаць першым буйным банкам Уол-стрыт, які выйшаў на рынак лічбавых грошай. Па звестках Coinmarketsar, капіталізацыя біткойна дасягнула 92 мільярдў долараў, курс крыптавалюты склаў, па ацэнцы CoinDesk, 5,4 тысячы долараў.

Самая «гарачая» спецыяльнасць у ЗША

Агенцтва Bloomberg апублікавала рэйтынг спецыяльнасцяў, попыт на якія з боку работадатцаў расце хутчэй за ўсё. На першым месцы аказаліся спецыялісты па ўстаноўцы сонечных панэляў на дахах дамоў. Паводле ацэнкі Бюро працоўнай статыстыкі, попыт у наступныя 10 гадоў на гэтых спецыялістаў вырасце больш чым удвая. З невялікім адставаннем далей у рэйтынгу ідуць спецыялісты па ўстаноўцы ветраных турбін, і, нарэшце, трэцяя прафесія, на якую попыт будзе хутка расці, — памочнік па доглядзе за хворымі. Варта адзначыць, што ў топ-15 спецыялістаў увайшлі таксама статыстыкі і матэматыкі. Bloomberg адзначае, што 8 з 15 самых запатрабаваных спецыяльнасцяў звязаны з аховай здароўя. Пры гэтым спецыяліст па ўстаноўцы панэляў цяпер атрымлівае каля 40 тысяч долараў у год, аднак яго даход павялічыцца ўдвая праз дзесяць гадоў. Самая высокая зарплата з топ-15 у матэматыку — больш за 100 тысяч долараў у год. Лідарамі антырэйтінга сталі машыністы лакаматываў, работнікі пошты і гадзіннікавыя майстры.

УЛАДА НА СУВ'ЯЗІ

У Мінску і абласцях працягваюць сваю работу прамянь тэлефонныя лініі

Нагадаем, што задаць усе пытанні, якія вас хвалюць, можна кожную суботу з дзевяці раніцы і да поўдня. На сувязь выйдучы намеснікі старшыні абласных, гарадскіх і раённых выканаўчых камітэтаў, а таксама кіраўнікі спраў. Чарговая прамаў тэлефонная лінія пройдзе ў суботу, 28 кастрычніка, з 9:00 да 12:00 на званкі адкажучы:

намеснік старшыні БРЭСЦКАГА аблвыканкама Алег Іванавіч ВЯЛІЧКА. Тэл. 8-016 221 31 21;

намеснік старшыні ВІЦЕБСКАГА аблвыканкама Уладзімір Мікалаевіч БЕЛАВУС. Тэл. 8-021 222 22 22;

кіраўнік спраў ГОМЕЛЬСКАГА аблвыканкама Алена Уладзіміраўна КЛІЧКОЎСКАЯ. Тэл. 8-023 275 12 37;

намеснік старшыні ГРОДЗЕНСКАГА аблвыканкама Віктар Андрэевіч ЛІСКОЎІЧ. Тэл. 8-015 273 56 44;

намеснік старшыні МАГІЛЁўСКАГА аблвыканкама Андрэй Міхайлавіч КУНЦЭВІЧ. Тэл. 8-022 250 18 69;

намеснік старшыні МІНСКАГА аблвыканкама Алег Альфрэдавіч ПЛАЎСКІ. Тэл. 8-017 500 41 60;

першы намеснік старшыні МІНСКАГА гарвыканкама Фёдар Віктаравіч РЫМАШОЎСКІ. Тэл. 8-017 222 44 44.

Увага!

Адкрыта падпіска на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі на I паўгоддзе 2018 года

ДЛЯ ФІЗИЧНЫХ І ЮРЫДИЧНЫХ АСОБ

АФАРМЛЯЙЦЕ:

- ✓ праз сістэму «Інтэрагт-падпіска» на сайце www.belpost.by
- ✓ у аддзяленні паштовай сувязі
- ✓ у офісе, вылікаўны паштовага кура'ра
- ✓ дома, заарасціўшы паштальню
- ✓ па факсе (для юрыдычных асоб)

АТРЫМЛІВАЙЦЕ:

- ✓ па названым адрасе праз аб'ёмную паштовую скрынку
- ✓ у афісе, вылікаўны паштовага кура'ра
- ✓ ад аб'ёмнага паштовага скрынку або «Да заагарабавання»
- ✓ з рук у рукі (даступна да кватэры)

Падпіска на ўсе беларускія друкаваныя сродкі масавай інфармацыі і замежныя друкаваныя выданні

Падпісвайцеся на любыя выданні!

Падрабязную інфармацыю вы можаце атрымаць у любым аддзяленні паштовай сувязі ці па тэлефонах у: Мінску: 222-72-17, 293-55-95, 327-20-31

Брэсцкі філіял (8-016) 87-42-68
Віцебскі філіял (8-021) 81-41-06
Гомельскі філіял (8-023) 71-53-42
Гродзенскі філіял (8-015) 75-71-48
Мінскі філіял (8-017) 84-82-95
Магілёўскі філіял (8-022) 31-68-06

www.belpost.by
Call-цэнтр 154
shop.belpost.by

2 НАДЗЁННАЕ БЯРЭШ ЧУЖЫЯ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

На гэту агаворку пра льготны перыяд можна і не звярнуць увагі. Але пасля заканчэння гэтага перыяду працэнты павялічваюцца да 27% і 35% гадавых. У кол-цэнтры нам паведамілі, што такія вклікі працэнты з’яўляюцца платай за рызыку невяртання грошай без закладу.

Грошы ў будучыню

Найбуйнейшыя фінансавыя ўстановы выдаюць сёння крэдыты і на навучанне ва ўстановах вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі. У гэтым выпадку сродкі накіроўваюцца безьняйна пералікам на рахунок адпаведных устаноў.

Пры атрыманні крэдыту на аплату першай адукацыі дзённай формы ва ўстановах вышэйшай адукацыі пазыка дзеяцца пад стаўку рэфінансавання з пагазненым з наступнага месяца пасля заканчэння ВНУ на працягу пці годоў. Працэнты выплачваюцца адрэза пасля выдачы крэдыту. Пры атрыманні першай адукацыі дзённай формы ва ўстановах сярэдняй спецыяльнай адукацыі крэдыт гасіцца на працягу трох гадоў пасля атрымання дыплама.

Працэнты налічваюцца за фактычны час карыстання крэдытам, а іх памер вызначаецца ў межах дагавора кошту навучання з улікам плацежаздольнасці крэдытаатрымальніка.

З працэнтамі ёсць асобныя пытанні. Так, у крэдытным дагаворы ўказваецца памер працэнтнай стаўкі ў абсалютным значэнні на дату заключэння крэдытнага дагавора. Пры змене стаўкі рэфінансавання памер працэнтнай стаўкі па раней заключаных крэдытных дагаворах не змяняецца, калі іншае не прадугледжана крэдытным дагаворам. Вось так. Зараз, калі стаўка рэфінансавання ў нас падае, гэты пункт, нам здаецца, працуе не на карысць спажыўца. Але на працягу пці гадоў сітуацыя са стаўкай можа змяніцца...

Аформіць заяўку на крэдыт досыць проста. Многія банкі нават прапаноўваюць папярэдняе пакінуць яе па тэлефоне, на сайце або адрэзу ў аддзяленні, а пазней, ужо пасля атрымання станючага адказу, прынесці неабходныя дакументы ў банк і заключыць дагавор. Аформленне крэдыту (незалежна ад сумы) грамадзянам, якія атрымліваюць зароботную плату (пенсію) ва ўстановах банка, магчыма без падачы даведкі аб даходах.

Інвестыцыі ў жыллё

Восенню істотна патаненні і крэдыты на будаўніцтва індыўідуальных жылых дамоў і кватэр. Напрыклад, «Беларусбанк» прапанава грошы на гэтыя мэты на тэрмін да 20 гадоў. Працэнты па такім крэдыце ў першыя 24 месяцы складаюць стаўку рэфінансавання. Пачынаючы з 25 месяца стаўка павялічваецца на тры працэнтныя пункты за фактычны час карыстання. Грошы выдаюцца на суму ў межах да 90% ад кошту будаўніцтва (рэканструкцыі) жылга памяшкання ў межах плацежаздольнасці крэдытаатрымальніка. У банку ўдакладнілі, што пры разліку памеру крэдыту пры недастатковай плацежаздольнасці крэдытаатрымальніка па рашэнні крэдытнага камітэта ў яго сукупны даход могуць уключацца даходы паручальцаў — блізкіх сваякоў (членаў сям’і) крэдытаатрымальніка (жонкі, мужа, бацькоў, родных братоў (сясцёр), дзяцей, унукаў). Трэба мець на ўвазе, што ў крэдытным дагаворы прапісваецца памер працэнтнай стаўкі ў абсалютным значэнні на дату заключэння крэдытнага дагавора. На сёння гэта будзе 14,4% гадавых.

Астатнія камерцыйныя банкі прадугледжваюць стаўку таксама 14%, але першапачатковы ўзнос не менш чым 20% ад агульнай сумы. І адтэрміноўка асноўнага доўгу па крэдыце складае адзін год. Усе часцей банкі прапаноўваюць акцыі, калі ў рамках супрацоўніцтва з арганізацыямі-партнёрамі стаўку па крэдытах могуць складаць да 11—12% ў першыя пці гадоў. Неабходна зазірнуць у спіс дадатковых умоў выдачы жылльвых крэдытаў. Так, пры выдачы крэдыту на суму ад 5000 да 30 000 рублёў дастаткова паручальства адной асобы, а на суму да 100 000 рублёў — патрабуюцца ўжо два паручальцы. Максімальная сума крэдыту для кліентаў катэгорыі Класік, Простыі і Прэміум будзе 110 тысяч рублёў, а для катэгорыі VIP — 150 рублёў.

Добрую суму грошай у прыватных банках дадуць толькі тады, калі стаж працы не меншы за шэсць месяцаў, ёсць наяўнасць рэгістрацыі ў пашпартце (прапіскі) на тэрыторыі Беларусі і ваш узрост складае ад 21 да 55 гадоў.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@vzviada.by

Цэны

Бензін падаражэў на 2 капейкі

У Беларусі ноччу 26 кастрычніка змяніліся цэны на бензін, паведамляе прэс-сакратар канцэрна «Белнафтахім» Марына Касцючаня. Рознічная цана на бензін з узрашчання дня павялічылася ў сярэднім на 1,7%, або на 2 капейкі.

Цяпер цэны на АЗС выглядаюць так: АІ-92 — 1 рубель 19 капеек, АІ-95 — 1 рубель 27 капеек, АІ-98 — 1 рубель 38 капеек. Кошт дызельнага паліва і газу не павялічыцца.

У «Белнафтахіме» растуць мабільнае падаражанне ростом кошту нафты і неабходнасцю выраўноўвання рознічных цен на нафтапрадукты ў Беларусі з цэнамі на аўтамобільнае паліва ў сумежных краінах, перш за ўсё ў суседніх рэгіёнах Расіі.

Кошт аўтамобільнага паліва на АЗС Беларусі па-ранейшаму застаецца самым нізкім у Еўропе, звярнулі ўвагу ў «Белнафтахіме». Да гэтага апошні раз цана на паліва змянялі ўагу ў 6 мая 2017 года. Тады кошт паліва вырас на 1 капейку. Гэта было пятым падаражаннем паліва за год.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@vzviada.by

Дзяржава і бізнес

КАНСАЛІДАЦЫЯ НА КАРЫСЦЬ КЛІМАТУ

Члены Савета па развіцці прадпрымальніцтва правялі першую сустрэчу ў адноўленым складзе на дыялогавай пляцоўцы Савета Міністраў. Больш за 60% складу Савета — людзі, якія раней не прымалі ў ім удзел. Сустрэча — цеснае знаёмства адно з адным. Нагадаем, што згодна з Указам Прэзідэнта №370, які быў падпісаны 10 кастрычніка, абноўлены суб’ектны склад Савета. У яго ўвайшлі прадстаўнікі малага, сярэдняга і буйнога бізнесу, занятыя ў розных сферах эканамічнай дзейнасці, — усяго 26 чалавек. Сярод іх вядомыя ў краіне бізнесмены, прадстаўнікі дзяржстаноў, кіраўнікі бізнес-аб’яднанняў. І нягледзячы на тое, што пасяджэнне ў большай ступені насіла арганізацыйны характар, яго ўдзельнікі ўжо паспелі акрэсліць тэа напракмі, па якіх яны будуць працаваць у найбліжэйшы час.

Старшын Савета, кіраўнік Апарату Савета Міністраў Аляксандр ТУРЧЫН адзначыў, што орган па развіцці прадпрымальніцтва сёння адзіны ў краіне, які створаны пры Прэзідэнце. А гэта ў сваю чаргу накладвае высокую адказнасць на прыняцце рашэнняў. Так плануецца, што адноўлены склад будзе больш цесна ўзаемадзейнічаць з урадам. Акрамя таго, указам Прэзідэнта пашыраны і яго паўнамоцтвы.

«Думаю, што праблемныя пытанні, якія патрабуюць хуткага рашэння, будуць больш апэратыўна абмяркоўвацца з урадам. Мая пасада кіраўніка Апарату Савета Міністраў дазваляе працаваць з

міністрамі, віцэ-прэм’ерамі, звяртацца да прэм’ер-міністра», — паведаміў Аляксандр Турчын. Таксама ён лічыць, што неабходна адрэдаць Саветы па развіцці прадпрымальніцтва ў рэгіёнах. Бо менавіта малы і сярэдні бізнес дапамагае там ствараць працоўныя месцы, забяспечваць занятасць і наступленне падаткаў у бюджэт. «Мы павінны ведаць, што хвалюе прадпрымальніка на месцах, каб разумець, якія рашэнні трэба прымаць», — лічыць Аляксандр Турчын.

Задача Савета па развіцці прадпрымальніцтва таксама будзе з’яўляцца ўдасканаленне законодаўства, якое рэгулюе работу бізнесменаў. Плануецца, што орган будзе працаваць са зваротамі прадпрымальнікаў для вырашэння канкрэтных пытанняў. Акрамя таго, праводзіць пасяджэнні Савета плануецца не толькі ў Мінску, але і ў рэгіёнах. На думку Аляксандра Турчына, гэта дапаможа ў вырашэнні праблем бізнесу, якія ўзнікаюць на рэгіянальным узроўні.

Па словах **старшын Рэспубліканскага саюза прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў Аляксандра ШВЕЦА**, работу Савета можна ўмоўна падзяліць на дзве часткі. «Адна з іх — тая работа, якая фактычна ўжо зроблена, — унесенне змяненняў у дакументы па лібералізацыі прадпрымальніцкай дзейнасці, ліквідацыі перашкод, у тым ліку для вырашэння пытання самазаянтасці. Пасля прыняцця ўказаў і дэкрэта аб развіцці прадпрымальніцтва многія пытанні будуць знятыя. У другой частцы на першы план будзе выходзіць пытанне правапрымальнай практыкі. Мы бачым, што ўзровень даверу да эканамічных судовоў адносна невысокі. Для гэтага

патрабуюцца дыялог з судовай сістэмай. Пытанні правапрымальнай практыкі будуць найважнейшымі», — падкрэсліў Аляксандр Швец.

Дзякуючы таму, што членамі Савета з’яўляюцца людзі, занятыя ў розных сферах эканамічнай дзейнасці, у іх ужо сфарміраваны шырокі спектр пытанняў, адказы на якія паспяваюць паляпшаць клімат для прыватнага бізнесу. Так, напрыклад, **дырэктар і сустаршыня праўлення Бізнес-саюза прадпрымальнікаў і наймальнікаў імя прафесара М. С. Крывяцкага Жанна ТАРАСЕВІЧ** адзначыла, што адна з яе прапанов даччыцца Указа №488 «Аб некаторых мерах па папярэджанні незаконнай мінімізацыі сум падатковых абавязальнасцяў»: «Мы будзем прапаноўваць унесене туды змяненняў. Перш за ўсё яны датычацца пакарэння, прыняцця мер уздзеяння толькі пасля таго, як суб’ект быў унесены ў рэспублікапрадпрымальніцкіх структур. Думаю, будуць разглядацца і іншыя прапановы ў дачыненні да самой працэдурцы прызнання ілжэпрадпрымальніцкай структуры, унесення кампаніі ў адпаведны рэестр і выключэння з яго». На думку Жанны Тарасевіч, лічыць адно важнае пытанне — удасканаленне падатковай палітыкі: «Мы збіраемся абмеркаваць праект змяненняў у новы Падатковы кодзж, які прапануецца Мінфінам і МПЗ. Думаю, гаворка будзе ісці аб абавязковых сацыяльных адлічэннях, гэта значыць аб пераарэамаванні нагаруці паміж наймальнікамі і работнікамі, зніжэнні падатковай нагаруці за кошт перагляду рознага роду падаткаў, хутэй за ўсё, будзе закраначца і тэма не падатковых, але абавязковых пляцоўкаў для прадпрыемстваў».

Ілья КРЫЖЭВІЧ. kryzhevich@vzviada.by

МЕРАПРІЕМСТВЫ НА ПЕРСПЕКТЫВУ

ме можна і не чакаючы капрамонту, было б жаданне жыхароў.

Энергазберагалыя

святлодыёд

Некаторыя мерапрыемствы па энергазберажэнні нахвалілі ўдзяленні, прыбыроў уліку цеплавой энергіі і замены святлодыёдных святільнікаў у пад’ездах спажыўчы бацаць, а некаторыя — не. Гэта, напрыклад, устаноўка сістэм аўтаматычнага рэгулявання ў цеплавузлах, замена звычайнымі бой-лераў пласціннымі энергазберагалымі, пра што жыхары могуць і не ведаць, заўважаў Ігар Ганчарык.

— Устаноўка святлодыёдных святільнікаў дае значную эканомію электраэнергіі ў месцах агульнага

карыстання — дом пачынае спажываць амаль на 40% менш, чым будынак са звычайнымі лампачкамі. Усе гэтыя мерапрыемствы даюць станоучы эканамічны эффект. З 2010 года цепласпажыванне ў Мінску застаецца на ранейшым узроўні, нягледзячы на штогадовае павелічэнне плошчы жылля.

Толькі сёлета ў Мінску устаноўлена 57 000 такіх святільнікаў, і ў наступным годзе святлодыёдныя прыборыамі плануецца аснасціць усе месцы агульнага карыстання. Люмінэсцэнтныя лямпы, якія цяпер функцыянуюць у некаторых дамах, таксама будуць змяняцца па меры выхаду іх са строу святлодыёдамі.

Ірына СІДАРОК. sidarok@vzviada.by

Кампетэнтна

Аляксандр ГОРВАЛЬ, начальнік упраўлення жыллёвай палітыкі Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва:

— Нашы льготныя тарыфы на камунальных пляцажы тэрмазэц працэс укаранення ў дамах энергазэфектўных тэхналогій. Іх прымяненне павышае кошт кожнага квадратнага метра пры будаўніцтве прыкладна на 100 рублёў. А ў параўнанні з адносна невысокімі камунальнымі пляцажамі ў насельніцтва на побытавым узроўні такое павышэнне пры будаўніцтве не выклікае энтузізму. У асноўным яны глядзяць толькі на кошт, а не на наступныя жыццёвыя цыкл будынка.

Дзмітрый КУЛАК, намеснік начальніка Мінскага гарадскога упраўлення па наглядзе за рацыянальным выкарыстаннем паліва-энергетычных рэсурсаў:

Каб дасягнуць энергазберажэння, не абавязкова рэалізоўваць толькі складаныя тэхнічныя мерапрыемствы са значнымі фінансавымі затратамі і доўгатарміновымі работамі. Простыя мерапрыемствы могуць рабіць і самі жыхары. З пачаткам ацяпляльнага сезона Мінск стаў спажываць удзень каля 16 000 Гкал цеплаэнергіі. З пачаткам марозоў гэтыя лічбы могуць вырасці ў 3—4 разы. Трэба, каб і эксплуатацыйныя арганізацыі, і жыхары сачылі, ці шыльчана зачынены вокны і дзверы ў пад’езде, своечасова выключана святло ў доме і перад ім.

РЭАКЦЫЯ ПАЙШЛА...

— На рабоце не даводзіцца выбіраць правільны адказ з некалькіх прапанаваных варыянтаў, як у тэстсах. Часцей за ўсё трэба генерываваць новыя варыянты, выводзіць з двух невядомых тэраце, прычым вельмі хутка, — падкрэслівае **кіраўнік аддзела маркетынгу Работы.tut.by Алена ПРАСКУРЫНА**.

Ёсць меркаванне, што паспяховаць чалавека ў прафесійнай сферы на 85 працэнтаў залежыць ад так званых м’якіх навыкаў (**soft skills**). Іх яшчэ называюць сацыяльнымі навыкамі, таму што размова ідзе пераважна пра ўзаемадзеянне паміж людзьмі. Маюцца на ўвазе такія чалавечыя якасці, як крытычнае мысленне, крэатыўнасць, гнуткасць, умнене працаваць у камандзе, стрэсаўстойлівасць, умнене папярэджаваць і «гасіць» канфлікты, гатоўнасць браць на сябе адказнасць, аргументавана дыскатуваць, весці перагаворы, фармуляваць мэты і ставіць задачы, самаарганізацыя, гатоўнасць прыстасоўвацца да інвацыі, вучыцца ўсё жыццё, таму што прафесійныя навыкі давядзецца абнаўляць пастаянна.

ХАЧУ ПАДЗЯЛІЦА

Безумоўна, самым захапляльным атрымаўся кірмаш педагогічных ідэй, дзеля чаго, уласна кажучы, педагогі і сабраліся. У ахвотных была толькі адна хвіліна на тое, каб зацікаваць калег сваёй тэмай. Усёго было агучана больш за 20 прапановаў: педагогі хацелі падзяліцца з калегамі сваім досведам стварэння медыяўрокаў, расказаць, як з дапамогай двух-трох мабільных тэлефонаў з выхадам у інтэрнэт і камп’ютара ці ноўтбука можна ператварыць клас у камп’ютарную лабараторыю, як стварыць у Фэйсбуку ефектны суполку настаўнікаў-прадметнікаў, які развіваць сеткавыя праекты, сумяшчаць анлайн-тэхналогіі з навучаннем, які развіваць метапрадметны кампетэнцыі, які выкарыстоўваць міждысцыплінарныя сувязі з вывучэннем гісторыі ў рабоце тэхнічнага гуртка канструктарскага мадэлявання і ваеннай рэканструкцыі, як навучыць крытычна мысліць, як растлумачыць дзеям, чаму яны

павінны вучыцца і дзе могуць спатрэбіцца канкрэтныя веды.

«Ці ёсць у вашым жыцці праблемы? Ці лёгка вам іх вырашаць? А ці ведаеце вы, што ў свеце ёсць такая прафесія «траблшутар» (troubleshooter)? Гэта эксперты па вырашэнні праблем любой складанасці, якія гарантуюць стапрацэнтны вынік... І вось на сваім майстар-класе я прапанаваў вам ператварыцца ў траблшутараў, навучыцца ставіць перад дзецьмі праблемы і разам іх вырашаць, — смела заявіла **настаўніца беларускай мовы і літаратуры з сярэдняй школы №6 горада Оршы Алена ХАЦЬЯНАВА**. — Гэтыя прыёмы можна выкарыстоўваць на любых уроках па любых дысцыплінах».

«А я прапанаваў злавіць усіх зайцоў за раз. Настаўнікі шмат спрачаюцца, які рэалізаваць прадметны змест і патрабаванні стандартаў праз розныя тэрдыявыя адукацыйныя сродкі, і вельмі часта здараецца, што яны становяцца ахвярамі «спецэфектаў», а я ў сваёй прафесійнай дзейнасці выбрала іншы шлях: імкнуся фармуляваць у дзяцей жыццёва неабходныя кампетэнцыі (перш за ўсё чытацкую і медыя-інфармацыйную адукаванасць) сродкамі медыяадукацыі праз прадметны змест. Такім чынам апошні рэалізоўваць у актуальнай для вучняў плоскасці», — падзялілася сваёй ідэяй **дырэктар сярэдняй школы №2 горада Століна Ала ЛАЗІЦКАЯ**.

Далей — кароткі перапынак, падчас якога ўдзельнікі EdCamp маглі прагаласаваць стыкерамі толькі за дзве з агучаных прапановаў. І гэта аказалася задача не з лёгкіх, бо хацелася пачуць многіх. Тым не менш цягам аднаго дня проста фізічна немагчыма даць шанц выступіць усім. Былі арганізаваны дзве сесіі, якія адначасова праходзілі на чатырох пляцоўках: такім чынам падзяліцца сваімі ідэямі змоглі восем педагогаў.

Акрамя таго, эксперты прапанавалі чатыры майстар-класы на тэмы «Ці праўда, што мэты — галоўны элемент урока?», «Крытэрыі ацэньвання: Што? Калі? Як?», «Зваротная сувязь — ядро актыўнай ацэнкі і «Што мы робім не так на традыцыйным уроку?». Прынцып свабоднага выбару дзейнічаў і ў гэтым выпадку.

Педагогі маглі прагаласаваць стыкерамі толькі за дзве з агучаных прапановаў.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Усе могуць быць як спікерамі, так і слухачамі. Могуць прапанаваць сваю педагогічную ідэю, агучыць праблему і шляхі яе вырашэння, зыходзячы з ўласнага досведу, правесці майстар-клас, а могуць проста прагаласаваць за тое, што хочучь пачуць. Галоўны прынцып — «дай, калі можаш, вады» — калі хочаш». Ёсць і так званы эффект доўгага хваста, калі пасля завяршэння **EdCamp** абмеркаванне сучасных адукацыйных тэндэнцый працягваецца ўжо непасрэдна ва ўстановах адукацыі, ідзі ўкараняюцца і ўвасабляюцца ў штодзённых уроках, педагогі не чакаюць спрыяльных умоў, а дзейнічаюць тут і цяпер...

— Якасць адукацыі не можа быць лепшай за якасць яе настаўнікаў — такую выснову зрабіла Арганізацыя эканамічнага супрацоўніцтва і развіцця, якая праводзіць самае аўтарытэтнае даследаванне якасці адукацыі ў свеце **PISA (Programme for International Student Assessment)**, — падкрэслівае **старшыня Таварыства беларускай школы Тамара МАЦКЕВІЧ**. — Найлепшыя вынікі ў гэтым даследаванні дэманструюць краіны, якія зрабілі стаўку на павышэнне прафесійна-наліма настаўнікаў... Як фізік па адукацыі, я не дабра ведаю, што такое сінергетычны эффект. Сінергія — гэта такое спалучэнне элементаў, якое прыводзіць да новай якасці развіцця.

ШЭФ для школы

Выступіць перад беларускімі педагогамі запрасілі і **дырэктара базавай школы «Вратыльскага» горада Прагі, выкладчыка Карэўскай універсітэта, доктара педагогічных навук Іржы ТРУНДУ**.

— У мяне сёння спраўданы інтэлектуальны пір. Я яго слухаць, і для мяне гэта важна, тым больш што ў Чэхіі пакуль такі адукацыйны фармат не рэалізаваны, — зазначаў ён. — У 90-я гады мінулага стагоддзя галоўнай нашай мэтай было адзіць як мага далей ад ранейшай мадэлі школы, калі дырэктар фактычна выконваў функцыю кантралера: кантраляваў тое, што яму спускалася зверху, настаўнікі прыходзілі на урок, расказвалі, а задача вучняў была — проста аднавіць пачуатае. Мы імкнуліся да аўтаномнага і запрошаных гасцей была вялікая колькасць моладзі, зацікаўленай у развіцці нашай адукацыі. Было б выдатна, каб мерапрыемства такога фармату праводзілася і ў рэгіёнах, асабліва ў невялікіх, сельскіх...

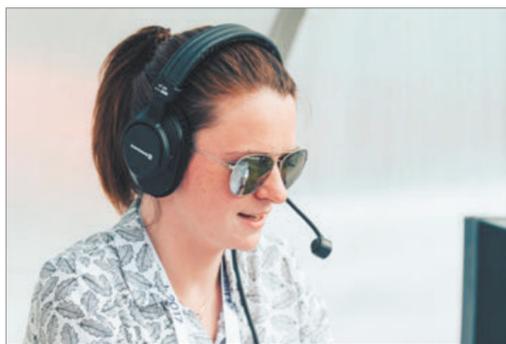
Ала ПАЗНЯКОВА, настаўнік гісторыі сярэдняй школы №10 горада Бабруйска: — Скажаць, што было проста цікава, — нічога не скажаць. Уразіў фармат неканферэнцый — гэта тое, чаго не хапае нашым метадычным аб’яднанням і педагогічным форумам рознага узроўню. Мець магчымасць выбіраць актуальнае для сябе — проста выдатна. Майстар-класы, цікавыя досвед экспертаў, сустрэчы з «рэальнымі» сябрамі і асабістае знаёмства з вяртуальнымі. Мне асабіста не халіла часу, каб завульняць майстар-класы не толькі паглядзець і пачуць, але і абмеркаваць. Колькі ідзі ў нашых настаўнікаў! Гэта ж спраўданы цуд!

Алена ПАНКРАТАВА, настаўнік беларускай мовы і літаратуры сярэдняй школы №20 горада Оршы: — Эфект неформальнай сустрэчы актыўных настаўнікаў у тым, што пасля яе хочацца працаваць па-новаму, творча, актыўна, плённа і ў сучасным фармаце. Фарміраванне кампетэнтнай XXI стагоддзя ў моладзі патрабуе іх навуццяў і настаўнікаў... Навыкі **soft skills**, высокі ўзровень матывацыі, гнуткасць, здольнасць вучыцца і перавучацца на працягу ўсяго жыцця, умнене прэзентаваць свае ідзі — гэта тое, да чаго мы, настаўнікі, сёння павінны рыхтаваць сваіх вучняў у адпаведнасць з патрэбамі часу, але перадусім павінны навучыцца гэтаму самі. Фармат EdCamp дазволіў гэта зрамаць кожнаму ўдзельніку неканферэнцыі.

Надзея НІКАЛАЕВА. nikalaeva@vzviada.by

Ганна ЛЮБЯНКОВА:

«РАСКАЗВАЦЬ ПРА СПОРТ З ЭКРАНА БЫЛО МАЁЙ МАРАЙ»

Укастрычны галоўнаму спартыўнаму тэлеканалу краіны спойнілася чатыры гады. Малады, але амбіцыйны «Беларусь 5» паказваў нам ужо дзве Алімпіяды. У лютым 2018-га будзе трэцяя. Як журналісты рыхтуюцца да гэтай падзеі, нам расказала Ганна Любянкова — галас беларускага біятлона.

А таксама прачыніла таямніцу каментатарскай падрыхтоўкі да эфіру, паразважала на тэму будучыні беларускага біятлона і пра ролю дзюжчыны ў спартыўнай журналістыцы.

— Ганна, тэлебачанне гэта не першае месца вашай працы? — Так, наогул, па адукацыі я менеджар у галіне культуры і ніколі не шкадую, што атрымала менавіта гэтую спецыяльнасць, лічу, што веды, якія мне далі, вельмі спатрэбіліся. А спорт любіла з дзяцінства, сама займалася плаваннем, яшчэ да работы ў журналістыцы добра разбіралася ў англійскім футболе, напрыклад, што дзіўна для дзюжчыны. Усе вынікі спаборніцтваў, якія глядзела па тэлевізары, запісвала ў нататнікі, проста на нейкія папяркі. Мама казалася: «Навошта табе гэта макулатура?» А яны і цяпер мне часам патрэбны. Расказваць пра спорт з экрану тэлевізара было маёй марай, якая, як тады здавалася, наўрад ці магла спраўдзіцца, бо сярэд каментатараў у нас тады не было жанчын, паэзія ўжо з'явілася Святлана Парамыгіна. Калі задумалася пра паступленне на журфак, зразумела, што пісаць трэба шмат і па патрабаванні, гэта значыць ставіць творчы працэс на латок, а гэта будзе складана для мяне, таму і выбрала іншую спецыяльнасць. З журналістыкай у той час мяне звязвала толькі радыё Арыус FM, мы казалі там пра ўсё, была і спартыўная праграма, пад якую мяне і ўзялі на гэтую хвалю.

— І ўсё ж, як трапілі на тэлебачанне? — У той час працавала ў сферы асяцяльнага абсталявання — святільны, лямпачкі, люстры. Сядзела ўвечары ў офісе, як раптам сяброўка даслала паведамленне, што праходзіць кастынг каментатараў. З таго часу ў жыцці пачаўся новы віток.

«Трэба любіць сваю справу, гарць ёй, інакш не затрымаеся ў спартыўнай журналістыцы».

— Якія віды спорту сёння можна назваць «вашымі»? — Біятлон, плаванне, часткова лёгка атлетка, веславанне, не так даўно дадалася стрэльба з лука. На Алімпіядзе ў Пхёнчхане мне дадуць новы набор відаў спорту, якія раней я яшчэ не каментавала.

— Сярод пералічаных можна назваць любімыя? — Безумоўна, гэта біятлон і плаванне. Плаванне, напэўна, нават стаіць трохі асобна, таму што я займалася ім шмат гадоў, магу каментавач там усё: ад чаго залежыць кожны ўздых, кожны гравок або паварот і сантыметр дыстанцыі або, напрыклад, чаму ў многіх пльвучых доўгія ногі.

Біятлонам усё ж такі я не займалася, хоць за гады работы вывучана шмат матэрыялаў, — часта балельшчыкі абмяркоўваюць каментатарскую работу на форумах, чытаеце іх? — Не, я вельмі эмацыянальна чалавек, прымаю ўсё блізка да сэрца, а для таго, каб рабіць сваю работу добра, мне трэба быць упэўненай у сабе, таму я хутчэй падыду і выслухаю крытыку ад кіраўніцтва, ад людзей, якія разбіраюцца, чым залезу на форум. Блізкі людзі, мае сябры і родныя, іх пачытаваюць, нешта мне перадаюць, кажуць, калі крытыка выказана па справе і калі не.

— Раскажыце, як каментатар звычайна рыхтуецца да эфіру? — Гэта, як правіла, залежыць ад віду спорту. Для таго каб падрыхтавацца да лёгка атлетыкі, мне трэба больш часу, да плавання — менш. Самае цяжкае —

абгаворана і паказана на практыцы, як рыхтуюцца лыжы, як правільна трымаць вінтоўку. Я нават страляла з яе сама.

— Многія глядачы ведаюць нас яшчэ і па флэш-інтэрв'ю на матчах мінскага «Дынама» ў КХЛ.

— Я люблю хакей, шчасліва, што мне давялося там працаваць, але гэта нервовая і вельмі непрадукцыйная работа, напрыклад, я вельмі баюся праходзіць міма галоўнага трэнера «Нафтахіміка» Андрэя Назарава, ведаючы яго характар і тое, што ён можа павесці гульцоў з інтэрв'ю. Трэба ведаць псіхалогію, разумець, як працаваць з кожным канкрэтным чалавекам. Гэта прыходзіць з вопытам.

— Ці даводзілася сутыкацца з меркаваннем, што дзюжчына не можа разбірацца ў такім мужчынскім відзе спорту? — Так, пастананна нагадаваюць, што жанчына ў спорце — гэта лішняе, маўляў, ты ж нічога не разумеш. Калісьці гэта было для мяне крыўдна, я сварылася, уступала ў спрэчкі, а цяпер зразумела, што чалавек альбо ўспрымае жанчыну ў спартыўнай журналістыцы, альбо не. На жаль, ёсць у нашай прафесіі дзюжчаты, якія стаяць усміхаюцца і нічога не разумюць, але гэта не толькі на тэлебачанні.

— Часта балельшчыкі абмяркоўваюць каментатарскую работу на форумах, чытаеце іх? — Не, я вельмі эмацыянальна чалавек, прымаю ўсё блізка да сэрца, а для таго, каб рабіць сваю работу добра, мне трэба быць упэўненай у сабе, таму я хутчэй падыду і выслухаю крытыку ад кіраўніцтва, ад людзей, якія разбіраюцца, чым залезу на форум. Блізкі людзі, мае сябры і родныя, іх пачытаваюць, нешта мне перадаюць, кажуць, калі крытыка выказана па справе і калі не.

— Раскажыце, як каментатар звычайна рыхтуецца да эфіру? — Гэта, як правіла, залежыць ад віду спорту. Для таго каб падрыхтавацца да лёгка атлетыкі, мне трэба больш часу, да плавання — менш. Самае цяжкае —

абгаворана і паказана на практыцы, як рыхтуюцца лыжы, як правільна трымаць вінтоўку. Я нават страляла з яе сама.

— Многія глядачы ведаюць нас яшчэ і па флэш-інтэрв'ю на матчах мінскага «Дынама» ў КХЛ.

— Я люблю хакей, шчасліва, што мне давялося там працаваць, але гэта нервовая і вельмі непрадукцыйная работа, напрыклад, я вельмі баюся праходзіць міма галоўнага трэнера «Нафтахіміка» Андрэя Назарава, ведаючы яго характар і тое, што ён можа павесці гульцоў з інтэрв'ю. Трэба ведаць псіхалогію, разумець, як працаваць з кожным канкрэтным чалавекам. Гэта прыходзіць з вопытам.

— Ці даводзілася сутыкацца з меркаваннем, што дзюжчына не можа разбірацца ў такім мужчынскім відзе спорту? — Так, пастананна нагадаваюць, што жанчына ў спорце — гэта лішняе, маўляў, ты ж нічога не разумеш. Калісьці гэта было для мяне крыўдна, я сварылася, уступала ў спрэчкі, а цяпер зразумела, што чалавек альбо ўспрымае жанчыну ў спартыўнай журналістыцы, альбо не. На жаль, ёсць у нашай прафесіі дзюжчаты, якія стаяць усміхаюцца і нічога не разумюць, але гэта не толькі на тэлебачанні.

— Часта балельшчыкі абмяркоўваюць каментатарскую работу на форумах, чытаеце іх? — Не, я вельмі эмацыянальна чалавек, прымаю ўсё блізка да сэрца, а для таго, каб рабіць сваю работу добра, мне трэба быць упэўненай у сабе, таму я хутчэй падыду і выслухаю крытыку ад кіраўніцтва, ад людзей, якія разбіраюцца, чым залезу на форум. Блізкі людзі, мае сябры і родныя, іх пачытаваюць, нешта мне перадаюць, кажуць, калі крытыка выказана па справе і калі не.

— Раскажыце, як каментатар звычайна рыхтуецца да эфіру? — Гэта, як правіла, залежыць ад віду спорту. Для таго каб падрыхтавацца да лёгка атлетыкі, мне трэба больш часу, да плавання — менш. Самае цяжкае —

абгаворана і паказана на практыцы, як рыхтуюцца лыжы, як правільна трымаць вінтоўку. Я нават страляла з яе сама.

— Многія глядачы ведаюць нас яшчэ і па флэш-інтэрв'ю на матчах мінскага «Дынама» ў КХЛ.

— Я люблю хакей, шчасліва, што мне давялося там працаваць, але гэта нервовая і вельмі непрадукцыйная работа, напрыклад, я вельмі баюся праходзіць міма галоўнага трэнера «Нафтахіміка» Андрэя Назарава, ведаючы яго характар і тое, што ён можа павесці гульцоў з інтэрв'ю. Трэба ведаць псіхалогію, разумець, як працаваць з кожным канкрэтным чалавекам. Гэта прыходзіць з вопытам.

— Ці даводзілася сутыкацца з меркаваннем, што дзюжчына не можа разбірацца ў такім мужчынскім відзе спорту? — Так, пастананна нагадаваюць, што жанчына ў спорце — гэта лішняе, маўляў, ты ж нічога не разумеш. Калісьці гэта было для мяне крыўдна, я сварылася, уступала ў спрэчкі, а цяпер зразумела, што чалавек альбо ўспрымае жанчыну ў спартыўнай журналістыцы, альбо не. На жаль, ёсць у нашай прафесіі дзюжчаты, якія стаяць усміхаюцца і нічога не разумюць, але гэта не толькі на тэлебачанні.

— Часта балельшчыкі абмяркоўваюць каментатарскую работу на форумах, чытаеце іх? — Не, я вельмі эмацыянальна чалавек, прымаю ўсё блізка да сэрца, а для таго, каб рабіць сваю работу добра, мне трэба быць упэўненай у сабе, таму я хутчэй падыду і выслухаю крытыку ад кіраўніцтва, ад людзей, якія разбіраюцца, чым залезу на форум. Блізкі людзі, мае сябры і родныя, іх пачытаваюць, нешта мне перадаюць, кажуць, калі крытыка выказана па справе і калі не.

— Вас пазнаюць па галасе? — Я сама сабе па ім не пазнаю (сьмяецца). У эфіры ў мяне манера гаварыць іншая, не ведаю, чаму, я спецыяльна гэта не раблю. Адна дзюжчына з біятлонных балельшчыкаў сказала, што ўяўляла мяне рудавалосай жанчынай які мінімум 35 гадоў.

— Спорт гэта заўсёды непрадукцыйнасць. Бывалі кур'ёзныя сітуацыі ў эфіры? — Адночы з Сяргеем Мацкевічам працавалі на чэмпіянаце свету па плаванні на кароткай вадзе ў Досе. Мы ўключыліся ў прамы эфір падчас цырымоніі адкрыцця, хоць павінны былі выйсці на залпывы. Вядома, у нас не было сцэнарыя цырымоніі, бо мы не планавалі расказваць пра яе, сядзелі ў эфіры каля гадзінны і гаварылі пра тое, што адбываецца, хоць самі гэтага да канца не разумелі.

Падобная гісторыя была на біятлоне. Гонка ўзнагароджвання, рэжысёр дае ўказанне працаваць, пакуль не знікне карцінка,

а гэта яшчэ хвілін 20. На шчасце, спаборніцтвы праходзілі ў Ханты-Мансійску, у якім пераможцаў і прызёраў катаюць на аленях. Вось і давялося расказаць пра аленяў, што ў кожнага з іх свая акрэдытацыя, імянная з фатаграфіяй. Наогул, вельмі важна і карысна быць у тых месцах, дзе праходзяць спаборніцтвы, каб мець больш інфармацыі. Нават калі я падарожнічаю па свеце, абавязкова наведваю спартыўныя аб'екты, гляджу, як працуюць на іх іншыя журналісты.

— Вы спрабавалі сабе на кастынгу Матч-ТБ і з беларускай аказаліся там найлепшай.

— Так, акрамя мяне там былі яшчэ Дзмітрый Герчыкаў і Арташчэ Антанян. Спачатку я выйшла ў 50 найлепшых, нас падзялілі на пяць груп, са сваёй дзяткай я стала першай, глядачы аддалі мне 3-е месца ў гэтым праекце. Я разумю, што яны і не маглі паставіць мяне на першае, пакуль усё ж у спорце не давяралася дзюжчатам на 100%.

На кастынг Матч-ТБ мне прыйшлося каментавач не толькі тэа віды, з якімі я добра знаё-

мая, але і, напрыклад, велатрак, з якім ніколі не працавала. Таму на пераходным момант я магу ганарыцца гэтым дасягненнем. Там я зрабіла ўсё, што магла.

— Калі б выйгралі праект, перайшлі б на расійскае тэлебачанне? — Гэта пытанне, якое многія задавалі мне тады і задаюць цяпер, але мне да гэтага часу цяжка на яго адказаць.

— Як думаеце, што чакае нас у біятлоне ў новым сезоне? — Прагназіст з мяне так сабе. Спорт непрадукцыйны, людзі хварюць, атрымліваюць траумы. Тым больш у алімпійскі год складана нешта прадказваць, усе захаваюць вытрыманне менавіта цяпер. Мне хочацца, каб сёлета наша зборная не ударыла тварам у гразь, у папярэднія сезоны было шмат нараканняў, хтосьці казаў, што Даша Домрачава пайшла, і біятлон стала глядзець некай-ва, — глупства, вядома. Страціўшы на час лідара, каманда згубіла стрыважанне, думаю, з яе вяртаннем наша зборная стане больш упэўненай.

Што датычыцца нашай працы, то ў гэтым сезоне мы запускаем новы вялікі праект на «Беларусь 5» «Агнявы рубеж». Праграма будзе выходзіць кожны тыдзень, мы паспрабуем паказаць біятлон знутры. Будзем прадставіць, аанасаваць кожны этап Кубка свету па біятло-

не, аналізаваць выступленне нашых спартсменаў, запрашаю ў студыю гасцей, рабіць выніжныя інтэрв'ю. Плануем ездзіць на этапы, наколькі будучы дазваляць фінансавыя магчымасці, бо нам у біятлоне так не хапала непасрэдных зносінаў са спартсменамі. Плануем расказаць, як праходзіць падрыхтоўка біятлістаў, дзе яны жывуць, як пераамяшчаюцца з этапу на этап. Таксама зракаем дзіцячы спорт і каліб-ятлонныя тэмы, якія рыхтуюцца вінтоўка, лыжы; раскажам пра работу сэрвіс-брыгад. Гэта павінна быць цікава.

— Што самае складанае і самае падабаецца каментавач, хоць па сутнасці, я размаўляю сама з сабой, але адчуванне таго, што хтосьці недзе чуе, падсілкавае. Самая вялікая складанасць — мабільнасць, ты павінен быць гатовы заўсёды і ўсюды да любых сітуацый — складаных, неардынарных. Я сваю працу вельмі люблю, ні ў чым іншым сабе не бачу. Выходзячы з адпачынку чарговы раз, я думаю — класна, заўтра на працу. Вядома, ад гэтага пакутуе асабістае жыццё, адносіны з сям'ёй, сябрамі. Я не магу ўдзяляць ім столькі часу, колькі хочацца б. Але, мне здаецца, трэба любіць сваю справу, гарць ёй, інакш не затрымаеся ў спартыўнай журналістыцы.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ. lobazhevich@zviazda.by

не, аналізаваць выступленне нашых спартсменаў, запрашаю ў студыю гасцей, рабіць выніжныя інтэрв'ю. Плануем ездзіць на этапы, наколькі будучы дазваляць фінансавыя магчымасці, бо нам у біятлоне так не хапала непасрэдных зносінаў са спартсменамі. Плануем расказаць, як праходзіць падрыхтоўка біятлістаў, дзе яны жывуць, як пераамяшчаюцца з этапу на этап. Таксама зракаем дзіцячы спорт і каліб-ятлонныя тэмы, якія рыхтуюцца вінтоўка, лыжы; раскажам пра работу сэрвіс-брыгад. Гэта павінна быць цікава.

— Што самае складанае і самае падабаецца каментавач, хоць па сутнасці, я размаўляю сама з сабой, але адчуванне таго, што хтосьці недзе чуе, падсілкавае. Самая вялікая складанасць — мабільнасць, ты павінен быць гатовы заўсёды і ўсюды да любых сітуацый — складаных, неардынарных. Я сваю працу вельмі люблю, ні ў чым іншым сабе не бачу. Выходзячы з адпачынку чарговы раз, я думаю — класна, заўтра на працу. Вядома, ад гэтага пакутуе асабістае жыццё, адносіны з сям'ёй, сябрамі. Я не магу ўдзяляць ім столькі часу, колькі хочацца б. Але, мне здаецца, трэба любіць сваю справу, гарць ёй, інакш не затрымаеся ў спартыўнай журналістыцы.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ. lobazhevich@zviazda.by

— Што самае складанае і самае падабаецца каментавач, хоць па сутнасці, я размаўляю сама з сабой, але адчуванне таго, што хтосьці недзе чуе, падсілкавае. Самая вялікая складанасць — мабільнасць, ты павінен быць гатовы заўсёды і ўсюды да любых сітуацый — складаных, неардынарных. Я сваю працу вельмі люблю, ні ў чым іншым сабе не бачу. Выходзячы з адпачынку чарговы раз, я думаю — класна, заўтра на працу. Вядома, ад гэтага пакутуе асабістае жыццё, адносіны з сям'ёй, сябрамі. Я не магу ўдзяляць ім столькі часу, колькі хочацца б. Але, мне здаецца, трэба любіць сваю справу, гарць ёй, інакш не затрымаеся ў спартыўнай журналістыцы.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ. lobazhevich@zviazda.by

Пяндзель, 30 кастрычніка

1 Беларусь 1. 6.00, 7.20, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь! 7.00, 8.00 (з сурдуперакладам), 9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.35 Навіны. 7.05, 8.05 Навіны эканомікі. 7.10, 8.10, 18.15, 0.15 Зона Х. (16+), 9.10 Галоўны эфір. 10.20, 12.10, 18.35, 19.20 Серыял «Нігіл лесе» (16+). 12.45, 14.35, 15.25 Меладрама «Тэорыя неверагоднасці» 1-я серыя (12+).

2 Беларусь 2. 7.00 Тэлеанонс (12+). 9.00, 19.05, 21.05 Тэлебарометр. 9.35 Калейка ў калейку (12+). 10.05 Кіслы comment (12+). 10.15 М/с «Пінгвіны з Мадагаскара» (0+).

3 Беларусь 3. 7.00 «Дабранак». 7.35, 13.40 «Беларуская кухня». Крэпаныкі. 8.05, 12.00, 20.00 «Калейдаскоп». Навіны культуры. 8.20, 12.15 «Гэты дзень». 8.25, 17.45 «Доўгая дарога ў дзюжчы». Маст. фільм 1-я серыя (12+).

4 Беларусь 4. 7.00 Тэлеанонс (12+). 9.00, 19.05, 21.05 Тэлебарометр. 9.35 Калейка ў калейку (12+). 10.05 Кіслы comment (12+). 10.15 М/с «Пінгвіны з Мадагаскара» (0+).

5 Беларусь 5. 8.00 Гульні «навыраст». 8.30 Хакей. КХЛ. «Дынама» (Рыга) — «Дынама-Мінск». 10.25 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Брайтан» — «Саўтгэмптан». 12.20 Вялікі спорт. Ток-шоу. 13.05 Піт-стоп. 13.35 Рэаліці-шоу «Снежны барс». 14.05 Баскетбол. Адыналія ліга ВТБ. «Цмокі-Мінск» — «Парма» (Перм). 15.50 Хакей. КХЛ. «Авангард» (Омск) — ЦСКА (Масква). (У перапынках — Спорт-мікс). 18.00 Спорт-кадр. 18.30 Змешчаныя адзінаборствы. UFC. 21.10 Час футбола. 21.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тура. 22.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Бернлі» — «Ньюкасл». (У перапынку — Спорт-цэнтр).

АНТ. 6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), 7.30, 8.00 (з субцітрамі), 8.30, 9.00 (з субцітрамі), 11.00, 13.00, 16.00, 18.00 (з субцітрамі), 20.30 Навіны. 6.05, 7.05, 8.05 «Наша раніца». 9.05 Контурсы. 9.00 «Жыць здорава!» (12+). 11.05, 13.05, 16.15, 18.15 (з субцітрамі), 21.00 Навіны спорту. 11.10 «Модны прыгавор» (12+). 12.05 «Мужчынская/Жаночае» (16+). 13.10 «Давай пажніма!» (16+). 14.20, 16.20 «Час пакажа» (16+). 16.55 «На самай справе» (16+). 18.20 «Кантрольная закупка» (12+). 18.55 «Удача ў прыдачу» Дзёньнік (12+).

СТБ. 6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны». 6.10, 17.25 «Міншчына». 6.20, 7.45 «Раніца». Студыя добрага настроя (6+). 7.40, 20.10, 23.00 «СТБ-спорт». 8.30 «Тыдзень». 9.25 «Вялікае снеданне» (12+). 10.00 «Тыдзень спорту».

ТБ3. 6.00 М/ф (6+). 7.50 «10 самых» (16+). 8.20 «Доктар Л.» (16+). 8.50, 19.00, 2.55 «Каралек — тлущажа паўчары». Серыял (16+). 10.30 «Судовыя страсі». Дак. серыял (16+). 12.10 «Асцярожна, махляр!» (16+). 13.30 «Выхаванне і выгул сабак і мужчын». Маст. фільм (12+). 15.20 «Папалышка 2:0» (16+). 16.20 «Развітанне» (16+). 17.10, 4.25 «Помста цёмных сіл». Дак. фільм (16+). 20.50, 2.05 «Ежа, я люблю цябе» (16+).

Кінакамедыя. 0.55, 23.00 Камедыя «Таксі». (16+). 2.35, 13.35, 14.35 Скэтчкам «Паміж намі». (16+). 3.10 Камедыя «Файны выкладчык». (16+). 5.30 Камедыя «Бінга Бонга». (16+). 7.30 Камедыя «Месяцавая афера». (18+). 9.20 Камедыя «Касякі». (16+). 11.00 М/ф «Алеша Паловіч і Тугарын Змей». (12+). 12.25 М/ф «Дабрыня Нікіціч і Змей Гарыныч». (0+). 14.05, 14.55 Шоу «Камядыянты». (16+).

TV 1000 ТБ1000. 6.10, 17.50 Усмешка Моны Лізы (12+). 8.30 Шчасліўчык Гілмар (12+). 10.20 Прыватанне, Джулі! (16+).

МІР. 6.35, 17-10 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+). 7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+). 8.35 «Нама проблем» (16+). 10.30 «Любімыя акцёры» (12+). 11.00, 13.15 Серыял «Пад прыкрыццём» (16+). 13.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок). 14.25, 3.40 «Ншы свет». Што перажджае дабіцца поспеху? (12+). 15.00 «Справы сямейныя. Новая гісторыя» (16+). 16.15 Дак. фільм «Вайна за колер» (16+). 19.20 Серыял «Права на праўду» (16+). 21.10 Серыял «Адзэл 44» (16+). 23.10 Маст. фільм «Парк савецкага пераляў» (16+). 1.35 Маст. фільм «Сабрына» (12+). 5.00 Маст. фільм «Цырк» (0+).

НТБ-Беларусь. 5.55 «Астрапрагноз». 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння. 6.10, 7.10 «Дзелавая раніца НТБ». (12+). 8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара» (16+). 9.45 «За маёй». 10.20, 19.40 Дзёньнік «Удача ў прыдачу» з «Еўраопт». 10.25 Серыял «Ляснік». (16+). 12.05 «Суд прысяжных». (16+). 13.25, 18.25 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.

РТР-Беларусь. 7.00 «Раніца Расіі». 10.00 «Карціна свету». 10.55 Надвор'е на тыдзень. 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі. 11.40 «Пакой смеху». (16+). 12.30 Ток-шоу «Што адбываецца». 13.35 «Наша справа». (16+). 13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь. 14.35 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу (12+). 15.45 «60 хвілін». Ток-шоу. 17.35 «Лёс чалавека». (12+). 18.45 «Андрэй Малахав». Прамы эфір» (16+). 20.40 Серыял «Тайны следства» (12+).

ТБ1000 Рускае кіно. 6.20 Нявеста. (16+). 8.15 Параграф 78. (16+). 10.50 Блуканцы. (12+). 12.35 У небе «начныя ведзьмы». (6+). 14.10 Закахаць і абяшчодзіць. (12+). 16.20, 4.20 Замуж пасля ўсіх. Серыял 3—4-я. (12+). 18.20 Першы пасля Бога. (16+). 20.20 Слон. (12+). 22.10 Пра што гавораць мужчыны. (16+). 0.10 Не хлебам адзіным. (12+). 2.20 ПраМММіда. (16+).

National Geographic. 6.00 Зрабі або памры. (12+). 6.25 Код небяспекі. (12+). 6.50 Папулярная навука. (12+). 7.40, 13.45, 17.35, 20.15, 22.35, 5.30 Навуковыя недарэчасці. (12+). 8.30, 10.45, 15.20 Мегазаводы. (12+). 9.15, 11.30 Ледавая дарога. (12+).

Сядзі і глядзі

ЗАГАРТАВАННЕ ХАРАКТАРУ

«ТАТА ЗМОЖА?», «Беларусь 2», з 31 кастрычніка. Новая версія сямейнага рэаліці-шоу «Тата папаў», якое «двойка» паказвала са студыяна бягучага года — тэлепраект расійскай вытворчасці, які зноў жа ажыццяўляе на практыцы старую казку пра перамену «мужчынскай» і «жаночай» ролі у сям'і.

Так, маці сямейства (важнае ўдакладненне — абавязкова шматдзетнага!) на некалькі дзён бясплатна адпраўляюцца ў СПА-гэталі на аздаруленне, адпачынак і ўзмацненне догляду. Ну, а бацьку прапаноўваць выканаць усё тое, што ў большасці звычайных сям'яў па змучанні ляжыць на жаночых плячах: хадыць у крамы, гуляць з дзецьмі, мыць і прасваць бізліну, прыбавіць, гагаваць ежу, правараць урокі і своечасова класці дзяткай спаць... Калі бацька на працягу «папраўчага тыдня» справіцца з гэтымі будзённымі дамашнімі клопатамі, нічога не разбурюць і не папрасіць паратунку, сям'я атрымае грошавы прыз, а калі не — незабытныя жыццёвыя вопыт. Гледчам чы аўтары праекта абяцваюць поўныя з верхам порціі аптымізму, смеху і шчырых эмоцый.

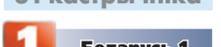

Крышан з журам

Штотыдзень у эфіры тэлеканала «Беларусь 3» гуляе «Размаўляем па-беларуску». Для таго каб стаць яе ўдзельнікам, неабходна зайсці на сайт tvrgomel.by або zbelarus.by і праз банер «Размаўляем па-беларуску» запісаць заяўку на каманду з трох чалавек. Ну, а правярць сваё веданне роднай мовы пасля таго, як праграма выйшла ў эфір, можна з дапамогаю «Звязды». Ці ведалі вы, што:

- дыля — тоўстая дошка;
жур — негусты аўсяны кісель;
знянацку — раптоўна, нечакана;
дашчэнт — начыста, зусім, поўнасцю;
ночка — ахапак, вязка сена, саломы, дроў;
крышан — плоскі коўсок чаго-небудзь ядомага.
Якуб Колас пісаў:
І хлеба ёсць крышан са мною,
Чаго ён сохне сірацюго?
Прудыць мазі! — знярок казаць што-небудзь няправільнае, падманваць (беларусы яшчэ скажуць: дурчыць галаву, абуваць у лапці, бакі забіваць, вадыць за нос, вешаць лапшу, гнуць дугі, пускаць пыл у вочы; рускія: компостировать мозги, травить баланду);
да апошняй ніткі — і поўнасцю, начыста абабраць, абысціць;
2) наскрозь, зусім прамокчы і да т. п. (беларускія сінанімы: як ліпку, да касцей; рускія адпаведнікі: как липку, до мозга костей).
Чарговія выпускі тэлевіктарыны глядзіце ў эфіры «Беларусь 3» рэаніаў кастужы суботы.
Ірына АСТАШКЕВІЧ. iost@zviazda.by

Аўторак, 31 кастрычніка

6.00, 7.20, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь 1
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), 9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.45 Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 18.15, 0.25 Зона X.
9.10, 22.20 Серыял «След».
10.55, 12.10, 18.35, 19.20 Серыял «Нікі лёсу».
13.10 Дзіцячы доктар.
13.45 Дзень у вялікім горадзе.
14.45, 15.25 Серыял «Спявачка».
15.15, 18.00 Навіны рэгіёна.
17.05 Беларускае часіна.
21.00 Панарама.
21.50 «Вайна за памяць». Дак. фільм. 1-я серыя.
0.05 Сфера інтарэсаў.
1.05 Дзень спорту.

7.00 Тэлераніца. (12+).
9.00, 19.05 Тэлебарометр.
9.05, 17.05 Серыял «Помста». (16+).
11.00 «Тата змога?» (16+).
11.50 Меладрама «Падурачак лёсу». 1-я і 2-я серыі. (16+).

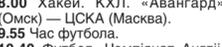
14.05, 20.20 «Панаехалі-2. Каникулы ўспялюю». (16+).
15.15 Серыял «Іх пераблыталі ў радоме». (16+).
16.20 «Пін код». Інтрактыўныя маладзёжны праект.
19.10 «Паненка-сялянка». (16+).
21.25 «Багіня шопінгу». (16+).
22.00 Спортлото 6 з 49, КЕНО.
22.05 «Калі мы дома». Скетчам. (16+).
22.40 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур групавога раунду. «Базэль» (Швейцарыя) — ЦСКА (Расія).
0.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур групавога раунду. Агляд гульнівага дня.

7.00 «Дабранач».
7.35, 12.20 «Беларуская кухня». Суп са шчаўі і яечня з абаранкамі.
8.05, 12.00, 20.00 «Калейдаскоп». Навіны культуры.
8.20, 12.15, 13.40 «Гэты дзень».
8.25, 18.10 «Дарожныя дзень». Маст. фільм. (12+).
9.45, 13.45 «Алегра з агнём». Маст. фільм. (12+).
11.20, 17.25 «Легенды кіно». Леанід Браньвіл (12+).
12.45 «Майстарыя». Гісторыя аднаго мастака. Анатоль Кузнячоў.
13.15 «Музеі Беларусі».
13.45 «Алегра з агнём». Маст. фільм. (12+).
15.15 «Партызаны». Кірыл Арлоўскі (12+).
15.40, 21.05 «Час кіно». «Лістапад».

15.50, 21.15 «Павадыр». Маст. фільм (12+).

19.30 «Ваша лато». «Пацёркачка».
20.15 «Беларуская кухня». Печаная рыба.
20.40 «Калыханка» (0+).
22.50 «Песні пад гітару».
23.05 «Забыванне крылаў». П'яністка Тацяяна Старчанка.

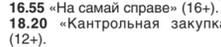

8.00 Хакей. КХЛ. «Авангард» (Омск) — ЦСКА (Масква).
9.55 Час футбола.
10.40 Футбол. Чэмпіятат Англіі. Агляд тура.
11.35 Футбол. Чэмпіятат Англіі. «Бернлі» — «Ньюкастл».
13.35 Тэніс. WTA. Выніковы турнір. Сінгапур, Фінал.
15.40 «Нашы. Вячаслаў Харанечка».
15.55 Хакей для ўсіх.
16.25 Змешаныя адзінаборствы. UFC.
19.00 Спорт-цэнтр.
19.10 Авертайм. КХЛ.
19.25 Хакей. КХЛ. «Дынама-Мінск» — «Спартак» (Масква). (У перапынках — Авертайм. КХЛ).
22.00 Спорт-кадр.
22.30 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. Анліян гульніваго дня. (У перапынку — Спорт-цэнтр.)

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), 7.30, 8.00 (з субцітрамі), 8.30, 9.00 (з субцітрамі), 11.00, 13.00, 16.00,

18.00 (з субцітрамі), 20.30 Нашы навіны.
6.05, 7.05, 8.05 «Наша раніца».
9.05 «Жыць здорава!» (12+).
10.10 Ток-шоу «Наша жыццё».
11.05, 13.05, 16.15, 18.15 (з субцітрамі), 21.00 Навіны спорту.
11.10 «Модны прыгавор» (12+).
12.05 «Мужчынкае/Жаночае» (16+).
13.10, 23.40 «Давай пажэнімся!» (16+).
14.20, 16.20 «Час пакажа» (16+).
16.55 «На самай справе» (16+).
18.20 «Кантрольная закупка» (12+).
18.55 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
19.00 «Нахай гавораць» (16+).
20.00 Час.
21.05 Серыял «Гасцініца «Расія»» (16+).
23.05 «Вячэрні Ургант» (16+).
0.30 Начныя навіны.

6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).
8.35 «Няма праблем» (16+).
10.00 «Любімыя акцёры» (12+).
11.00, 13.15 Серыял «Пад прыкрыццём» (16+).
13.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
14.25, 3.25 «Іншы свет». Як знайсці сваё месца ў жыцці? (12+).
15.00 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15 Дак. фільм «Астанкінская вежа» (16+).
19.20 Серыял «Права на праўду» (16+).
21.10 Серыял «Адзел 44» (16+).
23.10 Маст. фільм «Зая на безданню» (12+).
1.00 Маст. фільм «Парк савецкага перыяду» (16+).

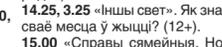

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
7.40, 20.10, 23.00 «СТБ-спорт».
8.30, 18.35 «Тайны Чапман» (16+).
9.35, 17.35 «Самыя шакіруючыя гіпатызы» (16+).
10.40 «Водбліскі». Серыял (16+).
12.35, 23.25 «Загадкі чалавецтва» (16+).

13.50 «Даіўна справа» (16+).
15.25 «Рамонт па-сумленнаму» (16+).
16.00 «Цэнтральны рэгіён».
16.50 «Салдаты і афіцэры» (16+).
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.15 Трылер «Аграбленне палігальніку» (12+).
22.20 «Глядзце ўсім!» (16+).
23.05 «Аўтапанарама» (12+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
14.35 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу. (12+).
15.45 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.35 «Лёс чалавека». (12+).
18.45 «Андрэі Малахаў. Прамы эфір». (16+).
22.10 «Простыя пытанні» з Ягорам Хрусталевым. (12+).
22.30, 23.10 Серыял «Дом фарфора» (12+).
0.35 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

5.55 «Астрапагноз».
6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
6.10, 7.10 «Дзелавая раніца НТБ». (12+).
8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара» (16+).
9.40, 23.15 «НЗ. by».
10.20, 19.40 Дзённік «Удача ў прыдачу» з «Еўрапорт».
10.25 Серыял «Ляснік». (16+).
12.05 «Суд прысяжных». (16+).
13.25, 18.25 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.

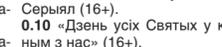
14.20 Зомбі на імені Шон (16+).
18.25 Прыватане. Дзюні (16+).
20.10 Гісторыя рыцара (12+).
22.45 Паштальён (16+).
2.05 Быць Джонам Малкавічам (16+).
4.05 Нываста, якая ўцякла (12+).

6.00 М/ф (6+).
8.25 «Доктар Л...» (16+).
8.50, 19.00, 3.40 «Каралёк — птушачка пеўчая». Серыял (16+).
10.30 «Судовыя страсты». Дак. серыял (16+).
12.10 «Спяляк» (12+).
13.10 «Варажбітка» (12+).
14.15, 5.10 «Паралельны свет» (12+).
15.15 «Трэндзі» (16+).
15.45 «Здзелка» (16+).
16.15 «Натуральны адбор» (12+).
17.05 «Адкрыты» (12+).
18.00 «Дзяжурны анёл». Серыял (16+).
20.50 «Вакол свету. Масціны сілы» (16+).
21.50 «Рэвізора» (16+).
22.55 «Гісторыі выратавання» (16+).
23.25 «Легенда аб Шукальніку». Серыял (16+).
0.10 «Дзень усіх Святых у кожным з нас» (16+).
1.50 «Успомніць усё». Фантастыка (16+).

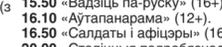
6.10, 16.20 Беласнежка: помста гномаў (12+).
8.10 Ананім (16+).
10.40 Твары ў натоўпе (16+).
12.40 Захавальнік Месяца (0+).

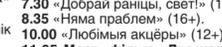
6.00 Зрабі або памры. (12+).
6.25 Код небяспекі. (12+).
6.50 Папулярная навука. (12+).
7.35, 13.20, 17.10 Навуковыя недарэчасці. (12+).
8.00, 10.20, 14.50 Мегазаводы. (12+).
8.45, 11.05 Ледазная дарога. (12+).
9.30 Погляд знутры: баявы карабель XXI стагоддзя. (16+).
11.50 Аўта-SOS. (12+).

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
7.40, 20.10, 23.00 «СТБ-спорт».
8.30, 18.35 «Тайны Чапман» (16+).
9.35, 17.35 «Самыя шакіруючыя гіпатызы» (16+).
10.40 «Водбліскі». Серыял (16+).
12.35, 23.05 «Загадкі чалавецтва» (16+).
13.50 Трылер «Аграбленне палігальніку» (12+).
15.50 «Вадыц па-руску» (16+).
16.10 «Аўтапанарама» (12+).
16.50 «Салдаты і афіцэры» (16+).
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.15 «Тэрыторыя памылак» (16+).
22.00 «Глядзце ўсім!» (16+).
23.55 «Баец. Нараджэнне легенды». Серыял (16+).

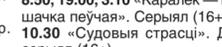
7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.40 «Простыя пытанні» з Ягорам Хрусталевым. (12+).
12.00, 20.40 Серыял «Тайны следства». (12+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
14.35 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу. (12+).
15.45 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.35 «Лёс чалавека». (12+).
18.45 «Андрэі Малахаў. Прамы эфір». (16+).
22.10, 23.10 Серыял «Дом фарфора» (12+).
0.15 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

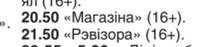
6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).
8.35 «Няма праблем» (16+).
10.00 «Любімыя акцёры» (12+).
11.05 Маст. фільм «Два капітаны» (0+).
13.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
13.15 Серыял «Хатняя работніца» (16+).
14.25, 3.20 «Іншы свет». Як здабыць гармонію ў адносінах? (12+).
15.00 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15 Дак. фільм «Астанкінская вежа» (16+).
19.20 Серыял «Права на праўду» (16+).

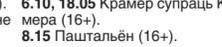
6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
7.00 Алімпійскія гульні. «Зала славы». Лекі-2008.
8.00 Алімпійскія гульні. «Зала славы». Лондан-2012.
9.00 Алімпійскія гульні. «Зала славы». Рыа-2016.
9.30, 14.30 Футбол. Чэмпіятат MLS.
12.30, 17.30, 22.00 Аўтаспорт. Серыял WTTSC.
13.00, 20.30, 0.30 Фігурнае катанне. Этап Гран-пры.
18.00, 22.30, 2.30 Снукер. International Championship.
20.00 Футбол. «ФіФА».
0.15 Watts.

6.20 Пра што яшчэ гавораць мужчыны. (16+).
6.50 Папулярная навука. (12+).
7.35, 13.15, 17.10, 19.55, 5.35 Навуковыя недарэчасці. (12+).
8.00, 10.15, 14.50 Мегазаводы. (12+).
8.45, 11.00 Ледазная дарога. (12+).
9.30 1917: адзін год — дзве рэвалюцыі. (16+).

6.00 Зрабі або памры. (12+).
6.25 Код небяспекі. (12+).
6.50 Папулярная навука. (12+).
7.35, 13.15, 17.10, 19.55, 5.35 Навуковыя недарэчасці. (12+).
8.00, 10.15, 14.50 Мегазаводы. (12+).
8.45, 11.00 Ледазная дарога. (12+).
9.30 1917: адзін год — дзве рэвалюцыі. (16+).

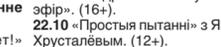

6.10, 18.05 Крамер супраць Крамера (16+).
8.15 Паштальён (16+).

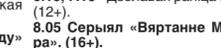
4.45 Маст. фільм «Волга-Волга» (12+).

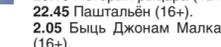
7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.40 «Простыя пытанні» з Ягорам Хрусталевым. (12+).
12.00, 20.40 Серыял «Тайны следства». (12+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
14.35 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу. (12+).
15.45 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.35 «Лёс чалавека». (12+).
18.45 «Андрэі Малахаў. Прамы эфір». (16+).
22.10 «Простыя пытанні» з Ягорам Хрусталевым. (12+).
22.30, 23.10 Серыял «Дом фарфора» (12+).
0.35 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

5.55 «Астрапагноз».
6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
6.10, 7.10 «Дзелавая раніца НТБ». (12+).
8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара» (16+).
9.40, 23.15 «НЗ. by».
10.20, 19.40 Дзённік «Удача ў прыдачу» з «Еўрапорт».
10.25 Серыял «Ляснік». (16+).
12.05 «Суд прысяжных». (16+).
13.25, 18.25 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.

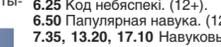
6.00 Зрабі або памры. (12+).
6.25 Код небяспекі. (12+).
6.50 Папулярная навука. (12+).
7.35, 13.20, 17.10 Навуковыя недарэчасці. (12+).
8.00, 10.20, 14.50 Мегазаводы. (12+).
8.45, 11.05 Ледазная дарога. (12+).
9.30 Погляд знутры: баявы карабель XXI стагоддзя. (16+).
11.50 Аўта-SOS. (12+).

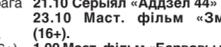
6.00 М/ф (6+).
8.25 «Доктар Л...» (16+).
8.50, 19.00, 3.40 «Каралёк — птушачка пеўчая». Серыял (16+).
10.30 «Судовыя страсты». Дак. серыял (16+).
12.10 «Спяляк» (12+).
13.10 «Варажбітка» (12+).
14.15, 5.10 «Паралельны свет» (12+).
15.15 «Трэндзі» (16+).
15.45 «Здзелка» (16+).
16.15 «Натуральны адбор» (12+).
17.05 «Адкрыты» (12+).
18.00 «Дзяжурны анёл». Серыял (16+).
20.50 «Вакол свету. Масціны сілы» (16+).
21.50 «Рэвізора» (16+).
22.55 «Гісторыі выратавання» (16+).
23.25 «Легенда аб Шукальніку». Серыял (16+).
0.10 «Дзень усіх Святых у кожным з нас» (16+).
1.50 «Успомніць усё». Фантастыка (16+).

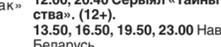
6.10, 16.20 Беласнежка: помста гномаў (12+).
8.10 Ананім (16+).
10.40 Твары ў натоўпе (16+).
12.40 Захавальнік Месяца (0+).

6.00 Зрабі або памры. (12+).
6.25 Код небяспекі. (12+).
6.50 Папулярная навука. (12+).
7.35, 13.20, 17.10 Навуковыя недарэчасці. (12+).
8.00, 10.20, 14.50 Мегазаводы. (12+).
8.45, 11.05 Ледазная дарога. (12+).
9.30 Погляд знутры: баявы карабель XXI стагоддзя. (16+).
11.50 Аўта-SOS. (12+).

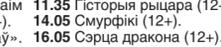
6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
7.40, 20.10, 23.00 «СТБ-спорт».
8.30, 18.35 «Тайны Чапман» (16+).
9.35, 17.35 «Самыя шакіруючыя гіпатызы» (16+).
10.40 «Водбліскі». Серыял (16+).
12.35, 23.05 «Загадкі чалавецтва» (16+).
13.50 Трылер «Аграбленне палігальніку» (12+).
15.50 «Вадыц па-руску» (16+).
16.10 «Аўтапанарама» (12+).
16.50 «Салдаты і афіцэры» (16+).
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.15 «Тэрыторыя памылак» (16+).
22.00 «Глядзце ўсім!» (16+).
23.55 «Баец. Нараджэнне легенды». Серыял (16+).

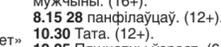
7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.40 «Простыя пытанні» з Ягорам Хрусталевым. (12+).
12.00, 20.40 Серыял «Тайны следства». (12+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
14.35 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу. (12+).
15.45 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.35 «Лёс чалавека». (12+).
18.45 «Андрэі Малахаў. Прамы эфір». (16+).
22.10, 23.10 Серыял «Дом фарфора» (12+).
0.15 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).
8.35 «Няма праблем» (16+).
10.00 «Любімыя акцёры» (12+).
11.05 Маст. фільм «Два капітаны» (0+).
13.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
13.15 Серыял «Хатняя работніца» (16+).
14.25, 3.20 «Іншы свет». Як здабыць гармонію ў адносінах? (12+).
15.00 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15 Дак. фільм «Астанкінская вежа» (16+).
19.20 Серыял «Права на праўду» (16+).

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
7.00 Алімпійскія гульні. «Зала славы». Лекі-2008.
8.00 Алімпійскія гульні. «Зала славы». Лондан-2012.
9.00 Алімпійскія гульні. «Зала славы». Рыа-2016.
9.30, 14.30 Футбол. Чэмпіятат MLS.
12.30, 17.30, 22.00 Аўтаспорт. Серыял WTTSC.
13.00, 20.30, 0.30 Фігурнае катанне. Этап Гран-пры.
18.00, 22.30, 2.30 Снукер. International Championship.
20.00 Футбол. «ФіФА».
0.15 Watts.

6.20 Пра што яшчэ гавораць мужчыны. (16+).
6.50 Папулярная навука. (12+).
7.35, 13.15, 17.10, 19.55, 5.35 Навуковыя недарэчасці. (12+).
8.00, 10.15, 14.50 Мегазаводы. (12+).
8.45, 11.00 Ледазная дарога. (12+).
9.30 1917: адзін год — дзве рэвалюцыі. (16+).

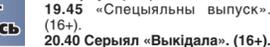

6.00 Зрабі або памры. (12+).
6.25 Код небяспекі. (12+).
6.50 Папулярная навука. (12+).
7.35, 13.15, 17.10, 19.55, 5.35 Навуковыя недарэчасці. (12+).
8.00, 10.15, 14.50 Мегазаводы. (12+).
8.45, 11.00 Ледазная дарога. (12+).
9.30 1917: адзін год — дзве рэвалюцыі. (16+).

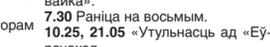

6.10, 18.05 Крамер супраць Крамера (16+).
8.15 Паштальён (16+).

14.05 «Месца сустрачы». 16.30 Серыял «Вуліцы разбітых літароў». (16+).

19.45 «Спецыяльны выпуск». (16+).
20.40 Серыял «Выкідала». (16+).
23.40 «Вынікі дня».
0.10 Серыял «Генцтва схаваных камер». (16+).

7.00, 15.55, 19.50, 21.20,

Чацвер, 2 лістапада

1 Беларусь 1
6.00, 7.20, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), 9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 1.45 Навіны.

5 Беларусь 5

7.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Бешыкташ» (Турцыя) — «Манак» (Францыя).
9.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Тотэнхэм» (Англія) — «Рэал» (Іспанія).

2 Беларусь 2

7.00 Тэлераніца. (12+).
9.00, 19.15 Тэлебарометр.
9.05, 17.05 Серыял «Помста».

3 Беларусь 3

7.00 «Дабрананак».
7.35, 12.20 «Беларуская кухня». Пызы.

ВТВ ВТБ

6.00, 15.15 Серыял «Вароніны». (12+).
7.20 «Дурні і дарогі». (16+).
7.40, 4.20 М/ф «Дуда і Дада».

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), 7.30, 8.00 (з субцітрамі), 8.30, 9.00 (з субцітрамі), 11.00, 13.00, 16.00, 18.00 (з субцітрамі), 20.30 Навыны.

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.30 Навіны культуры.

Настальгія

5.50 «Буй час» з Аляксандрам Палітоўскім: «Огонёк» перабудовы, 2007 год (12+).

Пятніца, 3 лістапада

1 Беларусь 1
6.00, 7.20, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), 9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 1.45 Навіны.

5 Беларусь 5

8.00 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Кельн» (Германія) — БАТЭ (Беларусь).
9.55 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Руюсбор» (Нарвегія) — «Зеніт» (Расія).

2 Беларусь 2

7.00 Тэлераніца. (12+).
9.00, 19.05 Тэлебарометр.
9.05, 17.05 Серыял «Помста».

3 Беларусь 3

7.00 «Дабрананак».
7.40 «Беларуская кухня». Капуны суп з крапівой. Капунці.

ВТВ ВТБ

6.00, 15.15 Серыял «Вароніны». (12+).
7.20 «Дурні і дарогі». (16+).
7.40, 4.20 М/ф «Дуда і Дада».

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), 7.30, 8.00 (з субцітрамі), 8.30, 9.00 (з субцітрамі), 11.00, 13.00, 16.00, 18.00 (з субцітрамі), 20.30 Навыны.

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 Навіны культуры.

Настальгія

6.00 «Спем, сябры!» з Таццянай Візбар. 2008 год (12+).

5 Беларусь 5

7.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Бешыкташ» (Турцыя) — «Манак» (Францыя).
9.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Тотэнхэм» (Англія) — «Рэал» (Іспанія).

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), 7.30, 8.00 (з субцітрамі), 8.30, 9.00 (з субцітрамі), 11.00, 13.00, 16.00, 18.00 (з субцітрамі), 20.30 Навыны.

Кінакамедыя

0.30, 22.40 Камедыя «Таксі-4». (16+).
2.15 Камедыя «Новыя прыгоды Аладзіна». (6+).

ТВ3

6.00 М/ф (6+).
8.35 «Доктар І...» (16+).

5 Беларусь 5

8.00 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Кельн» (Германія) — БАТЭ (Беларусь).
9.55 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Руюсбор» (Нарвегія) — «Зеніт» (Расія).

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), 7.30, 8.00 (з субцітрамі), 8.30, 9.00 (з субцітрамі), 11.00, 13.00, 16.00, 18.00 (з субцітрамі), 20.30 Навыны.

Кінакамедыя

0.25 Меладрама «Законы прыроды». (16+).
2.00 Фэнтэзі «Палаванне на монстры». (12+).

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 Навыны культуры.

5 Беларусь 5

7.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Бешыкташ» (Турцыя) — «Манак» (Францыя).
9.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Тотэнхэм» (Англія) — «Рэал» (Іспанія).

СТБ

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».

Кінакамедыя

0.30, 22.40 Камедыя «Таксі-4». (16+).
2.15 Камедыя «Новыя прыгоды Аладзіна». (6+).

ТВ3

6.00 М/ф (6+).
8.35 «Доктар І...» (16+).

5 Беларусь 5

8.00 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Кельн» (Германія) — БАТЭ (Беларусь).
9.55 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Руюсбор» (Нарвегія) — «Зеніт» (Расія).

СТБ

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».

Кінакамедыя

0.25 Меладрама «Законы прыроды». (16+).
2.00 Фэнтэзі «Палаванне на монстры». (12+).

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 Навыны культуры.

5 Беларусь 5

7.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Бешыкташ» (Турцыя) — «Манак» (Францыя).
9.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Тотэнхэм» (Англія) — «Рэал» (Іспанія).

МІР

6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара — 2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).

Кінакамедыя

0.30, 22.40 Камедыя «Таксі-4». (16+).
2.15 Камедыя «Новыя прыгоды Аладзіна». (6+).

ТВ3

6.00 М/ф (6+).
8.35 «Доктар І...» (16+).

5 Беларусь 5

8.00 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Кельн» (Германія) — БАТЭ (Беларусь).
9.55 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Руюсбор» (Нарвегія) — «Зеніт» (Расія).

МІР

6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара — 2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).

Кінакамедыя

0.25 Меладрама «Законы прыроды». (16+).
2.00 Фэнтэзі «Палаванне на монстры». (12+).

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 Навыны культуры.

5 Беларусь 5

7.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Бешыкташ» (Турцыя) — «Манак» (Францыя).
9.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Тотэнхэм» (Англія) — «Рэал» (Іспанія).

МІР

6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара — 2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).

Кінакамедыя

0.30, 22.40 Камедыя «Таксі-4». (16+).
2.15 Камедыя «Новыя прыгоды Аладзіна». (6+).

ТВ3

6.00 М/ф (6+).
8.35 «Доктар І...» (16+).

5 Беларусь 5

8.00 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Кельн» (Германія) — БАТЭ (Беларусь).
9.55 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Руюсбор» (Нарвегія) — «Зеніт» (Расія).

МІР

6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара — 2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).

Кінакамедыя

0.25 Меладрама «Законы прыроды». (16+).
2.00 Фэнтэзі «Палаванне на монстры». (12+).

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 Навыны культуры.

5 Беларусь 5

7.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Бешыкташ» (Турцыя) — «Манак» (Францыя).
9.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Тотэнхэм» (Англія) — «Рэал» (Іспанія).

МІР

6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара — 2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).

Кінакамедыя

0.30, 22.40 Камедыя «Таксі-4». (16+).
2.15 Камедыя «Новыя прыгоды Аладзіна». (6+).

ТВ3

6.00 М/ф (6+).
8.35 «Доктар І...» (16+).

5 Беларусь 5

8.00 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Кельн» (Германія) — БАТЭ (Беларусь).
9.55 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Руюсбор» (Нарвегія) — «Зеніт» (Расія).

МІР

6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара — 2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).

Кінакамедыя

0.25 Меладрама «Законы прыроды». (16+).
2.00 Фэнтэзі «Палаванне на монстры». (12+).

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 Навыны культуры.

5 Беларусь 5

7.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Бешыкташ» (Турцыя) — «Манак» (Францыя).
9.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 4-ы тур. «Тотэнхэм» (Англія) — «Рэал» (Іспанія).

МІР

6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара — 2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).

Кінакамедыя

0.30, 22.40 Камедыя «Таксі-4». (16+).
2.15 Камедыя «Новыя прыгоды Аладзіна». (6+).

ТВ3

6.00 М/ф (6+).
8.35 «Доктар І...» (16+).

5 Беларусь 5

8.00 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Кельн» (Германія) — БАТЭ (Беларусь).
9.55 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. «Руюсбор» (Нарвегія) — «Зеніт» (Расія).

МІР

6.35, 17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара — 2» (16+).
7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).

Кінакамедыя

0.25 Меладрама «Законы прыроды». (16+).
2.00 Фэнтэзі «Палаванне на монстры». (12+).

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 Навыны культуры.

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

АВЕН. Жыццё поўнае нечаканасцяў і разнастайных падзей. Аднак вас будучы абкружаць альбо таямніцы, альбо плёткі.

ЦЯЛЕЦ

Калі ў вас ёсць патаемная кара, якія вы застануцеся ў мінулага тыдня, здолееце скінчыць ужо да сярэдзі і будзеце гатовы да вырашэння новых задач.

БЛІЗНЯТЫ

Груз праблем, які застаўся з мінулага тыдня, здолееце скінчыць ужо да сярэдзі і будзеце гатовы да вырашэння новых задач.

РАК

Цяпер перыяд, калі вы можаце з лёгкасцю, адным скачком пераадолець шматлікія перашкоды і бар'еры.

ЛЕЎ

На гэтым тыдні вы пакідаеце навакольным прыклад паспеху ў дасягненні мэты. Гэта выдатны час, асабліва для людзей творчых прафесій.

ДЗЕВА

Магчымы пэўныя цяжкасці ў кар'еры і ў асабістым жыцці, перад якімі не варта адступаць.

ШАЛІ

На гэтым тыдні праца будзе ганяцца за вамі, як галодны воўк за сваёй здабычай, пра адпачынак не будзе калі нават марыць.

СТРАЛЕЦ

Надыходзіць спрыяльны час. Вы адчуеце прыліў сіл. Правіце мудрасць і абачліваеце ў сваіх рашэннях, парадзіце блізкіх.

КАЗЯРОГ

На гэтым тыдні можаце здабыць шмат сяброў, ваша праца стане ўсё цікавейшай і цікавейшай.

ВАДАЛЕЙ

Будучы прыкметны змены ў адносінах з дзелавымі партнёрамі. Гэта сур'ёзнае выпрабаванне на трываласць.

РЫБЫ

Падобна да таго, што вы склалі сабе занадта грандыёзныя планы, можа быць, лепш іх скараціць да рэальнага аб'ёму?

8 канал

7.00, 15.55, 19.50, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.50, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.50, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.50, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.50, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.50, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.50, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.50, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).

Замор'е

750 ТЫСЯЧ ДОЛАРАЎ ЗА «ВУСАТУЮ МОНУ ЛІЗУ»

Рэпрадукцыя «Моны Лізы» Леанарда да Вінчы аўтарства французскага мастака Марселя Дзюшана, на якой ён алоўкам дамаляваў ба...

«Вусатая» Мона Ліза перапачаткова ацэньвалася ў 400—600 тысяч долараў. Дзюшан, творы якога казалі ўплыў на ўзнікненне канцэптуальнага мастацтва, стварыў «барадату» версію «Моны Лізы» яшчэ ў 1964 годзе і назваў яе «L.H.O.O.Q.»...

МАРАФОН... НА АБЦАСАХ

Былая танцоўра праблема абцасам у туплях з высокім абцасам за 7 гадзін 28 хвілін і трапіла ў Кнігу рэкордаў Гінеса, паведамляе UPI.

«Ну што, свет, я гэта зрабіла. Сама ў шоку, але гэта сапраўды адбылося», — напісала ў Instagramе Ірэн Сьюэл з амерыканскага горада Чатануга, штат Тэнесі. Яна пераадолела 42-кіламетровую дыстанцыю на абцасях вышыняй ў 7,6 сантыметра на дзве хвіліны хутчэй, чым ранейшая ўладальніца гэтага рэкорду.

КІТАЙЦЫ ВывЕЛІ «Посных» парасят

Кітайскія і брытанскія навукоўцы стварылі 12 генетычна мадыфікаваных парасят, якія вылучаюцца нізкай колькасцю (на 24% менш) падскурнага тлушчу. Даследаванне апублікавана ў Proceedings of the National Academy of Sciences, паведамляе Live Science.

Спецыялісты атрымалі 12 здаровых парасят, у кожнага з якіх у сярэднім на 24% менш падскурнага тлушчу, чым у звычайных свінней. Мадыфікацыя праведзена з выкарыстаннем тэхналогіі CRISPR/Cas9, дзякуючы якой у парасят з'явіўся ген UCP1, які адказвае за тэрмаарэгуляцыю.

12.25 «Тата зможа?» (16+). 13.20, 18.05 «Паненка-сялянка» (16+). 14.30 Меладрама «Лізі Магуаер» (12+). 16.20 Калейка ў калейку (12+). 17.00 «Навуцы жонку руліць» (16+). 19.25 Хакей. КХЛ. «Дынама-Мінск» — «Поўначсталь» (Чарапавец).

6.00 «Турбаміксер». (16+). 7.00 Скетч-шоу «6 кадраў». (16+). 8.00 Скетч-шоу «Асцярожна: дзеці» (6+). 9.00 М/ф «Ліра Watchcar». (6+). 9.30, 4.25 М/ф «Дуда і Дада». (0+). 9.40, 4.30 М/ф «Смяшарыкі». (0+). 10.00, 4.50 М/ф «Марын і яго сябры». (0+). 10.30 М/ф «Скубі Ду». (6+). 11.00 Камедыя «Кілеры». (12+). 13.00 Серыял «Вароніны». (12+). 15.00 Серыял «Татавы дочки». (12+). 16.45 Серыял «Дзённік доктара Зяйдвай». (16+). 17.50, 21.50 «Уральскія пельмені». (16+). 19.00 Баявік «Вікінгі супраць прышэльцаў». (16+). 21.20 Фэнтэзі «Богі Егіпта». (12+). 0.00 Камедыя «Супер Майк». (18+). 2.00 Серыял «Закрытая школа». (16+). 3.30 «Лаві момант». (16+). 3.50 «Ералаш». (6+).

6.30 Царыца нябесная. Казаньская ікона Божай Маці.

9 фактаў пра... ГУЗІКІ

Сучасную вопратку проста немагчыма ўявіць без гузікаў, а самыя першыя з'явіліся яшчэ каля III тысячагоддзя да н. э. Невялікія гузікі тых часоў былі знойдзены пры археалагічных раскопках у даліне ракі Інд.

1. У Сярэднявеччы вялікая колькасць гузікаў на вопратцы была паказчыкам шляхецкага паходжання чалавека. Напрыклад, на вярхоўнай гарнітуры караля Францыі Францыска Першага было 13 600 гузікаў.

2. Зрэшты, са спадчыннікам аўстра-венгерскага трона эрцгерцагам Францам-Фердынандам гэта сыграла злы жарт: у 1914 годзе на яго былі здзейснены замах у Сараеве. Пакулы эрцгерцаг распілілі на мундзіры ўсе гузікі, каштоўны час быў страчаны. Праз некалькі хвілін Франц-Фердынанд памёр.

3. На салдацкіх шынялях арміі Напалеона гузікі былі алавянымі. Тое, што добра для цыплага Францыі, у Расіі аказалася праблемай — на морозе волава проста расплывалася, і форма звальвалася з салдат.

4. Імператар Пётр Першы аднойчы заўважыў, што рукавы на салдацкім абмундзіраванні зашмальцаваны. Уся справа была ў тым, што салдаты, набраныя з сялян, мелі звычай выціраць рот пасля ежы рукавом. Дарэчы, нос выціраць гэтак жа. Пётр вырашыў адучыць іх ад такой звычкі, загадаўшы прышываць на рукавы гузікі. Там яны былі зусім не патрэбныя, але выкарыстаць абшлаг замест сурвэткі і насоўкі стала цыжыры.

5. Як вядома, мужчынскае адзенне зашліпенца на правы бок. Па адной з версій, у старажытнасці воін падчас бою трываў у левай руцэ шчыт. Левая палка зашліпенца на правую руку таго, каб меч праціўніку не трапіў паміж імі.

6. Напэўна, мала хто задумваўся, чаму гузік (у рускай мове — пуговица) так называецца. А ў старажытнасці ён быў спеваеаблівым амулетам для адлужвання злых сіл. Ён быў большым, унутру гузіка змяшчалі драбінку або дробныя каменчык, які бразгаталі пры хадзе. Таму «пуговица» і «пугач» — аднакарэнныя словы.

7. У Савецкім Саюзе да гузікаў прад'яўлялі строга патрабаванні — паводле ДАСТА ён павінен быў вытрымліваць нагрузку 5 кілаграмаў. У сучасных гузікаў куды больш простыя паказчыкі надзейнасці — усяго 0,5 кг.

8. 31 кастрычніка 1961 года цэла Іосіфа Сталіна было вынесена з маўзалея. Правадзя народы даў было вырашана пахаваць каля Крамлёўскай сцяны. Удзельнікі гэтага мэрпрыемства ўспаміналі, што з мундзіра Сталіна былі зрэзаныя залатыя гузікі і замененыя на звычайныя латуныя.

9. Філабунтаніст — так называюць калекцыянера гузікаў. Першае таварства калекцыянераў гузікаў з'явілася ў Чыкага ў 1939 годзе. А вось кітайскі калекцыянер Бу Джынфанг унесены нават у Кнігу рэкордаў Гінеса. Яму удалося сабраць калекцыю гузікаў, у якой налічвалася 110 000 экзэмпляраў

Субота, 4 лістапада

1 Беларусь 1

6.05 Ісансб. 6.30 Трагікамедыя «Тарыф на мінулае». (16+). 8.20 Кулінарная дыпламатыя. (12+). 9.00, 12.00, 15.00 Навіны. 9.10 Клуб рэдактараў. (16+). 9.55 Дача. (12+). 10.30 Трансфармацыя. (12+). 11.10 Здароўе. (12+). 12.10 50 рэцэптаў першага. (12+). 12.50, 15.45, 22.50 Серыял «Сваты-3». (12+). 14.00 «Я ведаю». (6+). 15.00 Навіны. 15.15 Краіна. 16.50 Меладрама «Выбіраючы лёс». (16+). 21.00 Панарама. 21.45 Шчаслівы вечар. 0.45 Дзень спорту.

2 Беларусь 2

7.00 Занадта шмат хвастоў. (6+). 7.30 М/с «Фіксікі». (0+). 7.50 «Свет наываварат». (16+). 8.50, 19.20 Тэлебарометр. 8.55 Анімацыйны фільм «Кароль Лей». (0+). 10.35 Серыял «Помста». (16+).

3 Беларусь 3

7.35 «Сіла веры». 8.00, 13.40, 20.15 «Калейдаскоп». Навіны культуры. 8.15, 13.55, 20.30 «Гэты дзень». 8.20 М/ф (0+). 8.50 «Вечныя кліч». Маст. фільм. (12+). 10.00 «Хата на хату». 10.55 «Беларуская кухня». Хвораст. 11.25 «Беларусь як песня». Анастоль Падагайскі. 11.50 «Навукаміяна» (6+). 12.20 «Вяртанне высокага бландзіна». Камедыя (12+). 14.00 «Без эпітэтаў». Жыццёвы і творчы шлях Ціхі Гартнага (12+). 14.55 «Вайна пад стрэхамі». Драма (12+). 16.30 «Сыны ідуць у бой». Драма (12+).

ВТВ ВТБ

6.00 «Турбаміксер». (16+). 7.00 Скетч-шоу «6 кадраў». (16+). 8.00 Скетч-шоу «Асцярожна: дзеці» (6+). 9.00 М/ф «Ліра Watchcar». (6+). 9.30, 4.25 М/ф «Дуда і Дада». (0+). 9.40, 4.30 М/ф «Смяшарыкі». (0+). 10.00, 4.50 М/ф «Марын і яго сябры». (0+). 10.30 М/ф «Скубі Ду». (6+). 11.00 Камедыя «Кілеры». (12+). 13.00 Серыял «Вароніны». (12+). 15.00 Серыял «Татавы дочки». (12+). 16.45 Серыял «Дзённік доктара Зяйдвай». (16+). 17.50, 21.50 «Уральскія пельмені». (16+). 19.00 Баявік «Вікінгі супраць прышэльцаў». (16+). 21.20 Фэнтэзі «Богі Егіпта». (12+). 0.00 Камедыя «Супер Майк». (18+). 2.00 Серыял «Закрытая школа». (16+). 3.30 «Лаві момант». (16+). 3.50 «Ералаш». (6+).

Культура

6.30 Царыца нябесная. Казаньская ікона Божай Маці.

18.05 «Апошні дзень». Міхаіл Пугаўкін (12+). 18.45 «У шэсць гадзін вечара пасля вайны». Драма (12+). 20.40 «Кальчэнка» (0+). 21.05 «Каралева бензакалонкі». Камедыя (12+). 22.20 «Дзеці нябёсаў». Маст. фільм (12+).

5 Беларусь 5

7.55 Футбол. Беларусбанк — чэмпіят Беларусі. ФК «Віцебск» — «Іслач» (Мінскі р-н). 9.45 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Відэачасопіс. 10.15 Трэнерачы дзень. 10.45 Вялікі спорт. Ток-шоу. 11.30 Факт сілы. 12.00 Футбол. Беларусбанк — чэмпіят Беларусі. «Днепр» (Магілёў) — «Славія» (Мазырь). 13.50 На шляху да ЧС — 2018. Відэачасопіс. 14.20 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэачасопіс. 14.50 Футбол. Беларусбанк — чэмпіят Беларусі. «Нафтан» (Наваполацк) — «Шахцёр» (Салігорск). (У перапынку — Спорт-цэнтр). 16.55 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 4-ы тур. Агня гульнявога дня. 17.55 Футбол. Чэмпіятат Англіі. «Саўтгэмптан» — «Бернлі». (У перапынку — Спорт-цэнтр). 19.30 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. БГК імя Машкова (Беларусь) — «Кіль» (Германія). 21.10 Футбол. Чэмпіятат Англіі. «Вест Хэм» — «Ліверпуль».

7.05 «Мінін і Пажарскі». Маст. фільм.

8.50 «Вось які рассяяны». «Воўк і сябра казлянят на новы лад». «Кватэрт «Ква-вак». М/ф. 9.25 «Звычайны канцэрт». 9.55 «Запасны гулец». Маст. фільм. 11.20, 1.50 «Мора жыцця». Дак. фільм. 12.15 Міжнародны этнічны фестываль «Музыка нашых сэрцаў». 14.50 «Паморы». Дак. фільм. 16.35 Кяханне ў мастацтва. «Федэрыка Феліні і Джульета Мазіна». Дак. фільм. 17.30 «Восеньскі марафон». Маст. фільм. 19.00 Вялікая опера-2017. 21.00 «Сібірскае цырульнік». Маст. фільм. 23.55 «Чахай-GALA». Спектакль Расійскага акадэмічнага малядзёжнага тэатра. Рэжысёр А. Барадзін. 2.45 «Крыўда». М/ф для дарослых.

НОВАЛЬГІЯ Настальгія

6.00 «Эліта Краіны Саветаў». Аляксандр Градскі. 2007 год (12+). 6.45, 8.25, 9.40, 11.00, 13.00, 14.25, 15.40, 17.00, 19.00, 23.15, 1.15, 2.35, 3.40, 5.00 Музычная настальгія (12+). 7.30, 13.15, 1.30 Маст. фільм «Амерыканская трагедыя» (16+).

АНТ

7.00, 9.00, 16.00 (з субцітрамі) Нашы навіны. 7.05 Меладрама «Простая гісторыя» (12+). 9.05 М/с «Смяшарыкі. Новыя прыгоды» (0+). 9.20 «Здароўе» (16+). 10.00 «Смак» (12+). 11.10 «Ідэялы рамон» (12+). 12.20 «Разумніцы і разумнікі» (12+). 13.20 «Удача ў прыдачу!» з «Еўраопт» (12+). 14.25, 16.20 «Гэта нашы дзеці» (16+). 16.15 Навіны спорту (з субцітрамі). 19.05 «Мой бізнес» (16+). 21.00 Навіны спорту. 21.05 «Удача ў прыдачу!» Дзёнік (12+).

МІР

6.00, 8.20 М/ф «Маша і Мядзведзь» (0+). 7.50 «Саюзнікі» (12+). 9.00 «Вой, мамачкі!» (12+). 9.30, 1.15 «Наша кіно. Гісторыя вялікага кельяна». «Месяца сустрачы змяніць нахалы» (12+). 10.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок). 21.15, 16.15, 19.15 Серыял «Разведчыкі» (16+). 22.45 Дак. фільм «Авангард рэвалюцыі» (16+). 23.20 Маст. фільм «Выпрабавальны тэст» (12+).

СТБ

6.25 «Дзіўная справа» (16+). 8.05 «Скардзіцца дазваляецца». 8.25 «Бонсцікі news» (6+). 8.35 «Тайны Чапман» (16+).

9.00, 15.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).

10.00, 4.00 «Народжаныя ў СССР» (12+). 12.00, 16.00 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1981. 2010 год (16+). 14.45 М/ф «Сустракайце бабулю» (0+). 20.35 «...жадаем шчасця вам». Фільм-канцэрт. 1985 год (12+). 21.00 «Буй час». 2008 год (16+). 22.00 Маст. фільм «Не сышліся характары» (16+). 23.30 Серыял «33 квадратных метры. Дачныя гісторыі» (16+). 0.00 «Спяем, сябры!» з Тацянай Візбар. 2008 год (12+). 1.00 Маст. фільм «Удача» (12+).

EUROSPORT 1 EuroSport 1

5.00 Аўтаспорт. Серыял WTCC. 5.30 Горныя лыжы. Кубак свету. 6.30, 12.00, 19.30, 21.00, 0.15 Супербайк. Этап чэмпіянату свету. 7.30, 14.30, 17.30, 22.00 Снукер. International Championship. 12.45 Футбол. Чэмпіятат MLS. Плей-оф. 18.30, 1.30 Фігурнае катанне. Этап Гран-пры. 2.30 Фрыстайл. Кубак свету. 3.00 Скіяці.

КИНОКОМЕДИЯ Кінакамедыя

1.05, 16.05 Меладрама «Будзь маім хлопцам на пяць хвілін». (16+).

АНТ

22.35 Спорт-цэнтр. 22.45 Хакей. КХЛ. «Дынама-Мінск» — «Поўначсталь» (Чарапавец).

МІР

6.00, 8.20 М/ф «Маша і Мядзведзь» (0+). 7.50 «Саюзнікі» (12+). 9.00 «Вой, мамачкі!» (12+). 9.30, 1.15 «Наша кіно. Гісторыя вялікага кельяна». «Месяца сустрачы змяніць нахалы» (12+). 10.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок). 21.15, 16.15, 19.15 Серыял «Разведчыкі» (16+). 22.45 Дак. фільм «Авангард рэвалюцыі» (16+). 23.20 Маст. фільм «Выпрабавальны тэст» (12+).

ТВ 1000 ТВ1000

8.10 Без загані (16+). 10.25 Сезон палвання (12+). 12.15 Міс Пейігры (16+). 14.10 Пашталён (16+). 17.35 Гісторыя рышара (12+). 20.10 Законы прывабнасці (12+). 22.00 Дзікая рака (12+). 0.10 Строга на захад (18+). 1.50 Бельс бог (18+). 4.00 Баец (16+).

ТВ 1000 Рускае кіно

6.20 Шпіён. (16+). 8.30 Спартанку. (16+). 10.25 Спартак і Калашнікаў. (0+). 12.25 Дон Сезар дэ Базан. Серыя 1-я. (0+). 14.05 Тата. (12+).

ТВ 3 ТВ3

6.00 М/ф (6+). 10.10 «13 знакаў задзяка» (12+). 11.10, 5.15 «Хронікі маскоўскага побыту» (16+).

АНТ

7.00, 9.00, 16.00 (з субцітрамі) Нашы навіны. 7.05 Маст. фільм «Беларускі вакзал» (12+). 9.05 «Нядзельная пропаведзь» (з субцітрамі). 9.20 «На наш густ» (12+). 10.00 «Слова гонару» (12+). 10.50 «Мая мама гатуе лепш!» (12+). 11.50 «Масква слязам не верыць». Нараджэнне легенды» (12+). 12.50 Меладрама «Масква слязам не верыць» (12+). 15.30, 16.20 «Я магу!» (12+). 16.15 Навіны спорту (з субцітрамі). 17.40 «Талант краіны» (6+). 20.00 Контурсы. 21.05 «Клуб Вяслёўчых і Знаходлівы». Вышэйшая ліга (16+). 23.20 «Што? Дзе? КФ?» Фінал васьмёйскай серыі гульні (12+). 0.30 Канцэрт Дзімы Білана (16+).

5 Беларусь 5

7.30 Хакей. КХЛ. «Дынама-Мінск» — «Поўначсталь» (Чарапавец). 9.25 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. БГК імя Машкова (Беларусь) — «Кіль» (Германія). 11.00 Футбол. Чэмпіятат Англіі. «Сток Сіці» — «Лестэр». 12.55 Рэаліці-шоу «Снежны барс». 13.25 Гульні «Навыстар». 13.55 Футбол. Беларусбанк — чэмпіят Беларусі. «Дынама-Мінск» — ФК «Слуцк». (У перапынку — Спорт-цэнтр). 15.50 Баскетбол. Адыяна ліга ВТБ. «Цмокі-Мінск» — «УНІКС» (Казань). (У перапынку — Спорт-цэнтр). 17.15 Футбол. Чэмпіятат Англіі. «Манчэстэр Сіці» — «Арсенал». (У перапынку — Спорт-цэнтр). 19.15 Спорт-цэнтр. 19.25 Футбол. Чэмпіятат Англіі. «Чэлсі» — «Манчэстэр Юнайтэд». (У перапынку — Спорт-цэнтр). 21.30 Піт-стоп. 22.00 Пра спорт. Вынікі тыдня.

ТВ 3 ТВ3

6.00 М/ф (6+). 10.00 «Паненка і кулінар» (12+). 10.35, 1.25 «Дзюжны анёл». Серыял (16+). 13.50 «Жонка. Гісторыя каханых» (16+). 15.10 «Магазіна» (16+). 16.10, 17.10, 18.10, 19.15 «Рэвізор» (16+). 20.35 «Без падману» (16+). 21.25 «Сахары». Баявік (12+). 23.30 «Асцярожна, махляры!» (16+).

КИНОКОМЕДИЯ Кінакамедыя

1.05 Камедыя «Як снег на галаву». (16+).

ТВ 1000 ТВ1000

6.10, 17.55 Мама Міа! (16+). 8.20 Дзікая рака (12+). 10.30 Сезон палвання-2 (12+). 12.05 Законы прывабнасці (12+). 13.55 Баец (16+). 16.10 Усе магу! (16+). 20.10 Адыяна судоўнік (16+). 22.40 Лютыя гульні (16+). 0.35 Найноўшыя завапел (18+). 2.45 Станцыя «Фуртэйл» (18+). 4.10 Персанжы (12+).

ТВ 1000 Рускае кіно

6.20 Джунглі. (12+). 8.20 Ірэй-сан. Сповідзь самурая. (16+).

АНТ

9.30 «Самыя шакіруючыя гіпэтызы» (16+). 10.25 «Тэледактар» (12+). 11.00 «Мінск і мінчане». 11.35 «Рамонт па-смуленнаму» (16+). 12.15 «Самая карысная праграма» (16+). 13.10 «Усім па катку» (16+). 13.30, 16.30, 19.30 «24 гадзіны». 13.45 «Адкрытая размова». 14.00, 0.15 Меладрама «Мой ласкавы і пяшчотны звер» (12+). 15.55 «Вялікі горад». 16.40 «Калі знікне наша цывілізацыя» (16+). 17.35 Камедыя «Як пазбавіцца ад хлопца за 10 дзён» (12+). 20.00 «СТБ-спорт». 20.10 Драма «Трэнер Картэр» (12+). 22.30 «Засакрэчаныя спісы» (16+).

МІР

6.00, 8.20 М/ф «Маша і Мядзведзь» (0+). 7.50 «Саюзнікі» (12+). 9.00 «Вой, мамачкі!» (12+). 9.30, 1.15 «Наша кіно. Гісторыя вялікага кельяна». «Месяца сустрачы змяніць нахалы» (12+). 10.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок). 21.15, 16.15, 19.15 Серыял «Разведчыкі» (16+). 22.45 Дак. фільм «Авангард рэвалюцыі» (16+). 23.20 Маст. фільм «Выпрабавальны тэст» (12+).

ТВ 1000 ТВ1000

8.10 Без загані (16+). 10.25 Сезон палвання (12+). 12.15 Міс Пейігры (16+). 14.10 Пашталён (16+). 17.35 Гісторыя рышара (12+). 20.10 Законы прывабнасці (12+). 22.00 Дзікая рака (12+). 0.10 Строга на захад (18+). 1.50 Бельс бог (18+). 4.00 Баец (16+).

ТВ 1000 Рускае кіно

6.20 Шпіён. (16+). 8.30 Спартанку. (16+). 10.25 Спартак і Калашнікаў. (0+). 12.25 Дон Сезар дэ Базан. Серыя 1-я. (0+). 14.05 Тата. (12+).

ТВ 3 ТВ3

6.00 М/ф (6+). 10.10 «13 знакаў задзяка» (12+). 11.10, 5.15 «Хронікі маскоўскага побыту» (16+).

АНТ

7.00, 9.00, 16.00 (з субцітрамі) Нашы навіны. 7.05 Маст. фільм «Беларускі вакзал» (12+). 9.05 «Нядзельная пропаведзь» (з субцітрамі). 9.20 «На наш густ» (12+). 10.00 «Слова гонару» (12+). 10.50 «Мая мама гатуе лепш!» (12+). 11.50 «Масква слязам не верыць». Нараджэнне легенды» (12+). 12.50 Меладрама «Масква слязам не верыць» (12+). 15.30, 16.20 «Я магу!» (12+). 16.15 Навіны спорту (з субцітрамі). 17.40 «Талант краіны» (6+). 20.00 Контурсы. 21.05 «Клуб Вяслёўчых і Знаходлівы». Вышэйшая ліга (16+). 23.20 «Што? Дзе? КФ?» Фінал васьмёйскай серыі гульні (12+). 0.30 Канцэрт Дзімы Білана (16+).

5 Беларусь 5

7.30 Хакей. КХЛ. «Дынама-Мінск» — «Поўначсталь» (Чарапавец). 9.25 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. БГК імя Машкова (Беларусь) — «Кіль» (Германія). 11.00 Футбол. Чэмпіятат Англіі. «Сток Сіці» — «Лестэр». 12.55 Рэаліці-шоу «Снежны барс». 13.25 Гульні «Навыстар». 13.55 Футбол. Беларусбанк — чэмпіят Беларусі. «Дынама-Мінск» — ФК «Слуцк». (У перапынку — Спорт-цэнтр). 15.50 Б

ПРАВИЛА ПРОВЕДЕНИЯ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ «ВМЕСТЕ ПО СКАНДИНАВИИ»

1. Организатор Рекламной Игры – Общество с ограниченной ответственностью «Еврофасадсервис» (далее – «Организатор») УНП 190797364, зарегистрированное решением Минского городского исполнительного комитета №146 от 26 января 2007 года в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за №190797364.

Юридический адрес: 220118 г. Минск, ул. Машиностроителей, д. 13, кабинет 3. Почтовый адрес: 220118, г. Минск, ул. Машиностроителей, д. 13.
2. Наименование Рекламной Игры – «Вместе по Скандинавии»
3. Место (территория) проведения Игры – Республика Беларусь.
4. Срок начала Игры – 27.10.2017 г., срок окончания Игры – 12.03.2018 г.
5. Для проведения Игры Организатор утверждает комиссию по проведению рекламной игры (далее – «Комиссия») в составе 5 человек, в том числе председателя Комиссии.

Состав комиссии:
 Председатель комиссии: Алешко Юрий Викторович – директор ООО «Еврофасадсервис».
 Члены комиссии: Якубович Виталий Владимирович – заместитель директора по финансовым вопросам ООО «Еврофасадсервис»;
 Богучка Ольга Олеговна – специалист по продажам ООО «Еврофасадсервис»;
 Бодрицкий Дмитрий Игоревич – юрист-консульт ООО «Еврофасадсервис»;
 Асеев Глеб Леонидович – директор ООО «Настоящие Технологии».

6. Рекламная игра проводится с целью стимулирования продаж продукции ООО «Еврофасадсервис»: изделия из ПВХ и алюминированного проката, реализуемые Обществом с ограниченной ответственностью «Еврофасадсервис».

7. Участники Рекламной Игры:
 К участию в Рекламной игре приглашаются все совершеннолетние граждане Республики Беларусь, постоянно проживающие в Республике Беларусь, а также иностранные граждане и лица без гражданства, имеющие вид на жительство на территории Республики Беларусь и постоянно проживающие в Республике Беларусь.

Участником рекламной игры не может быть лицо, состоящее в трудовых отношениях с организатором, супруг (супруга) такого лица, его близкие родственники, а также лица, находящиеся с таким лицом в отношениях союзов.

8. Условия участия в Игре.
 Для того чтобы стать участником Игры, лица, отвечающие изложенным выше требованиям, должны выполнить следующие условия в период времени с 27 октября 2017 г. по 24 февраля 2018 г. (включительно):
 – Приобрести изделие (изделия) из ПВХ и (или) из алюминированного проката на сумму от 100 рублей и более, без учета стоимости монтажных работ (при их проведении). Под изделием понимается окно, рама, дверь без учета стоимости подоконников, отливов, москитных сеток.
 – Произвести полную оплату заключенного договора (договора поставки, договора подряда) путем внесения всей суммы по заключенному договору либо по факту отгрузки (установки) изделий.

– Принять работы по акту сдачи-приемки выполненных работ и подписать его, или подписать товарно-транспортную накладную на отгруженное изделие (изделия).

– Вернуть экземпляры документов ООО «Еврофасадсервис».
 В договор вписывается фамилия, имя, отчество гражданина(ки) (полностью), мобильный телефон (с указанием оператора), электронный почтовый адрес, место регистрации и место проживания (если оно отличается от места регистрации). Заключая договор, гражданин(ка) заполняет строку о том, что он (она) согласен участвовать в Рекламной Игре.

– При заключении договора гражданин(ка) в случае выражения согласия на участие в Рекламной Игре получает от специалиста по продажам в офисе, расположенном по адресу: г. Минск, ул. Машиностроителей, 13, либо от технолога в выезде по адресу заключения договора купон участника (далее – купон). Купон заполняется в двух экземплярах. Один заполненный купон остается у участника Игры, другой остается у Организатора. Купон содержит информацию о рекламной игре и уникальный номер для участника Игры, который вписывается специалистом по продаже или технологом Организатора. Номер для регистрации участника, указанный в купоне совпадает

с номером заключенного договора. Номер договора является уникальным для каждого участника Игры.

– Ознакомиться с Правилами Игры, размещенными на сайте www.evrofasad.by, либо у специалиста по продажам в офисе или технолога на выезде по адресу заключения договора.

Каждый участник может принимать участие в Рекламной игре неограниченное количество раз при условии покупки необходимого товара на нужную сумму и выполнения требований, необходимых для участия в Рекламной игре. ВСЕ УЧАСТНИКИ ДОЛЖНЫ СОХРАНИТЬ КУПОНЫ С УНИКАЛЬНЫМИ НОМЕРАМИ ДО ОКОНЧАНИЯ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ.

Участывая в Рекламной Игре, ее Победитель соглашается с тем, что любые его данные, в том числе имя, отчество, фамилия, фотографии и видеозаписи, могут быть использованы Организатором Рекламной Игры в рекламных целях в рамках проведения данной рекламной игры без предварительного согласия Победителя и без каких-либо денежных выплат.

9. Призовой фонд Игры:
 Призовой фонд игры формируется за счет имущества и денежных средств Организатора в размере 1 717,83 (Одна тысяча семьсот семидеять рублей 83 копейки). Призовой фонд Рекламной Игры включает следующие призы:

Таблица №1. Призовой фонд Рекламной игры.

№	Наименование	Наименование приза, кол-во	Стоимость за ед. бел. руб.	Всего стоимость бел. руб.
1	Сертификата на поездку в экскурсионный тур по Скандинавии на двух человек	Главный приз, 1 штука	936,52	936,52
1	Столовые (без входных билетов) в программе с завтраками шведский стол, ночлег на пароме (2 ночи), экскурсионная программа в Риге, Таллине, Хельсинки, Стокгольме (без входных билетов)	1 штука	139,94	139,94
2	Денежная часть приза	Пощерительный приз, 3 штуки	186,00	558,00
2	Мобильный телефон Lenovo Vibe C (A2020)		27,79	83,37

10. Порядок проведения розыгрыша призового фонда, уведомления победителя и выдачи приза.
 Розыгрыш призов проводится 28 февраля 2018 года в 14.00.

Если розыгрыш проводится в офисе, г. Минск, ул. Машиностроителей, 13. Розыгрыш проводится открыто, в присутствии Комиссии и с возможностью присутствия на нем участников Рекламной игры, в следующем порядке.

Проведение розыгрыша:
 1) все купоны участников Рекламной Игры помещаются в лототрон и перемешиваются.
 2) розыгрыш призов проводится в последовательности, указанной в Таблице №1.
 3) победители определяются путем извлечения из лототрона купонов участников Членом Комиссии.

После проведения розыгрыша выигравших участников уведомляют в срок до 5 марта 2018 г. (включительно) о выигранном призе посредством письма по почте с уведомлением с указанием приза и контактного телефона, по которому можно будет получить информацию о месте, дате и времени получения приза, а также посредством телефонного звонка. Информация о выигрыше и о месте, дате и времени получения приза дополнительно сообщается Победителю и по телефону.

Путевка на двоих в Скандинавию выдается посредством оформления на имя Победителя сертификата на поездку с «открытой» датой. «Открытая» дата означает, что Победитель, выигравший путевку, может воспользоваться данным сертификатом для получения путевки в период с 27 апреля 2018 г. по 26 августа 2018 г. при установленных конкретных датах заезда на данный тур. Победитель самостоятельно несет расходы по оплате консульского сбора (оформление визы), а также расходы по медицинской страховке. Организатор не несет ответственность за неполучение Победителем визы и медицинской страховки.

Для того, чтобы получить приз, Победитель должен:
 Обратиться к Организатору по адресу: г. Минск, ул. Машиностроителей, 13, в период с 6 марта 2018 г. по 12 марта 2018 г. ежедневно с 10.00 до 16.00, в субботу с 9.00 до 14.00, кроме воскресенья и праздничных дней.

Для получения призов Победители должны предъявить:
 1) паспорт или вид на жительство;
 2) купон (оригинал);
 3) договор, счет, ТТН и (или) акт выполненных работ.

Победителям, выигравшим мобильные телефоны, необходимо подписать документы, связанные с оформлением выдачи призов.

Победителю, выигравшему путевку, необходимо подписать документы, связанные с оформлением выдачи приза, а также предоставить копию паспорта на второе лицо для оформления путевки. Копию паспорта на второе лицо необходимо предоставить в течение трех рабочих дней после получения сертификата на поездку. В случае несвоевременного предоставления копии паспорта на второе лицо путевка будет оформлена только на победителя Игры. Организатор передает копии паспортов в туроператора ООО «Экотур-6».

Получив сертификат Победитель обязан определиться с датой поездки (даты заездов будут предоставлены на выбор) и сообщить о дате заезда в туроператору ООО «Экотур-6» в срок не позднее, чем за две недели до выбранной даты. Для получения путевки на двух человек Победитель приходит в один из офисов продаж туроператора расположенных по адресам г. Минск, ул. Птицкого, 29, офис 537 и г. Минск, ул. Сухая, 4, офис 15.

В соответствии с главой 16 Налогового Кодекса Республики Беларусь Организатор при вручении всех призов выступает налоговым агентом и обязан удержать сумму подоходного налога непосредственно из доходов получателя приза. При невозможности удержать исчисленную сумму подоходного налога с дохода Победителя по причине отсутствия ему денежных выплат и (или) отказа плательщика внести причитающуюся сумму подоходного налога с Победителя Организатор обязан в месячный срок со дня выявления указанных фактов направить в налоговый орган по месту жительства плательщика сообщение о сумме задолженности по подоходному налогу с Победителя.

Призы оформляются на имя Победителя. Отказ Победителя от приза в пользу третьего лица не допускается.

Если Победитель не обратился за получением приза в срок до 12 марта 2018 г. (включительно), приз остается в распоряжении Организатора.

Если Победитель не воспользовался предоставляемым призом в указанные в настоящих Правилах сроки, он не вправе требовать от Организатора предоставления возможности использования приза в другой срок.

Денежная компенсация за отказ по каким-либо причинам от приза участнику, выигравшему приз, не выдается.

Правила Игры публикуются в газете «Звезда» до начала Рекламной Игры. Результаты розыгрыша призового фонда публикуются в этом же издании до 5 марта 2018 г. (включительно).

11. Телефоны для справок:
 (Городской) 235-05-01, (Мобильный) 8 044 789 19 40, время работы с 9.00 до 18.00, за исключением выходных и праздничных дней.

Свидетельство о государственной регистрации рекламной игры №3119 от 24 октября 2017 года выдано Министерством антимонопольного регулирования и торговли Республики Беларусь.

ОАО «Минский завод отопительного оборудования» извещает акционеров о проведении внеочередного общего собрания акционеров, которое состоится **13 ноября 2017 года в 14.00 по адресу: г. Минск, ул. Тимирязева, 29 – зал заседаний.**

ПОВЕСТКА ДНЯ внеочередного общего собрания акционеров открытого акционерного общества «Минский завод отопительного оборудования»

13 ноября 2017 г.
 1. О безвозмездной передаче государству акций собственной эмиссии, приобретенных Обществом на баланс.
 2. О внесении изменений и дополнения в устав Общества.

Форма проведения внеочередного общего собрания смешанная (акционеры – нерезиденты Республики Беларусь, остальное – акционеры).
 С материалами по вопросам повестки дня акционеры могут ознакомиться по указанному адресу (у председателя наблюдательного совета) с 27 октября по 10 ноября 2017 года с 10.00 до 16.00, 13 ноября 2017 года до начала проведения собрания акционеров.

Регистрация участников собрания будет проводиться с 13.00 до 13.50 в день и по месту проведения собрания на основании документа, удостоверяющего личность. Кроме того, представитель акционера должен иметь доверенность (руководитель юридического лица, являющегося акционером, – документы, подтверждающие его полномочия).

Список акционеров для регистрации участников собрания составлен по данным реестра акционеров по состоянию на **1 ноября 2017 года.**

УНП 100080064

ООО «Центр эксперт-услуг» (организатор аукциона) проводит открытый аукцион по продаже: капитального строения (здание специализированное для общественного питания) с инвентарным номером 323/С-20414, общей площадью – 837,4 кв. м, расположенное по адресу: Гомельская область, г. п. Корма, ул. Илющенко, д. 4а, на земельном участке с кадастровым номером 32255100001001830 площадью 0,1166 га, предоставленном на праве постоянного пользования.

Переход права на земельный участок осуществляется в соответствии с действующим законодательством

Начальная цена продажи – 87 600,00 (восемьдесят семь тысяч шестьсот) рублей с НДС;

Шаг аукциона – 5% от начальной цены продажи;
 Задаток – 10% от начальной цены продажи;

Задаток перечисляется на расчетный счет BY98PJCB3012403517100000933 в «Приорбанк» ОАО ЦБУ 400, г. Гомель, БИК PJCBVY2X, УНП 491058984, плательтель платежа – ООО «Центр эксперт-услуг», наименование платежа: задаток для участия в аукционе согласно извещению в газете «Звезда» от 27.10.2017 г.

Аукцион состоится 29 ноября 2017 г. в 11.00 по адресу: г. Гомель, ул. Старо-черниговская, 7а. Заявление на участие в аукционе и необходимые документы принимаются по 27 ноября 2017 г. до 14.00 по указанному адресу.

Перечень документов, необходимых для участия в аукционе, порядок проведения аукциона и оформления его результатов, дополнительная информация об предмете аукциона размещены на сайте auction.standard.by.

Участник, ставший победителем аукциона или единственным участником аукциона, который согласится приобрести предмет аукциона по начальной цене продажи, увеличенной на 5%, обязан:

– в течение 3 (трех) рабочих дней после подписания в день проведения аукциона протокола о результатах аукциона возместить лицу (Заказчику или Исполнителю в соответствии с договором), понесшему затраты на организацию и проведение аукциона (расходы на публикацию обязательных извещений, подготовку и публикацию рекламных материалов). Размер такого возмещения не должен превышать суммы фактически затрат на организацию и проведение аукциона, а также включаем, в случае повторного выставления объекта на торги и определяется на основании представленных документов; в течение 5 (пяти) рабочих дней после подписания в день проведения аукциона протокола о результатах аукциона заключить с Заказчиком договор купли-продажи объекта недвижимости (далее договор купли-продажи); произвести оплату за объект недвижимости в течение 10 (десяти) календарных дней после подписания договора купли-продажи.

Результаты торгов подлежат аннулированию организатором торгов в случае, если победитель торгов уклоняется или отказывается в установленные сроки от подписания протокола и (или) договора, оформляемого по результатам торгов, возмещения затрат, связанных с организацией и проведением торгов.

Тел./факс: +375 (232) 21 21 61, + 375 (29) 303 39 33.
 По вопросам осмотра имущества – тел.+375 (44) 784 36 54.
 E-mail: info@standard.by

УНП 400019166

РУП «Институт недвижимости и оценки» извещает о проведении повторного открытого аукциона со снижением цены по продаже тепличного комплекса, принадлежащего ОАО «Нафтан»

Лот №1. Состав лота:
 1. Капитальное строение: тепличный комплекс с инвентарным номером 250/С-37773. Назначение: здание специализированное растениеводства. Г. п. – 1994. Число этажей – 1. Общая площадь – 42 601,4 кв. м. Санитарно-электротехнические работы: центральное отопление – стальные трубы; водопровод – стальные трубы; электроосвещение – открытая проводка; радио – есть; телефон – есть; горячее водоснабжение – стальные трубы; вентиляция – принудительная; канализация – чугунные трубы. Примечания: Металлический сток; сток в металлическом корпусе, сдвинутый навали.

2. Оборудование: перечень реализованного оборудования приведен на сайте ino.by. Начальная цена без учета НДС – 1 822 092,26 бел. руб. Задаток, бел. руб. – 150 000,00

Местоположение: Витебская обл., Полоцкий р-н, Боровухский с/с, д. Гвоздово, ул. Земляничная, 12

Лот №1 расположен на земельном участке площадью 10,8567 га с кадастровым номером 223881401601000039. Целевое назначение земельного участка: для использования под тепличное хозяйство. Право постоянного пользования. Ограничения (обременения): ограничения (обременения) прав на земельные участки, расположенные в охранных зонах электрических сетей напряжением свыше 1000 В, площадь 0,7286 га; ограничения (обременения) прав на земельные участки, расположенные в водоохранных зонах рек и водоемов (р. Полощка), площадь 0,7050 га; ограничения (обременения) прав на земельные участки, расположенные в охранных зонах объектов газораспределительной системы, площадь 0,3690 га.

Ограничения (обременения) прав на земельные участки, расположенные в пределах территорий перспективного развития населенных пунктов: расположенные в пределах территорий перспективного развития населенных пунктов (город Новополоцк), площадь 10,8567 га. На земельном участке расположены иные объекты, которые не выставляются на аукцион. Переход права на земельный участок осуществляется в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь.

Аукцион состоится 20.11.2017 в 14.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3-й этаж, каб. 4. Шаг аукциона – 5%.

Порядок оформления участия в аукционе, условия аукциона содержится на сайте Организатора аукциона ino.by.

Продавец: ОАО «Нафтан» 220441, Витебская область, г. Новополоцк, тел. 8 (0214) 59-82-57.

Организатор аукциона: РУП «Институт недвижимости и оценки» 220030, г. Минск, ул. Комсомольская, 11, пом. 8, тел. 8 (017) 306-00-57.

Задаток перечисляется на р/с BY21BPSB30121543370109330000 в ОАО «БПС-Сбербанк», БИК банка BPSBYY2X, 220004, г. Минск, ул. Кальварийская, д. 4а. Получатель – РУП «Институт недвижимости и оценки», УНП 190055182. Назначение платежа: задаток для участия в аукционе по продаже тепличного комплекса, принадлежащего ОАО «Нафтан», проводимом 20 ноября 2017 г.

Заявления на участие и необходимые документы принимаются в рабочие дни с 8.30 до 12.00, с 13.30 до 16.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, 11, каб. 7. **Окончание приема заявлений:** 16.11.2017 в 11.00.

Все желающие могут предварительно ознакомиться с Объектами. Контактное лицо для осмотра Объекта: Жоганев Сергей Николаевич, тел.: 8 (0214) 751613; 8 (033) 3990866; Дорожко Сергей Леонидович, тел.: 8 (0214) 59-00-67; 8 (029) 592-13-24.

Организатор аукциона или продавец вправе снять Лот с торгов до объявления его продажи без объяснения причин. Сайт: ino.by

Организатор аукциона: 8 (017) 306-00-57, 8 (029) 356-90-03, 8 (029) 550-09-52 • www.ino.by • e-mail: torgi@ino.by

Извещение о проведении повторных торгов по продаже предприятия ОАО «Рыбный ряд» как имущества государственного комплекса

Начальная цена: 1 818 900,100 BYN. Сумма шага аукциона: 90 945,01 (девятьсот тысяч девятьсот сорок пять рублей, 01 копейка).

Повторные торги в форме аукциона по продаже предприятия как имущественного комплекса (ОАО «Рыбный ряд»).

Сведения о предмете аукциона: предприятие как имущественный комплекс (№0001323), созданное на базе Открытого акционерного общества «Рыбный ряд», расположенное по адресу 213823, Могилевская область, г. Бобруйск, пер. Нахимова, 16, путем продажи на аукционе с начальной ценой продажи: 1 818 900,100 (один миллион восемьсот восемнадцать тысяч девятьсот рублей, 100 коп.) без учета НДС.

Предприятие расположено на двух земельных участках общей площадью 2,763 га, расположенных по адресам 213823, Могилевская область, г. Бобруйск, пер. Нахимова, 16 (2,4774 га), ул. Орловского, 25 (0,2856 га), предоставленных на праве постоянного пользования.

Условия продажи – нет.
 Организатор аукциона: антикризисный управляющий – Казба Сергей Николаевич.

Аукцион проводится 15.11.2017 года в 11.00 по адресу: г. Бобруйск, пер. Нахимова, 16.

Задаток: 181 890,01 (сто восемьдесят одна тысяча восемьсот девяносто рублей, 01 коп.).

Задаток перечисляется: ОАО «Рыбный ряд» 213823, Могилевская область, г. Бобруйск, пер. Нахимова, 16, УНП 700067281, р/с BY43-BLVB30120700067281001001 в ЦБУ №831 ОАО «Белинвестбанк» г. Бобруйск, ул. Пушкина, 198, БИК BLVBVY2X.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Бобруйск, пер. Нахимова, 16, с 31.10.2017 с 8.30 до 12.30 и с 13.00 до 17.00 в рабочие дни. Прием документов заканчивается в 17.00 14.11.2017 г.

Сведения о продавец: «Рыбный ряд» 213823, Могилевская область, г. Бобруйск, пер. Нахимова, 16.

За справками обращаться в ОАО «Рыбный ряд» 213823, Могилевская область, г. Бобруйск, пер. Нахимова, 16, тел.: (0225) 48-54-41, (044) 730-22-10, (029) 310-52-83. Информация о составе имущества находится на сайте www.bankrol.gov.by

УНП 700067281

Организация аукционов • Оценка всех видов имущества

Извещение о проведении повторного аукциона

Организатор аукциона ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, д/2, пом. 1703

Продавец Минское районное потребительское общество, г. Минск, ул. Бровки, 24

Предмет аукциона Местоположение – Минская обл., Минский р-н

Наименование	Общая площадь	Инвентарный номер	Адрес (населенный пункт)
Магазин №25	54,4 кв. м	600/С-139863	Хатехинский с/с, д. Дубенцы, ул. Центральная, 11А

Составные части и принадлежность: пристройка
Сведения о земельном участке: лот 0,0484 га, предоставлен продавцу на праве аренды для обслуживания здания магазина №25 (срок действия по 10.07.2037).
Начальная цена с НДС 20% – 9 900,00 бел. руб. (снижена на 50%)

Лот № 2
Здание магазина №36 150 кв. м 600/С-155271 Шершунский с/с, д. Рогово, ул. Гастелло, 4А

Составные части и принадлежность: пристройка, хоз. блок
Сведения о земельном участке: лот 0,0771 га, предоставлен продавцу на праве аренды для обслуживания здания магазина №36 (срок действия по 29.09.2043) с установленными ограничениями (зона отчужда «Вязьнка»)
Начальная цена с НДС 20% – 29 000,00 бел. руб. (снижена на 40%)

Магазин №37 37,5 кв. м 600/С-139783 Роговский с/с, д. Чировичи, 17А

Составные части и принадлежность: пристройка
Сведения о земельном участке: лот 0,0158 га, предоставлен продавцу на праве аренды для обслуживания здания магазина №36 (срок действия по 18.09.2042) с установленными ограничениями (зона отчужда «Вязьнка»)
Начальная цена с НДС 20% – 1 900,00 бел. руб. (снижена на 50%)

Лот № 4
Заготовительный павильон 257,2 кв. м 600/С-153282 г. Заславль, ул. Набережная, д. 2Г

Составные части и принадлежность: пристройка
Сведения о земельном участке: лот 0,0158 га, предоставлен продавцу на праве аренды для обслуживания здания магазина №36 (срок действия по 18.09.2042) с установленными ограничениями (зона отчужда «Вязьнка»)
Начальная цена с НДС 20% – 76 000,00 бел. руб. (снижена на 15%)

Задаток 10% от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/с BY60BLVB30120191021390001001, в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по г. Минску и Минской области, БИК BLVBVY2X, УНП 191021390, плательщик платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки».

Срок подписания договора купли-продажи: 10 (десять) рабочих дней после проведения аукциона

Условия оплаты предмета аукциона
 Если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласившимся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты за предмет аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) дней после заключения договора купли-продажи

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона оговорен в Успеваях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by

Предшествующие извещения о проведении аукциона опубликованы в газете «Звезда» 28.09.2017

Аукцион состоится 14.11.2017 в 14.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703.

Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 10.11.2017 до 17.00 по указанному адресу. Тел.: +375 17 280-36-37; 8029-317-95-42. www.cpo.by. Email: auction@cpo.by

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ по продаже имущества ОАО «НП ОКБ машиностроения»

12.12.2017 в 11.00 назначены торги в форме аукциона по адресу: г. Витебск, пр. Фрунзе, 81, здание администрации ОАО «НП ОКБ машиностроения» по продаже:

Лота №1 – Станок ленточно-инструльный ARG 250 PLUS, инвентарный номер 1112 стоимость 1

■ Хто, як не мы

Лекаў ад старасці няма, але ад адзіноты і безвыходнасці паратунак ёсць

Для нямаглога пажылога чалавека, чалавека з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі напярэдадні зімы заўсёды паўстае праблема: як выжыць. У сельскай мясцовасці кожны дзень трэба прынесці дроў, каб распаліць печку ды прыгатаваць ежу, дастаць вады з калодзежа, схадзіць у краму або сустрэць аўталяўку з прадуктамі. І тады на дапамогу прыходзяць аддзелены кругласутачнага пражывання.

Вядома, цяжка пакаціць родныя сцены нават часова. Але многія ў вымушаны гэта рабіць ад безвыходнасці і адзіноты. Па першым часе яны замыкаюцца ў сабе. Але праходзіць месяц-другі і пастаяльны ажаваец, знаходзіць сяброў, занятыя па інтарэсах, становяцца адным калектывам, адной дружнай сям'ёй.

Летась і ў Маладзечанскім раёне адрылася аддзяленне кругласутачнага знаходжання для пажылых непрацаздольных грамадзян і інвалідаў І і ІІ груп на базе былога дзіцячага сада. І вярта скажаць, што райвыканкам зрабіў дальнабачна, калі перадаў пустыючыя плошчы на баланс раённага тэрытарыяльнага

цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва, даў прытулак сацыяльна неабароненым людзям. 30 студзеня 2016 года ўстаноўна, разлічаная на 23 месцы, прыняла першых наведвальнікаў. На сённяшні дзень тут пражывае 16 чалавек. У аддзяленні прадугледжаны жаночы і мужчынскі блокі. У іх — санвузел, умывальнік, душавае кабінэ, у кожнага жылца свой ложак, тумбачка, стул. А нядаўна дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі Іван Маркевіч прэзентаваў жыхарам тэлевізар, які паставілі ў агульным пакоі.

Ва ўстанове арганізавана чатырохразовае харчаванне. Вясной сумесна з работнікамі аддзялення жыхары разбілі невялікія градкі, дзе вырошчвалі зеляніну. А наогул гародніну, бульбу бясплатна пастаўляюць да стала мясцовыя фермеры. Гэта дазваляе зменшыць кошт харчавання, зніжае нагару на раённы бюджэт.

У штаце ёсць медсястра, якая распрацоўвае збалансаванае меню. Яна адказвае і за каларыйнасць страў. Тут не павінна быць лішкаў, але і недахопу таксама. Медычка можа памераць ціск пацыентам, даць лекі, а пры неабходнасці выкліча ўрача з раённай цэнтральнай паліклінікі, у экстранных выпадках — «хуткую дапамогу».

— Нашы пражываючыя задаволеныя. Яны нават перастаюць звяртаць увагу на свае балачкі, — дадае дырэктар Цэнтра Дзмітрый ГАНЧАР.

Можна ўявіць, як бы выжывалі гэтыя людзі, асабліва ў сельскай мясцовасці, у адзіноце, са шматлікімі клопатамі. А тут яны жывуць адной дружнай сям'ёй. Пад наглядом спецыялістаў, якія і іх адпачынак арганізуюць. Для іх ладзяцца культурныя мерапрыемствы, канцэрты, іх віншуюць са святамі, уручаюць падарункі.

Расходы на абслугоўванне аднаго чалавека складаюць у сярэднім 435 рублёў штомесяц. Пражываючыя плацяць 80% ад памеру сваіх даходаў. А гэта, зразумела, пенсіі. Астатнія грошы яны могуць траціць на свае патрэбы.

Тацяна ЛАЗОЎСКАЯ, lazovskaya@zviazda.by

СКАЖЫ, ХТО ТВОЙ СЯБАР...

Гэта было ў далёкім 1980-м, напярэдадні Алімпійскіх гульняў. Я тады працаваў старшынёй камітэта па фізкультуры і спорце пры райвыканкаме, і мне (вядома ж, не аднаму) выдзелілі пецёўку ў Маскву. Значыць, перад ад'ездам трэба было трохи прыбарахліцца, як той казаў, абнавіць гардэрб. Для гэтага я «запрог» сваю машыну (ужо разжыўся на гарбата «запарожца») і на ім паехаў з жонкай у Мінск.

Насупраць ГУМа, каля скверыка, была тады невялікая стаянка. На ёй мы пакінулі машыну, доўга хадзілі па ўнівермагу, аднак вярнуліся і з чым. У «запарожцы» трохі перакруцілі і, перачакаўшы дождж, паехалі ў краму «Турыст». Там ужо пашчаціла больш: купілі і спартыўны касцюм, і чаравікі. Адзінае...

Навіякі язды па такім вялікім гарадзе, як Мінск, у мяне, вядома ж, не было, і таму, едучы па вуліцы Якуба Коласа, я парушыў правілы: з сярэд-

— Ну і хто ж твой сябар? — пытае капітан.

Я з форсам называю пасаду, прозвішча.

Кампосер на імгненне завясае ў паветры, а потым і зусім знікае: капітан, схавалішы ўжо і кішань, кажа, што добра мне з такім сябрам. Напэўна, жывеш і ніякіх праблем не ведаеш. А я вось нават кутка свайго дагэтуль не маю...

— Ды не пытанне... Дапамогу, усё вырашым, — паспяшыў з абцанкамі я.

— А не падманеш? — пытае капітан, аддаючы мне дакументы, а з імі — і сваю візітоўку.

Я дзякую, абцяю пазваніць, саджуся ў машыну і еду далей, прычым з яшчэ большай асцярогай: гэта значыць памалу, па Паркавай магістралі, міма павароту на Дразды, дзе (не паверыце!) усё... пачынаецца спачатку! То-бок з будкі наперарэз мне высоквае даішнік, спыняе...

Праўда, тут я ўжо не вытрымаў — стаў адбівацца: маўляў, ехаў пацху, у правым радзе, на святлафоры жоўтае...

— А разметку бачыў? — пытае інспектар. — Яна ж папярэджае, што рух справа толькі направа. Табе ж не ў Дразды, не?

— Карачей — зноў кампосцер...

— Ты хто будзеш? — грозна пытае ў мяне.

Я ў адказ: — А ты хто? (Думаў, можа, знаёмы ці сваяк, ды я не пазнаю...)

За гоцём, як той казаў, не заржаве-ла. Сказаў, што ён — мясцовы брыгадзір (і камандзір!), працуе тут дваццаць гадоў, а мяне ў вочы не бачыў. Значыць, я — нейкі прайдзісвет — з тых, што наезджаюць ды абкрадаюць людзей, асабліва адзіночкі. Дык ён, маўляў, гэтага не дапусціць: маю маму ў крыўду не дасць. Таму — «во са двара», і ўся размова...

Гэта ён казаў — мне.

Я яму таксама нешта кажу, але ж марна, бо ён не слухае.

«Разуліла!» гэты канфлікт матуля: выйшла на вуліцу і «афіцыйна» пацвердзіла, што я не прыблуда, а сын, што прыехаў дапамагчы...

Мне ж тым часам шанула, што «гошця» не лішне было б і ў хату запрасіць, чарку наліць — тады, маўляў, і з канём прасцей, і з гноём...

Ад пачатку брыгадзір, вядома ж, не адмовіўся, але, выпіўшы, стаў... раздзявацца і лезці на ложак, бо ён жа дома.

— І навошта нам гэтае «цуда»? Трэба яго неяк вывесці, даставіць дамоў, — кажа мама.

А значыць, я, закасаўшы рукавы, бяруся за «пачэсную» справу — дастаюць цела па названым адрасе.

«Працэс» яе, гэтай дастаўкі, мусіць, варта было б здымаць на камеру, бо брыгадзір той сем пудоў — сама меней важыў! Ды яшчэ і ўпіраўся, адбіваўся, разуваўся (хацеў спаць улегчыся).

Карачей, за гадзіну мы з ім метраў дзвесце прайшлі. Далей была аўтамагістраль (прычым — міжнародная): за яе перасячэнне я б ад медаля не адмовіўся!

«ЦУДНЫ» ДЗЕНЬ

У верасні ёсць цікавае прываспаўнае свята. Называецца яно Міхайлаў цуд. Не ведаю, як дзе, а ў нашай вёсцы працаваць у гэты дзень строга забараняецца. То-бок есці зварыць ды скаціну пакарміць яшчэ можна, а вось усё астатняе — барані божа, бо кара будзе непазбежна...

Вы можаце спытаць каяка? І тады амаль кожны вам расказае пра непрыемнасці, што зваліліся на яго невядома адкуль. Маёй цётцы, напрыклад, з раніцы таго «цуднага» нежак захацелася зварыць учарашнюю справу. Дзядзьку сказала: «Хуценька зробім ды зноў святкаваць». Зрабілі і пайшлі ў грыбы. Здавалася б, мудрае рашэнне — чым падальшы сысці ад «любай» гаспадаркі, бо яно ж, калі вочы работу бачаць, то і рукі сярэбляць. Ведама, сялянская душа...

Карачей, гадзіны са дзве яны па лесе цягаліся, збіралі грыбы, а потым замарыліся — дамоў пацянгула.

Спытаеце, калі дэбаліся? І я вам скажу: толькі позна увечары, бо цэлы дзень блукалі. І гэта б не дзіва — з кім не бывае, асабліва ў грыбах. Дзіва, што лес той і лесам не назавеш: хмызняк за вярсту ад вёскі, змалку вядомы, як свая падворак.

Яны абодва гэта разумелі, аднак выйшлі адтуль ну, ніяк не маглі!

Урэшце выбіліся з сіл, цётка дык нават павалялася. І толькі з зямлі праз прагаліну ў кустах убачыла абрысы вёскі, і спартыўнай залай, і гардэрбам...

...Слухаў я гэта ды іншыя гісторыі з долай недаверу: чаго, маўляў, не прыдумаюць... Але ж, збіраючыся ў вёску да маці — выкапаць ды спарадкаваць бульбу, — у календар зазіраў: глядзеў, каб не трапіць на гэтае свята, каб не сядзець без работы.

Я, карачей, меркаваў, а бог, як заўжыць, размяркоўваў. Факт, што ў той год я прыехаў да мамы акурат 19 верасня.

Пасядзелі з ёй, паснедалі, пагаварылі. Яна (старэнькая) пайшла паляжаць, а я — пасядзець на лавачцы — прыродай палюбавацца, чыстым паветрам падыхаць, падумаць, з чаго заўтрашні дзень распачаць — з касбы ці з бульбы...

Аж бачу, нехта вялікі і, мякка кажучы, не зусім цвярозы ўлукаткі «паўзе» ў наш двор.

— Ты хто будзеш? — грозна пытае ў мяне.

Я ў адказ: — А ты хто? (Думаў, можа, знаёмы ці сваяк, ды я не пазнаю...)

За гоцём, як той казаў, не заржаве-ла. Сказаў, што ён — мясцовы брыгадзір (і камандзір!), працуе тут дваццаць гадоў, а мяне ў вочы не бачыў. Значыць, я — нейкі прайдзісвет — з тых, што наезджаюць ды абкрадаюць людзей, асабліва адзіночкі. Дык ён, маўляў, гэтага не дапусціць: маю маму ў крыўду не дасць. Таму — «во са двара», і ўся размова...

Гэта ён казаў — мне.

Я яму таксама нешта кажу, але ж марна, бо ён не слухае.

«Разуліла!» гэты канфлікт матуля: выйшла на вуліцу і «афіцыйна» пацвердзіла, што я не прыблуда, а сын, што прыехаў дапамагчы...

Мне ж тым часам шанула, што «гошця» не лішне было б і ў хату запрасіць, чарку наліць — тады, маўляў, і з канём прасцей, і з гноём...

Ад пачатку брыгадзір, вядома ж, не адмовіўся, але, выпіўшы, стаў... раздзявацца і лезці на ложак, бо ён жа дома.

— І навошта нам гэтае «цуда»? Трэба яго неяк вывесці, даставіць дамоў, — кажа мама.

А значыць, я, закасаўшы рукавы, бяруся за «пачэсную» справу — дастаюць цела па названым адрасе.

«Працэс» яе, гэтай дастаўкі, мусіць, варта было б здымаць на камеру, бо брыгадзір той сем пудоў — сама меней важыў! Ды яшчэ і ўпіраўся, адбіваўся, разуваўся (хацеў спаць улегчыся).

Карачей, за гадзіну мы з ім метраў дзвесце прайшлі. Далей была аўтамагістраль (прычым — міжнародная): за яе перасячэнне я б ад медаля не адмовіўся!

Дзякуй кіроўцам, што нас не збілі.

І дзякуй Госпаду, што пашкадаваў мяне: паслаў цуд — анёла (на «козліку») у выглядзе маладога агранома.

Яго, як сам прызнаўся, спачатку карцінка ўразіла: адзін мужык мёртвы, а другі — на каленях — падобна, яго аплаквае?

Толькі потым, пад'ехаўшы бліжэй, ён прызнаў брыгадзіра, падрадзіўся даставіць яго дамоў. Папрасіў толькі, каб я «загрузіць» дапамогі і на развітанне падыякаваў, што не кінуў чалавека ў бядзе.

Маці мяне таксама пахваляла. Сказала, што ў гэты дзень мала не працаваць — трэба яшчэ і людзям памагаць, добрае справы рабіць.

...Шкада воль толькі, што разумеем мы іх па-рознаму: нехта зранку налівае брыгадзіру чарку (другую, трэцюю, чацвёртую...), нехта — валачэ дадому, на «шнасце» для яго сямі.

Іван Гаральчук,

г. Мінск.

ПРАСІЦЬ ТРЭБА ПРАВІЛЬНА!

Многія з чытачоў «Звязды», напэўна, ведаюць, што такое малакамплектная школа? Іншым расказаў, што гэта, як правіла, тры класы ў адным будынку, які быў і вучэбным кабінетам, і бібліятэкай, і спартыўнай залай, і гардэрбам...

Настаўніца (яна ж — дырэктар, завуч, загадчык гаспадаркі) таксама была адна і, як правіла, маладзенькая выпускніца педвучлішча.

Але ж іх сам-насам тады не кідалі: калегі з суседніх школ, спецыялісты райана прыязджалі, дапамагалі парадамі, кантралывалі, прывярталі.

...Тая настаўніца (назваем яе Нінай Іванаўнай) правяральшчыкай не баялася. Яна заўжыў сумленна рыхтавалася да заняткаў, мела што расказаць сваім вучням, што паказваць. Таму са званком папрасіла ўсіх — і дзядзю, і таго прыезджана інспектара — сесці за парты, пачала ўрок...

Пералічыў яго стук у дзверы. Гэта Васілёк спазніўся: відаць, усе бліжняе гурбы аблазіў, вопратку намачыў, спэчкаўся, але ж (што тут будзе рабіць?) з дазволу настаўніцы пашыбаваў на сваё месца за апошняй партай, спакойна сеў побач з незнаёмым дзядзькам. «Чаго добрага касцюм чалавеку спэчкае. Ногі ж у яго па калені мокрыя, куртка таксама», — затурбавалася настаўніца.

І ўжо ўголос пачала прасіць: — Васілёк, ты б здзеў...

— Я?! — не даслухаўшы настаўніцу, абурэўся хлопчык. — Не! Потым, праз паўзу, павярнуўся да «інспектара»:

— Можна, вось гэты дзядзька? Дзеці аж зайшліся ад смеху, Ніна Іванаўна ледзь не правалілася пад падлогу, а ў дзядзькі ад здзіўлення ажно акуляры падскочылі.

Але ж ён не разгубіўся: прыязна ўсімхінуўся хлопчыку і ўдакладніў:

— Васілёк, ты не даслухаў... Ніна Іванаўна просіць, каб ты куртакку скінуў — расправануўся...

— Дык хай бы так і сказала, — прабурнаў малы і здзеў сваю мокрую куртку.

На гэтым інцыдэнт быў вычарпаны, але, як бачыце, не забыты.

В. Паплёўка,

Лагойскі раён.

Рубрыку вядзе Валянціна ДОЎНАР.

douнар@zviazda.by

P.S. Апошнюю гісторыю, як прызнаецца аўтарка, яна чула не раз. Прычым кожны з расказчыкаў ледзь не бажыўся, што адбывалася ўсё менавіта ў іх раёне альбо нават школе.

А зрэшты, ці так гэта вядзе, дзе — канкрэтна? Галоўнае, што спраўды адбываюцца (бо тае, згадзіцеся, наўрад ці прыдумаеш)... І спраўды намсьмяля — тую маладу настаўніцу, яе вучні, інспектара... Ды што там — нават іх нашчадкаў!... Праз дзесяцігоддзі.

Пішыце: конкурс на самую лепшую вясёльную і праўдзівую гісторыю працягваецца.

■ Неасабісты суб'ектыў

Кельцкі прысмак журавін

Каб ведаць і шанаваць чужое, трэба найперш ведаць і шанаваць сваё

ЗАЎТРА ў сталічным батанічным садзе мае адбывацца свята. Як абяцае рэклама, размешчаная ў вагонах метро і на афіцыйным партале батсада, міначай і гэтай сталіцы чаканне «вельмі цікавае, незвычайнае мерапрыемства — кельцкае старажытнае свята восені, свята заканчэння збору ўраджаю — Самайні! Паводле звычайнай кельцкай, Самайні азначае заканчэнне аднаго сельскагаспадарчага года і пачатак іншага — гэта тыповое сезоннае, календарнае свята, якое сваімі рысамі падобнае да востенскіх свят нашых продкаў. Адаючы дадніну кельцкаму мастацтву музыкі, танца (традыцый Ірландыі і Шатландыі), на Самайне вы таксама можае сабрацца з сябрамі і сям'ёй на вялікі фестываль з фолк-музыкай, танцамі, таямнічымі абрадамі, бітвамі старажытных войнаў, нацыянальнымі гульнямі і забавамі, адпачыць на выдатным ландшафце і набыць знакіміты і карысныя прадукты ад батанічнага сада — журавіны буянаплодных». Арганізатары мерапрыемства абяцалі наведвальнікам «сустрэчу з міфічнымі істотамі, паказальныя танцавальныя шоу і баявыя пядынікі, кельцкія забавы, гульні горцаў, варажуб, майстар-клас па вязанні кельцкіх вузельчыкаў, выразанні і размалёўванні фігурак з гарбуза». Будуць выступаць таксама музычныя гурты з вельмі красамоўнымі назвамі «Клуаран», «Дахадзкі Бэнд», «Voe Sgazy»...

Здавалася б, можна толькі парадавацца, што ў такой у прамым сэнсе акадэмічнай установе, як Цэнтральны батанічны сад, з'явіліся крэатыўныя менеджары, якія прыдумалі ператварыць у зямельнае шоу продаж ураджаю журавін, які, як відаць з рэкламы, на плантацыі батсада сёлета ўдаўся. Толькі мне асабіста радавацца не хочацца. Бо, калі адкінуць камерцыйную задуму, у голым астатку атрымаем прапаганду абсалютна чужой культуры — дзе кельты, дзе славяне. У прышчэпе, у тым, каб ведаць і шанаваць традыцыі іншых народаў, нікога заганагна няма. Але пры адной вельмі важнай у сённяшніх габальных стасунках умова: калі добра ведаеш і шануеш традыцыі народа, да якога належыш. Мы гэту ўмову выконваем? Давайце не будзем займацца самападанманам, асабліва калі размова ідзе пра «добра ведаць».

ЯШЧЭ ведаеце, што вельмі засмучае? Усе гэтыя «дахадзкі», «Sgazy» («вар'яты»), фігуркі з гарбуза, кельты, розная іншая замежная халера ды трасца, звязаная з нячысціцамі, вельмі яна вылазіць у нас на паверхню толькі аднойчы ў год — перад Дзядзімі. Бацькоўскай суботай, Задзінным днём. У беларусаў розных вярэвізнаўшчых востенскае памінальнае продкаў называецца па-рознаму, але ад гэтага не мяняе сваёй сутнасці: схадзіць у храм, пасля, калі атрымаецца, — на могілкі, пасля ўсё сям'ёй сабрацца на памінальную вячэру і ўспомніць усіх, каго ўжо няма з намі: і тых, каго ведалі і аплакавалі, і тых далёкіх прапра-, якія паклалі калісьці пачатак Роду... Якім бокам, выбачыце, да гэтага кельцкага скокі?

А кельцкія скокі для нашых масавікоў-арганізатараў — проста сякера пад лаўкай. Бо тых ж ірландцаў і шатландцаў ў свай час гэту нацыянальную традыцыю вельмі ўдала раскруцілі. І цяпер варта набраць некалькі слоў у інтэрнэцеўскай пошуку — тут табе і «Самайні» (які, дарчы, на гістарычным радзіме называлі «святаям мёртвых» — лічылася, што ў гэту ноч паміраюць людзі, якія парушылі кланавыя забароны), і «Халюіўн» — ва ўсёй красе, з гатовымі сцэнарыямі, з апісаннем абрадаў (іх сутнасць — справа другарадна). Бяры сабе, прырасоўвай да беларускай рэчаіснасці, прыцягвай такім чынам наведвальнікаў у начны клуб ці пакупнікоў на буянаплодных журавінах, рабі шоу і грошы. Можаш нават напісаць штосць кшталту «рысымі падобнае на свята нашых продкаў». Хо? Праверыць, калі свята продкаў для многіх — «зямля нязнаемая»?

ПРАУДА, у беларускай народнай традыцыі няма свята, звязанага са зборам журавін. Пра гэта я даведвалася ад Яні Крука, аднаго з самых дасведчаных у справе беларускіх календарных абрадаў нашых этнографіў. Былі агульныя Дажынкі — свята збору ўраджаю. Пасля Пакроваў зямлю пакідалі ў спакой і ўсе абрадавыя дзеянні пераносіліся ў вёску — надыходзіла пара вяселляў. Восенскія Дзядзі, а за імі Пліпаўка месца гэтых дзеянняў звужалі яшчэ больш — да асобна ўзятай хаты: надыходзіць час зацішша, пачыналіся вечары за кроснамі ды калаўротамі, з песнямі, з пераказам легендаў і казак... А пасля быў у нас і свой «Халюіўн» — Калды і з іх маскіма, скокамі, песнямі — хіба не падобныя?..

Хтосць скептычна ўсімніхце: ну і як з апісаннага рабіць шоу і свята, прыцягваць увагу, калі яно сумнае і нуднае, як твая лістападаўскія вечары ці, у лепшым выпадку, агульнавядомае? Не думаю, што спрадвечныя традыцыі тых ж кельтаў былі наватд вясельшчыя — адным з галоўных рытуальных дзеянняў пашчэ згаданага Самайні было забаванне скаціны, якая не перажыве зіму. Але ж у кожнай традыцыі ёсць штосць, што пры жаданні можна ператварыць у камерцыйную «фішку». Упэўнена, калі б супрацоўнікі батанічнага сада звярнуліся да сваё калек па Акадэміі навук з Інстытута этнаграфіі і фальклору, тых б прыдумалі штосць цікавае, звязанае і з журавінамі, і з нашымі традыцыямі. Але ж прасцей «загуліць» у інтэрнэце...

ЗРЭШТЫ, ну іх, тую асобна ўзятыя журавіны. Галоўнае, каб такім праблемі і спакусілівым шляхам — прыцягнуць за вушы што-небудзь зусім не сваё, але «цікавае і незвычайнае» — не пайшлі работнікі дамоў культуры — і гарадскіх, і вясковых, на якіх правядзенне масавых свят з прыцягненнем народных традыцый сёння і трываецца. Бо праз два-тры пакаленні толькі і будзем ведаць, што свята кельтаў, таўраў, бушменаў...

Кім пры гэтым будзем лічыць самі сябе і як называць сваю краіну — вось у чым галоўнае пытанне.

Алена ЛЯЎКОВІЧ, alena@zviazda.by

■ Повазь Роду

ШЛЯХ ДА ПРОДЖАЎ

Бадай што самай складанай ад асэнсавання з'яўляецца праблема прасторавага судакранання і часовай судзенасці традыцыі і навацыі. Сёння людзі ў гэтых адносинах размяжоўваюцца па полюсах. Кансерватыўная частка грамадства — часцей за ўсё гэта прадстаўнікі старэйшага пакалення — моцна трымаецца за традыцыю, у рэчышчы якой фарміраваўся і падмацоўваўся жыццёвым вопытам іх светапогляд. Кожнае новае пакаленне маладых людзей імкнецца перайначыць адпрацаваную шкалу каштоўнасцяў і будаваць жыццёвы фундамент на новых сацыяльных прыярытэтах, якія вельмі хутка перарастаюць у карпарацыйны закон. Калі штаткетнік паміж вясковымі судзібамаі (там жылі прадстаўнікі старой традыцыі) быў празрыстым і фактычна існаваў толькі для таго, каб хатняя жывёла не паспаваля грады, то глухая цагляная (або з металапрофілю) сцяна, за якой жывуць прадстаўнікі сучаснай бізнес-генерацыі, абараняе права іх уласнасці і ж вострава фінансава-эканамічнай

Як «Звезда» пісала гісторыю (1998—2007)

Вялікі страты і здабыткі нацыянальнай культуры, трагедыя на Нямізе і рэха «Норд-Осту», маштабны будоўлі і гучныя перамогі беларусаў на міжнароднай арэне, дэманіацыя «зайчыкаў» і чаканне агульнай з Расіяй валюты, залатыя дзенькі для астралагаў і падвядзенне вынікаў другога тысячагоддзя, прыход у Беларусь першых мабільных аператараў і знамяны перайменаванні сталічных вуліц, поўнакаляровы друк і спробы выйсці за межы газетных аркушаў на шырокі прастор сусвету — перад юбілейнае для «Звядзі» дзесяцігоддзе выдалася стракатым і насычаным падзеямі самага рознага кшталту.

Жывыя прызы «Звядзюскай» падпісной латарэі і іх новыя гаспадары.

КАМУ ЖЫВЫХ ПАРАСЯТ?

Упівачоўцы вынікі праведзенага раней маштабнага анкетавання чытачоў, газета працягвала эксперыментываць з фарматам А2/А3 і яшчэ больш разнастайна ўласны змест. Так, у 1998-м пачала выходзіць новая рубрыка «Абарані сябе сам» — асновы бяспекі жыццядзейнасці ў сучасным свеце, якім праз некалькі гадоў мы пачнем вучыць не толькі дарослых, але і дзяцей у школах і садках. Рэдакцыя рэгулярна ладзіць выязныя прэзямія і разам з прадстаўнікамі Федэрацыі прафсаюзаў, чыноўнікамі Міністэрства сацыяльнай абароны і Міністэрства аховы здароўя ездзіць па раённых цэнтрах ды веака, выслухоўваючы скаргі людзей і адсочваючы, што па іх зроблена.

У 1998-м «Звезда», адзіная срод распублліканскіх газет, пачынала з пачатку да канца гісторыю беларускіх верталётчыкаў, якія больш за тры гады працавалі ў аэрамавінавіцянскай краіне Сьера-Леонэ і пасля чарогавага пачатку на некалькі месяцаў трапілі ў палон да новых уладаў. Карэспандэнт «Звядзі» Сяргей Расолька не толькі збіраў з розных крыніц усю інфармацыю пра становішча лётчыкаў і захады для іх вызвалення, але і асабіста сустраў членаў экіпажа Васіля Кульцова і Івана Мартыновіча адразу пасля вяртання ў Беларусь.

Эканамічнае становішча ў канцы 90-х вымушала жадаць лепшага, і «Звезда» ўсё больш месца адводзіць пад рэкламу — як пад вялікія рэпартажы з прад-прыемстваў і гандлёвых устаноў, так і пад прыватныя і камерцый-

на сабе цеснату і крыўду грамадскага транспарту ў Гомелі і тлустасць малочных прадуктаў у сталічных і рэгіянальных крамах, бывалы на здымачных пляцоўках «Беларусьфільма» і ў радзільнях — словам, імкнуліся адлюстроўваць жыццё ва ўсіх яго праявах.

ЗМРОЧНЫЯ ДАТЫ

Нумар «Звядзі» ад 1 чэрвеня 1999 года выйшаў чорны, у прамым і пераносным сэнсе. «Жудасна ява, пачуццёва бязмежна тужлівая, палюхаючая нерэальнасці... З той хвіліны, як зайшлі сэрцы... Боць цісне, не адпускаючы...» Відавочна, газетчыкам, якія штодня працуюць са словам, вельмі цяжка даваліся гэтыя, — каб апісаць трагедыю няўдзяльнага майскага вечара, які за лічаныя хвіліны ператварыўся з масавага музычнага свята ў масавую гібель людзей у пераходзе на станцыі метро «Няміга». «У 20.15 пры раптоўным змяненні надвор'я (ліўневы дождж з градам, навальніца) удзельнікі мерапрыемства (да 2,5 тысяч чалавек, пераважна людзі маладога ўзросту) некюрым натоўпам кінуліся ў бліжэйшыя ўкрыцці. Пры гэтым пераважна большасць людзей накіравалася ў падземны пераход станцыі метро «Няміга», — цытуе «Звезда» афіцыйную хроніку трагічнага здарэння, вынікам якога сталі дзясцікі траўмаваных і 53 загінулых...»

ВЕЦЕР ПЕРАМЕН

У 1999-м беларусы зноў сталі мільянерамі — у абарачэнні з'явіліся купюры вартасці ў 1 і 5 мільёнаў рублёў. А ў наступным годзе краіна рыхтавалася да выкрэслання трох нулёў на новых грошах, якія па звычцы ўсё працягвалі называць «зайчыкамі», хоць жывёліны даўно саступілі месца на купюрах архі-тэктурным помнікам — Траецкаму прадаццю, Вялікаму тэатру оперы і балета, Нацбанку і г. д. «У апошнія гады купюры выпускаюцца ўсё большымі наміналамі, а значнасць будынкаў, якія на іх адлюстраваныя, змяншаецца, — трына заўважаў адзін з інтэрв'ю-валаў «Звядзі». — Гэтую праблему трэба было адразу прапрацаваць: а што будзе ў будучым, калі працягваецца інфляцыя?»

А ў недалёкай будучыні, якая баваць разабрацца ў прычынах і выніках трагедыі «Норд-Осту», — тады група ўзброеных баевікоў на працягу некалькіх дзён трымала ў заложніках звыш 900 гледчоў і акцёраў у Тэатральным цэнтры на Дуброўцы. Больш як 130 чалавек у выніку загінулі. Сярод заложнікаў аказаліся і сямяра нашых суайчыннікаў. «Усё, што адбылася навокал, нагадвала дзікунскі сон, кашмар. Здавалася, дастаткова толькі моцна сябе ўшычынуць — і ўсё знікне. Або ўяўлялася, што раптам адчыняцца дзверы, у залу ўварэцца які-небудзь «крэпкі арэшак» і ўсіх вызваліць... Але замест Бруса Уліса прыехала Ала Пугачова. Адна з чачэнак патрабавала, каб тую прывялі ў залу і расстралялі, але, на шчасце, Алу Барысаўну не прапусцілі», — расказвала пазней «Звядзе» адна з беларусак-заложніц, якой пашанцавала вярнуцца дадому жывой і здаровай.

«Тая страшная лясвіца, што вядзе ў падземны пераход, усла на кветкі! — ружамі, гваздікамі, ландышамі... Гараць свечкі, плачучы людзі — і старыя, і маладыя», — сведчылі калегі, якія, як і сотні і тысячы беларусаў з усіх рэгіянаў, смуткавалі па ахвярах трагедыі, які маглі, падтрымлівалі сваёю загінулых і маліліся за тых, хто знаходзіўся ў гэтых ды паміж жыццём і смерцю. «Даруйце ўсім нам, што не збегралі вас, не папярэдзілі гэту страшную, ужо сучасную няміжскую трагедыю. Даруйце, калі можаце...» — нават праз 18 гадоў пасля трагедыі нельга спакойна ўспрымаць газетныя радкі і жалобныя фотаздымкі Нямігі.

Безумоўна, мы спадзяваліся, што наступнае стагоддзе будзе спакаянейшае. Але новы час прынёс новыя выклікі і пагрозы. У верасні 2001-га беларусы разам з усім светам жахаліся серыі тэрактаў у ЗША, што выклікалі ўзмацненне рэжыму проціпаветранай абароны ў тым ліку ў нашай краіне. А ў лістападзе 2002-га нашы журналісты Уладзімір Андрэевіч і Анатоль Кляшчук выправіліся ў Маскву, каб паспра-

ваць разабрацца ў прычынах і выніках трагедыі «Норд-Осту», — тады група ўзброеных баевікоў на працягу некалькіх дзён трымала ў заложніках звыш 900 гледчоў і акцёраў у Тэатральным цэнтры на Дуброўцы. Больш як 130 чалавек у выніку загінулі. Сярод заложнікаў аказаліся і сямяра нашых суайчыннікаў. «Усё, што адбылася навокал, нагадвала дзікунскі сон, кашмар. Здавалася, дастаткова толькі моцна сябе ўшычынуць — і ўсё знікне. Або ўяўлялася, што раптам адчыняцца дзверы, у залу ўварэцца які-небудзь «крэпкі арэшак» і ўсіх вызваліць... Але замест Бруса Уліса прыехала Ала Пугачова. Адна з чачэнак патрабавала, каб тую прывялі ў залу і расстралялі, але, на шчасце, Алу Барысаўну не прапусцілі», — расказвала пазней «Звядзе» адна з беларусак-заложніц, якой пашанцавала вярнуцца дадому жывой і здаровай.

Прыкладна ў гэты ж перыяд укаранілася звычка суайчыннікаў вымараць заробкі і выдаткі ў доларах, прычым існавала два курсы свабодна канвертаванай валюты: афіцыйны, устаноўлены Нацбанкам, і «чорнарынкавы», па якім рэальна было гэту СКВ набыць. Так, паводле падлікаў «Звядзі», у канцы 1999 года аднапакаеёвыя кватэры ў Мінску каштавалі ад 7 да 10 тысяч долараў, двухпакаеёвыя — 12—15 тысяч, але пры гэтым курс долара ў валютчыкаў дасягаў 900 тысяч недэманіраваных рублёў, а сярэдні заробак беларусаў за год вырас з 33 да 46 долараў па рыначным наўмыным курсе.

Яшчэ адна важная лічба, з якой краіна падышла да мяжы тысячагоддзя, — колькасць насельніцтва. Па гэтым паказчыку, як пісала «Звезда», Беларусь у 1999 годзе займала 5-е месца ў СНД і 15-е — сярод 34 краін Еўропы, а па нарадзальнасці былі ў Еўропе толькі 27-й.

Журналістам «Звядзі» наогул ніколі не бракавала фантазіі — успомніць хоць бы ператварэнне нашага віцебскага карэспандэнта Аляксандра Пуханскага ў... сонца рускай паэзіі Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна. У вобразе класіка каля «свайго» помніка летам 2003-га Аляксандр чытаў вершы ды віншаваў з выслем маладыя віцебскія пары і нават тралейбус «паважаць сябе прымусяць».

Да надыходу трэцяга тысячагоддзя «Звезда» рыхтавала сур'ёзныя і асабіста ўважлівае да знавак дзён і газеты з'явіліся свой «хрэсцінік» — Алёшка, сын камандзіра батальёна затрыманна Першамайскага РАУС Мінска, які акурат да Новага 2001 года атрымаў спецыяльны рэдакцыйны падарункі. А непаздэра на мяжы тысячагоддзяў «Звезда» запісала шэраг эксклюзіўных праектаў, сярод якіх — адваротны адлік

У 2005 годзе «Звезда» атрымала ў Мінску яшчэ адно месца прасіскі — на аднайменным праспекце.

СТРАТЫ І ЗДАБЫТКІ

У 2002-м дзесяцігоддзе шмат узраўнаў, як станоўчы, так і негатыўны, перажыла беларуская культура. Халоднай зімой 2002 года краіна ледзь не страціла адну са сваіх жамчужынаў — палеа Радзівілаў у Нясвіжы. Наступствы страцэннага пахара ў яго сценах удалося выправіць толькі пасля шматгадовай рэстаўрацыі.

Адзін за адным пайшлі з жыцця вядомыя дзеячы мастацтва. У 2002-м аўтакатастрофа забрала ў беларусаў кінарэжысёра Міхаіла Пташчука, а на пачатку 2003-га памёр, цяжка траўмаваны ў выніку аўтакатастрофы, легендарны музыкант, кіраўнік ансамбля «Песняры» Уладзімір Мулявін. Народны пісьменнік Беларусі, пісьменнік-франтавік Васіль Быкаў сумна-сімвалічна пайшоў з жыцця 22 чэрвеня 2003 года. А ў 2004-м не стала добрага моўнае выданне «Чырвоная Змена» і частку яго каманды. «Ка-жыце, сёння маладоці ўласцівы здаровы індывідуалізм. Нахай сабе так. Але каб выпусціць — прыдумаць, напісаць, афарміць — першы нумар маладзёжнай укладкі ў «Звядзі», некалькім «здаровым індывідуалістам» спатрэбілася сабрацца разам. У выніку атрымалася адноўленая «Чырвоная Змена», зроблена маладымі для маладых, — па-вадзялі першы нумар новай укладкі ад 23 красавіка 2002 года. Колькі юных аўтараў даспелі свае першыя спробы пра на сумесна творчы конкурс «Звядзі» і факультэт журналістыкі БДУ, колькі іх, дзякуючы супрацоўніцтву з рэдакцыяй, атрымлівалі пачатковы ўзровень, адрозненне ад амерыканцаў. Апошнія могуць

Але, бадай, самай відавочнай для чытачоў «абоўкай» стаў пераход газеты ў 2000-м на поўнакаляровы друк, які прычынова змяніў аблічча «Звядзі». Ідучы ў нагу з часам, найбольш прасунуты і тэхнічна забяспечаны чытачы ўжо з вясны 2000 года маглі зняміцца з электроннай версіі любімага выдання ў інтэрнеце на спасылцы <http://zvuzda.minsk.by>. На жаль, найранейшая версія сайта не захавалася — на сёння ў інтэрнэт-архіве даступныя публікацыі пачынаючы са студзеня 2005 года.

Увогуле, а без таго не старая душа ветэранка яшчэ болей памаладзела, узяшы пад крыло маладзёжнае беларускае моўнае выданне «Чырвоная Змена» і частку яго каманды. «Ка-жыце, сёння маладоці ўласцівы здаровы індывідуалізм. Нахай сабе так. Але каб выпусціць — прыдумаць, напісаць, афарміць — першы нумар маладзёжнай укладкі ў «Звядзі», некалькім «здаровым індывідуалістам» спатрэбілася сабрацца разам. У выніку атрымалася адноўленая «Чырвоная Змена», зроблена маладымі для маладых, — па-вадзялі першы нумар новай укладкі ад 23 красавіка 2002 года. Колькі юных аўтараў даспелі свае першыя спробы пра на сумесна творчы конкурс «Звядзі» і факультэт журналістыкі БДУ, колькі іх, дзякуючы супрацоўніцтву з рэдакцыяй, атрымлівалі пачатковы ўзровень, адрозненне ад амерыканцаў. Апошнія могуць

Андрэістраванне

ЦЯЖКАСЦІ ПЕРАКЛАДУ

Злучаныя Штаты Амерыкі бачацца многім беларусам як астравок шчадлівага і шчаслівага жыцця — нездарма тысячы нашых грамадзян штогод падаюць заяўкі на ўдзел у знакамітай латарэі «Грын кард», актыўна вывучаючы англійскую мову і мараш пра тое, каб убацьчы Статую Свабоды. Кені Курата — гэта адваротны прыклад: амерыканец японскага паходжання, які мог усё жыццё атрымліваць асалоду ад пляжаў Каліфорніі, адправіўся ва Усходнюю Еўропу, каб вывучыць мясцовую культуру і рускую мову. Пасля вучобы ва ўніверсітэце ён уступіў у «Корпус міру» і з'ехаў ва Украіну, дзе выкладаў англійскую. Калі служба скончылася, Кені адправіўся ў вялікае падарожжа і паспеў пажыць у Турцыі, Казахстане, Расіі, Японіі — сваёй гістарычнай радзіме, а цяпер пасяліўся ў Беларусь, дзе прадуе выкладчыкам англійскай мовы. Сваімі назіраннямі аб нашай краіне ён падзяліўся са «Звядзюй». Далей — аповед Кені Кураты.

У Лос-Анджэлесе няма снегу наогул, там яго ўспрымаюць як нейкую забавку — ты можаш адправіцца ў горы і пакачацца ў снезе. Таму зіма — гэта вялікае выпрабаванне для мяне, асабліва ўлічваючы тое, што я езджу на веласіпедзе. А вось нейкіх іншых праблем не магу назваць.

Сур'ёзна, у Беларусі бяспечна і камфортна. Тое, што ў Мінску шмат хто не ведае англійскую мову, не праблема для мяне, я ж гавару па-руску! Акрамя таго, я жыву ва Украіне і Расіі, таму быў падрыхтаваны да ваай культуры. Дарчы, Мінск — гэта выдатнае месца, каб займацца спортам. Я гуляю ў фрысбі, бегаю і плаваю.

Больш важнае тое, што ўнутры

Мне падабаецца, што ў Мінску лёгка заводзіць сяброў. Калі знаёмліся з нейкім чалавекам, то потым пачынаю размаўляць з усёй кампаніяй. Акрамя таго, у той жа Маскве вельмі шмат замежнікаў, а тут замежныя грамадзяне да гэтага часу ў навінку. І ёсць беларусы, якія вельмі хочучы завесці сабе сяброў сярод людзей розных нацыянальнасцяў.

Тое, што людзі тут рэдка ўсімхаваны, не навіна для мяне, бо я сутыкаўся з гэтым і ў Расіі, і ва Украіне. Але хачу адзначыць, што ў Беларусі ўсімхаванасць часцей. Акрамя таго, да прыезду сюды я чуў, што ў Беларусі ў людзей вялікія праблемы з алкаголем, аднак я

Амерыканец — аб менталітэце беларусаў, Мінску і суровых зімах

Усё-такі мы розныя

Нельга сказаць, што ёсць нейкі агульны рыс для кожнага беларуса. Людзі розныя — як амерыканцы, так і беларусы. Але ёсць адна рыса: беларусы, рускія і ўкраінцы — вельмі канкрэтныя, прамалінейныя людзі, у адрозненне ад амерыканцаў. Апошнія могуць

доўга абмяркоўваць нешта, пры гэтым не называючы сапраўднай мэты гутаркі. Гэта значыць, амерыканцы спрабуюць зразумець схаваны сэнс тых ці іншых слоў — дарэчы, гэта агульна і для японцаў, якія ніколі не скажуць нічога драннага табе ў твар, але калі ты сыдзеш, яны могуць сказаць шмат непрыемнага.

Амерыканцы — не такія ўжо вельмі людзі. Так, яны шмат усміхаюцца, пытаюцца, як тае справы, але на самай справе іх гэта не вельмі хвалюе. Нават калі яны не хочучы быць прыязнымі, яны ўсё роўна будуць сябе так паводзіць. Пры гэтым унутры яны зусім не такія, якімі іх лічаць.

Што я буду рабіць далей? Зараз спрабую здаць спецыяльны экзамен, які дазволіць мне працаваць у амерыканскім пасольстве. І калі ў мяне атрымаецца, то мяне могуць адправіць куды заўгодна.
Запісаў Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ.
lukashevich@zviazda.by

НА РАБОТУ... У НЕБА

Лётчык як шахматыст: падчас палёту пралічвае кожны крок

Сваё дзяцінства Аляксандр ЗУБАРАЎ правёў на аэрадроме — там, у Кобрыве, яго бацька служыў борттэхнікам. Беручы з сабой сына, той нават падумаў не мог, у што выльецца дзіцячае захапленне самалётамі. Сёння Аляксандр — лётчык першага класа, камандзір верталётнага атрада асабага прызначэння. Служыць ён на 50-й змешанай авіябазе, але работай называе выключна неба.

Калі ў яго палёты, Аляксандр маме не падамаляе, — каб не хвалюлася. Але ад жонкі не схаваш: графік мужа ўжо вывучыла. Адраза пасля прызначэння стараецца ёй патэлефанаваць. Дачка ж пакуль не разумее, што тата — лётчык, але любоў да авіяцыі маленькай Вераніцы, відаць, перадалася таксама па спадчыне: цацачныя самалёты, верталёты і іншая тэхніка ўжо даўно замянілі лялькі.

АДЧУВАННЕ ПАЛЁТУ

Падчас вучобы ў Ваеннай акадэміі курсанты жылі ад практыкі да практыкі. Яны добрасумленна засвойвалі лётную навуку ў тэорыі, але ўсе як адзін з нецяпеннем чакалі палётаў. Сваё першае знаёмства з небам Аляксандр памятае і сёння.

— Гэта было на планёры «Бланік» Л-13, і так атрымалася, што мой палёт з групы быў самы апошні, — успамінае падпалкоўнік авіяцыі. — Інструктар сказаў, што ў нас яшчэ шмат часу, таму можам палятаць крыху больш, чым астатнія. Мой першы палёт, які праходзіў над Бабруйскім, доўжыўся паўтары гадзіны. Я адразу адчуў неба. Планёр жа не мае рухавіка: каб трымацца на вышыні, ён, як птушка, шукае паветраныя плыні.

— Не страшна было? — цікавіцца.

— Не. У многіх з нас ёсць цяга да тэхнікі, а тым больш калі гэта лятальны апарат. Глядзец з неба на зямлю надзвычай цікава. Адным людзям абыякава, хто там ляціць, таму нават галавы не падымваюць. Іншыя рукамі махаюць, усміхаюцца: разумеюць, што сёння мірнае неба, а ў ім — наша авіяцыя.

Аляксандр — верталётчык. Лятае не толькі падчас планавых палётаў і шматлікіх вучэбных. Летась, напрыклад, яго экіпаж заняў другое месца ў конкурсе лётнага майстэрства «Авіядартс», які праходзіў у межах Міжнародных армейскіх гульняў. Але гэта той выпадак, калі серабро даражэйшае за золата, бо ў гэтым вайсковым конкурсе, як і ў гімнастыцы, абганяць расіян наўрад ці ўяўляецца магчымым.

ПАЎЗЫ НЕДАПУШЧАЛЬНЫЯ!

Адраза пасля вучобы малады лётчык трапіў у Пружаны — там яшчэ дзейнічала 181-я авіяцыйная база. Сюды, у Мачулішчы, пераехаў яшчэ да таго, як 50-я змешаная авіябаза стала эпіцэнтрам для ўсіх верталётчыкаў краіны.

— Я хацеў лятаць на Мі-8, бо гэты тып верталётаў у нашай краіне найбольш запатрабаваны, а мне, як і любому лётчыку, карціць лятаць, — прызнаецца падпалкоўнік авіяцыі. — Акрамя таго, Мі-8 — верталёт шматфункцыянальны, на ім можна выконваць самыя розныя задачы.

Лётчык 1-га класа засвоіў новенькія верталёты нават раней, чым яны прыбылі на базу (нагадаем, на Узброеным вайсковым часці ў Мачулішчы, на іх можна выконваць самыя розныя задачы).

— Увогуле, на яго думку, лётчык — гэта вечны студэнт, які пастаянна вучыцца. Спачатку ў вучылішчы або акадэміі, потым у вайсковай часці. Заступішы на службу, ён жа не адразу сядзе за штурвал і ляціць. Перш у нюан-

сах палёту трэба разабрацца ў тэорыі, а ўжо потым — у неба. А каб стаць камандзірам экіпажа, трэба навучыцца лятаць ва ўсіх умовах: і днём, і ноччу, у рознае надвор'е. Ніхто не адмяняў і дэсантанне, і фігуры найвышэйшага пілатажу... Адным словам, вопыту авіятары набіраюцца толькі ў небе.

— Лётчык павінен лятаць, — перакананы Аляксандр Зубараў. — Гэта як аўтамабіліст. Калі ты даўно не сядзеў за рулём і праз некаторы час вырашыў кудысьці паехаць, адчуваеш сябе скавана, няўпэўнена. Так і лётчыку: каб быць у паветры спакойным, трэба пастаянна трэніравацца, знаходзіцца ў небе.

ЭКІПАЖ — 3 УЛІКАМ ТЭМПЕРАМЕНТУ

Палёты ў вайсковай часці праходзяць не кожны дзень, але гэта не значыць, што можна не хадзіць на службу. Штотраз экіпажы авіятараў заступаюць на баявое дзяжурства. Пры неабходнасці яны павінны вылецець за 50, 12 або 10 хвілін — у залежнасці ад ступені гатоўнасці. За сцяной — пошукі ва-выратавальнае дзяжурства. Запасны экіпаж, ратавальнікі і ўрачы ў любую хвіліну гатовы дапамагчы таварышам, якія пацярпелі бяду.

«Лётчык павінен лятаць. Гэта як аўтамабіліст. Калі ты даўно не сядзеў за рулём і праз некаторы час вырашыў кудысьці паехаць, адчуваеш сябе скавана, няўпэўнена».

Цікава, што лётныя экіпажы фарміруюцца не толькі з улікам іх прафесійных здольнасцяў. У першую чаргу ўлічваюцца псіхалагічныя якасці чалавека.

— Халерыку з меланхолікам наўрад ці будзе камфортна лятаць, — лічыць Аляксандр. — Людзі павінны падыходзіць адно аднаму. У любой прафесіі так бывае, што паміж людзьмі можа быць узаемная непрыязнасць. Але недапушчальна, калі яна пры-

сутнічае ў паветры. У адваротным выпадку гэта можа прывесці да пэўнай крытычнай сітуацыі. Зразумела, у небе можа здарыцца ўсё што хочаш, але годна выйсці з пазаштатнай сітуацыі прасцей з тым чалавекам, які цэбе дапаўняе.

У ЗДАРОВЫМ ЦЕЛЕ — ПРАФЕСІЯНАЛ

Двойчы на год лётчыкі праходзяць медкамію. Адзін раз іх чакае агульнае медагледдзе, другі — амбулаторнае абследаванне. Дзеля гэтых мэт паветраныя асы кладуцца ў шпіталь. Калі пры паступленні ў акадэмію вызначалі іх прыгоднасць да навучаньня, то цяпер адзначаюць, ці могуць яны працягваць выконваць свае службовыя функцыі.

Абавязковы відзіт да ўрача ў лётчыкаў перад кожным палётам, так і перад дзяжурствам. Нават калі чалавек прастуджаны, у неба яго ўжо не адправяць: са звычайным насмаркам у сувязі з перападамі ціску можна сябе адчуваць як пры высокай тэмпературы.

— Усе гэтыя медыцынскія працэдуркі для нас, лётчыкаў, даволі хвалюючыя, — прызнаецца камандзір верталётнага атрада асабага прызначэння. — Гадзі ідуць, здароўе, зразумела, не паляпшаецца, а мы ўмеем толькі лятаць... Таму сачыць за сваім здароўем — наш святы абавязак.

ПЕРШЫ ЦІ ПЕРШАКЛАСНЫ

— Спрадурныя пілоты павінны ўмець лятаць нават у тым, што апырэры лятаць не

можа, — жартуе Аляксандр і адразу ж становіцца сур'ёзным. — Калі ты займаешся сваёй справай, душа радуецца. Але ўсё часам трэба думаць пра палёт і, як шахматысту, пралічваць свае крокі наперад.

Сёлета падпалкоўнік правёў амаль 150 гадзін у небе. Для абыяцеля лётца невялікая. Але той, хто звязаны з авіяцыяй, ведае, што часам падрыхтоўка да палёту займае больш часу, чым сама сустрэча з небам. Як кажуць асы, там часу на вывучэнне няма: каб у паветры выконваць задачы на «здавальняюча», ты павінен падрыхтавацца на зямлі на «выдатна».

Аляксандр Зубараў перакананы: «Не самая галоўная — выканаць пастаўленую задачу любой цаной. У нас не вайна. Важна, каб ніхто не пацярпеў, каб прынятае рашэнне было бяспечным для людзей».

Быць стрыманым на эмоцыі — гэта іх работа. Але часам расчуліць лётчыка можа, здавалася б, самае звычайнае пытанне: «Якую сваю ўзнагароду лічыце галоўнай?»

— Напэўна, па рангу гэта медаль «За бездакорную службу», але для мяне найлепшай узнагародой з'яўляецца знак класнай кваліфікацыі: я лётчык 1-га класа, — паказвае на выштыю на форме эмблему Аляксандр Зубараў. — Гэта знак лётнага майстэрства, таго, да чаго імкнецца кожны лётчык. Ведаецца, ёсць лётчыкі 1-га класа, а ёсць першапачасныя лётчыкі. Дык вось, кожны з нас імкнецца стаць першапачасным.

Вераніка КАНЮТА.
kanjuta@zviazda.by
Фота Надзеі БУЖАН

ЛЮБОЎ ДА АВІЯЦЫІ — ПРАЗ ГЕНЫ

Улюбённымі ў авіяцыю ў той час былі ледзь не ўсе кобрынінскія падлеткі. Тым больш што ў многіх з іх бацькі наслі пагоні. Таму не дзіва, што толькі з Сашавага класа на авіяцыйны факультэт Ваеннай акадэміі паступілі чачвёра. У тым ліку ён. Трое аднакласніку і дагэтуль разам: служыць тут, у Мачулішчах.

Дзядуля Аляксандр з авіяцыі не быў звязаны, але ад вайсковай дынастыі гаварыць усё ж можна. Мікалай Зубараў — удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. У складзе сухпутных войскаў ваяваў на розных франтах. Пра канкрэтныя герайчныя справы ўнук франтавіка расказваць не бярэцца, але не кожны салдат быў уганараваны таго, каб прайсці па Краснай плошчы на Парадзе Перамогі ў чэрвені 1945-га...

— Вельмі радасна на душы, калі лячу над сваім родным Кобрывам, — прызнаецца лётчык. — Асаблівыя пануцы перажываеш, калі бачыш хату, дзе нарадзіўся, вырас. Панушы гул вітакрылай машыны, мама часта выбягае на вуліцу, а потым увечары па тэлефоне пытае, я быў за штурвалам ці не.

Аты-баты

БАЙЦЫ ДА ВАСЯМНАЦАЦІ

Як сувораўцы, кадэты і школьнікі на дзень сталі юнымі спецназаўцамі

Яны без асаблівых намаганняў падцягваюцца на перакладзінне, з хуткасцю ветру разбіраюць, а потым збіраюць аўтамат. З «калашнік» — страляюць. Такія ж трапіны і пры кіданні гранаты... Адным словам, гатовы салдаты. Нягледзячы на юны ўзрост, любоў да армейскай тэматыкі выдаюць вочы, якія запаліліся, быццам лямпачкі, як толькі хлопцы пераступілі парог 5-й асобнай бригады спецыяльнага прызначэння.

Менавіта тут, у «сталіцы» беларускага спецназа, напярэдадні Дня спецыяльнай разведкі адбыліся спартыўныя паказанні будучым абаронцам Айчыны. На некалькі гадзін мінскія сувораўцы, кадэты і выхаванцы ваенна-патрыятычных класаў з многіх гарадоў Беларусі сталі юнымі спецназаўцамі. Падчас адпрацоўкі ваенна-прыкладных нарматываў хлопцы даказвалі, хто з іх найбольш моцны, хуткі і спрытны.

— Для нашай каманды гэта не самая складаная выпрабаванні, — прызнаецца Глеб Лазарніка, які прадстаўляе ваенна-патрыятычны цэнтр спецыяльнай падрыхтоўкі дапрызыўнай моладзі «СКІФ» (Рэчыца). — У сваёй штодзённай дзейнасці мы займаемся змешанымі адзінаборствамі, парашутна-дэсантнай і вадалазнай падрыхтоўкай, штурмавым альпінізмам, тактычнай медыцынай, вучымся страляць з аўтамата, спасцігаем інжынерную справу.

Глеб — мясцовая славуцасць. У свой час хлопец стаў самым маладым парашуцістам Беларусі. У дзевяцігадовым узросце ён скокнуў з вышыні тры тысячы метраў. Праўда, з інструктарам. На рахунку Глеба — ужо сем скачкоў. А між іншым, яму толькі 16. Сваю будучыню хлопец плануе звязаць з сіламі спецыяльных апераций.

Як расказвае кіраўнік ваенна-патрыятычнага цэнтра

спецыяльнай падрыхтоўкі дапрызыўнай моладзі «СКІФ» Уладзімір ГАБРОЎ, выпускнікі цэнтра служыць, як правіла, або ў 5-й асобнай бригадзе спецыяльнага прызначэння, або ў 38-й асобнай дэсантна-штурмавой бригадзе. «Сярэд нарых выхаванцаў ёсць і нямала афіцэраў, кандыдатаў ў майстры

спорту, — удакладняе Уладзімір Габроў. — Да нас прыходзяць дзеці ва ўзросце 10 гадоў, многія застаюцца да заканчэння школы: нельга за кароткі час выхавць добрага байца. Штогод мы пастаўляем ва Узброеныя Сілы калі няшмат, але высакансканых дапрызыўнікаў».

— Многіх удзельнікаў конкурсу мы з задавальненнем учылілі б у сваіх шэрагах: нягледзячы на юны ўзрост, хлопцы вельмі добра падрыхтаваны, — перакананы галоўны суддзя выпрабаванняў, намеснік камандзіра 5-й асобнай бригады спецыяльнага прызначэння па ідэалагічнай рабоце палкоўнік Аляксей ГІЛАВА. — Мы чакаем іх на факультэце ваеннай разведкі Ваеннай акадэміі або ў Разанскім паветрана-дэсантным вучылішчы.

Спартыўна «Юны спецназавец» на базе 5-й бригады арганізуецца ўпершыню. Але калі ўлічыць цікавасць моладзі да конкурсу, у перспектыве ён стане рэгулярным. Як адзначае адзін з арганізатараў мерапрыемства, кіраўнік аналітычнага цэнтра Есоом Сяргей МУСІЕНКА, было задумана пусціць дзядзю ў адну з найлепшых вайсковых часцей краіны, каб яны на свае вочы убачылі экіпіроўку і зброю сучаснага салдата, пазнаёміліся з умовамі побыту, асабіста ацанілі падрыхтоўку вайскоўцаў. «Многія з удзельнікаў сённяшняга мерапрыемства праз год-два пойдучь служыць ва Узброеныя Сілы, таму яны ўжо сёння павінны ведаць, што іх чакае ў арміі», — лічыць ён.

Вераніка КАНЮТА.
kanjuta@zviazda.by
Фота Сяргея НІКАНОВІЧА, Мар'іна Горка

Па слядах публікацыі

ПАМЯЦЬ У СОСНАХ

Каля Мінска ўвекавечылі подзвіг лётнага экіпажа, які загінуў праз некалькі дзён пасля вызвалення

Пра подзвіг і герайчную гібель у ліпені 1944 года экіпажа самалёта ў складзе Героя Савецкага Саюза гвардыі старшага лейтэнанта Барыса Акрэціна і гвардыі старшыні Віктара Саладухіна «Звязда» пісала неаднойчы. Нарэшце на месцы падзення самалёта з'явіўся памятны знак.

Пошукі месца трагедыі пачаліся адразу пасля вызвалення тэрыторыі на ўсходзе Мінска, дзе па данясеннях лётчыкаў, якія вярнуліся з бою, і быў збіты Іл-2. Тады ў лясным масіве непдалёк ад пасёлка Сосны знаходзілася вялікая нямецкая групоўка з аўтамашынамі, баявой тэхнікай, у тым ліку танкамі. Немцы спрабавалі праверца за акружэння развітка дакладна ўстанавіла, дзе размяшчаюцца варожыя войскі. У той дзень піцёрка штурмавікоў на чале з Акрэціным паляцела

на баявое заданне: знішчыць экіпаж і баявую тэхніку ворага. Задача была выканана. Праўда, цаной не аднаго жыцця. Пасля падзення самалёта з боезапасам ад яго мала што засталася. Тым не менш, паводле данясення першага сакратара ЦК КП(б)Б Панцеляймона Панамарэнкі на імя маршала Васілеўскага, на полі бою былі знойдзены астаткі Акрэціна і яго паветранага стралка. З вайсковымі ўшанаваннямі і пахавалі каля Дома ўрада, а ў 1945 годзе перапахавалі на Вайсковых могілках, дзе пасля быў усталяваны помнік Акрэціну. Прозвішча другога члена экіпажа «згубілася» на доўгія гады...

Ініцыятарам усталявання на месцы падзення герайчнага экіпажа памятнага знака стала мінская гімназія №30, якая носіць імя Барыса Акрэціна. Яны навучанцы правалі вялікую работу па зборы матэрыялаў і ўвекавечанні памяці загінуўшых. Сёння там захоўваюцца цікавыя экспанаты, якім могуць пазайздросціць многія музеі: дакументы, фатаграфіі, асабістыя рэчы лётчыкаў, пераліска іх са сваякамі, абломкі збітых самалётаў, знойдзеныя пошукавымі атрадамі.

На просьбу дзядзю — увекавечыць памяць загінуўшых лётчыкаў — адгукнуліся неабякавава людзі. У прыватнасці, ваенны камісар Заводскага раёна Мінска палкоўнік Аляксандр Высоцкі, які, дарэчы, у мінулым таксама быў лётчыкам, вырашыў шматлікія пытанні па усталяванні мемарыяльнага каменя. Валун вагой больш чым 15 тон быў знойдзены ў Мінскім раёне каля вёскі з красамоўнай назвай Камянец. Яе жыхары, калі даведзіліся, да чаго ён прызначаны, са слязьмі на вачах аддалі гэты камень.

Доўгачаканая падзея адбылася ў канцы верасня. Каля будынка 144-й сярэдняй школы ў пасёлку Сосны, непдалёк ад месца падзення штурмавіка, прайшла ўрачыстая цырымонія адкрыцця мемарыяльнага знака. Сабраліся школьнікі і настаўнікі, прадстаўнікі органаў улады, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі, член Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы Аксана Няхайчык, пракурор Мінска Сяргей Хмарук, ветэраны Узброеных Сіл. З Курска прыехалі і сваякі паветранага стралка Віктара Саладухіна. Цяпер яго пляменнік Валерый з жонкай Ірынай ведаюць не толькі тое, дзе пахаваны іх дзядзюшка. Ім грэе душу, што ў Беларусі яго подзвіг не забыты.

Аляксандр ПАУЛЮКОВІЧ,
г. Мінск

На слыху

ВІНАВАТЫМ — ПАКАРАННЕ

Гібель салдата тэрміновай службы Аляксандра Коржыча, які выконваў свой вайсковы абавязак у Печы, нікога не пакінула абыякавым. Як паведамілі ў Міністэрстве абароны, канчатковая прававая ацэнка ў сувязі з гібелью ваеннаслужачага будзе прадстаўлена грамадскасці пасля завяршэння следства, усталявання прычын і абставін здарэння, вінаватых ў якім у абавязковым парадку панысць пакаранне.

Па словах начальніка ўпраўлення інфармацыі — прэс-сакратара галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы ваеннага ведамства Уладзіміра МАКАРАВА, да вайскоўцаў, якія здзейснілі правапарушэнні, прымяняюцца меры адказнасці ў адпаведнасці з заканадаўствам нашай краіны. У прыватнасці, па ўсіх фактах злачынстваў, у тым ліку парушэнняў статутных правілаў узаемаадносін паміж ваеннаслужачымі, уключаючы вымаганне або абдзірэнне прадметаў ваеннага забеспячэння, распачынаюцца крмінальныя справы.

Акрамя таго, Міністэрствам абароны праводзіцца праверка выканання сваіх абавязкаў службо-

вымі асобамі, якія адказваюць за падтрыманне статутнага парадку ў вайсковай часці. У выніку адной з такіх праверак загадам міністра абароны з Узброеных Сіл звольнены, а таксама адхілены ад пасаду службовыя асобы 72-га аб'яднанага навуцальнага цэнтра падрыхтоўкі прапаршчыкаў і маладых спецыялістаў, якія не прынялі адпаведных мер па падтрыманні ў вайсковай часці парадку, прадугледжанага вайсковым статутам.

І надзей, які выведзілі ў абаронным ведамстве, за правапарушэнні ў вайсковых часцях, а таксама іх утойванне будучь прымацца самая жорсткая мера. На цяперашні момант з матэрыялаў прапаршчыкаў і маладых спецыялістаў узаемаадносін, арганізацыі беспякі вайсковай службы Міністэрства абароны сумесна з органами правапарадку, Камітэтам салдацкіх маці рэалізуецца комплекс дадатковых мерапрыемстваў па вывучэнні ўнутрыкалектыўных адносін сярод ваеннаслужачых. Акрамя таго, на асаблівых кантролі — якасць выканання службовымі асобамі патрабаванняў дакументаў па папярэджанні правапарушэнняў.

Вераніка КАНЮТА. kanjuta@zviazda.by

БАЛАНС ДЛЯ БЯСПЕЧНАГА РУХУ

■ Перспектыва

АД ВЁСКИ ДА ВЁСКИ

Набліжэнне зімы адзначана маштабнай работай над дарогамі, бо менавіта якасць такіх мерапрыемстваў дазваляе спакойна перасоўвацца па прасторах нашай краіны. Карэспандэнт «Звязды» пагутарыў з першым намеснікам міністра транспарту і камунікацый Аляксеем АУРАМЕНКАМ, каб высветліць, як рыхтуюць нашы дарогі да зімы, наколькі небяспечныя для аўтамабільнага матэрыялы, якімі пасыпаецца платно, а таксама ці будзе павялічаны дарожны збор на платных аўтадарогках.

Астатнімі дарогамі, працягласць якіх — 15,5 тысячы кіламетраў.

— **Якія праблемы сёння існуюць у дарожнай сферы і якіх вырашае міністэрства?**

— Сёння галоўная праблема заключаецца ў тым, што ў нас ёсць невялікі разрыв балансу паміж будаўніцтвам і рамонтам. У чым сэнс: значныя сродкі ідуць на рэканструкцыю нашых асноўных магістральных — маю на ўвазе ў тым ліку М6, якая звязвае Мінск і Гродна, а таксама дарог Р58, Р23. І няма апытальнага балансу размеркавання сродкаў паміж будоўляй і рамонтам. Пры гэтым у нас недастаткова рамонтаў, якія мы робім па краіне ў цэлым, як бігучых, так і капітальных.

У сувязі з гэтым мы перагледзілі праграму «Дарогі Беларусі», якая была нядаўна прынятая пастановай урада на 2017—2020 гады. Мы паспрабавалі ўсё збалансаваць і знайсці раўнаважную сітуацыю паміж капітальным, бігучым рамонтам і будоўляй. Гэта асноўны прынцып, які быў закладзены ў праграму. Вось гэта я называю бы галоўнай праблемай, якая існуе ў найбліжэйшых гады павінна быць вырашана. Вядома, існуюць лакальныя праблемы, якія вырашаюцца ў рабочым парадку, але я не бачу сэнсу акцэнтаваць на іх увагу.

Чаму не атрымаўся знайсці баланс адрозна? У апошнія гады мы ўдзялялі ўвагу рэканструкцыі нашых асноўных дарог — М4, М5, а таксама пабудавалі другую калыцеваю аўтадарогу. І на названыя рэканструкцыі былі выдаткаваны значныя сродкі, бо ў нас была глабальная задача злучыць сталіцу з абласнымі цэнтрамі. А цяпер трэба займацца

залежнасць ад таго, з пяском яна ці не. Часам мы выкарыстоўваем толькі пясак, калі тэмпература значна апускаецца, таму што соль ужо не падыходзіць. Нашы суседзі працуюць па падобных тэхналогіях. Вось у гарадах некалькі спрабуюць выкарыстоўваць нешта новае, але мы адказваем за рэспубліканскую сетку — дарогі, якія злучаюць гарады. Важна таксама памятаць, што мы закупляем матэрыялы ў «Беларускалія» — мы ж пралічваем і эканамічную выгаду. Пакуль не плануем ўводзіць новыя матэрыялы. Больш скажу — ніхто і не прапаноўваў нешта супастаўнае па цене і якасці з цяперашнімі матэрыяламі. Але калі нешта прапаноўвае, то мы гатовыя разгледзець усе варыянты. У эксперыментальным парадку можна выкарыстоўваць нейкія рэчывы, але ў цэлым нічога не зменіцца.

— **У гэтым аспекце мы арыентуемся на суседзяў, тую ж Расію. Зімы ва ўсіх розныя. Еўропа — у іх мяккія зімы, у календарным годзе мала снегу. Больш нам падыходзіць скандынаўскі досвед, дзе працуюць з фрыкцыійным матэрыялам — пяском, гранітным крошкам. Але ўсё імкнучыся выкарыстаць якасць матэрыялаў, каб скараціць выдаткі. За ўвесь перыяд агульнага патрэба пясчана-салёнай сумесі — 452 тысячы тон. Чыстай соль патрабуецца 139 тысяч тон. Солі тэхнічна для падрыхтоўкі пясчана-салёнай сумесі — 222 тысячы тон. Пачаць выкарыстоўваць гэтыя матэрыялы мы можам у кастрычніку — лістападзе, а скончыць — у красавіку.**

— **Ці плануецца павялічыць дарожны збор на платных дарогках? Наколькі гэта неабходна?**

— На сённяшні момант мы ў гэтым неабходнасці не бачым, таму ў найбліжэйшы час кошт платы за праезд павялічваць не плануецца. Гэта магчыма скараціць адначасна. У нас ёсць заверджаныя тарыфы. Дарэчы, яны ніжэйшыя, чым у нашых суседзях. Мы рабілі адпаведна эканамічнае абгрунтаванне для прыняцця рашэння. І мы палічылі, што цяпер гэта апытальны варыянт. Нагадаю, гэта абмяркоўвалася ў 2014 годзе — тады тарыфы праіндэксавалі на 15%. Да нас

звяртаюцца кіроўцы з рознымі прапановамі па аплаце праезду. Ёсць план мерапрыемстваў, які заснаваны менавіта на зваротах людзей. Так што мы прымаем меры, каб зрабіць гэтую сістэму яшчэ больш камфортнай.

— **Як Беларусь можа максімальна выгадна выкарыстоўваць свой транзітны патэнцыял?**

— Наша краіна — гэта своеасаблівы мост паміж Азіяй і Еўропай. Безумоўна, мы павінны выгадна выкарыстоўваць сваю перавагу ў размяшчэнні. Сёння мы прыкладаем максімальныя намаганні для таго, каб развіць нашу транспартную інфраструктуру, — гэта як аўтадарогі, так і чыгунка, лагістыка. Мы мадэрнізуем транспартныя калідоры, рэканструюем пакрыццё, працуем над павелічэннем прапускання здольнасці. Гэта шматграннае пытанне, якое ўключае ў сабе мноства аспектаў — напрыклад, прыдарожныя сэрвісы. Сёння галоўнае для грузаадпраўшчыка і атрымальніка — хуткасць дастаўкі. Таму мы павінны ствараць як мага менш перашкод для руху ў любых напрамках. І зараз імкнемся развіваць калідоры ў перспектывных напрамках — напрыклад, маршрут «Заходняя Еўропа — Заходні Кітай».

— **Які тэрмін службы новай дарогі? Ці суадносіцца ён з практыкай?**

— Зараз прыступілі да будаўніцтва цэментабетонных дарог. Напрыклад, другая калыцевая аўтадарога з'явіцца такой. І сёння гаворым пра тое, што я мы працуем 25 гадоў — гэта тэрмін службы такога пакрыцця без істотных рамонтаў. Тэрмін службы асфальтабетоннага пакрыцця — каля 12 гадоў. На самай справе ў нас ёсць пэўныя дарогі, якія і 30 гадоў, і нават больш служыць. Розныя фактары спрыяюць пагаршэнню пакрыцця — інтэнсіўны рух аўтамабільнага, велікагрузнага. Сёння навука і дарожныя арганізацыі працуюць над тым, каб з дапамогай новых тэхналогій падоўжыць тэрмін службы дарог. Напрыклад, цяпер мы можам перапрацоўваць старое, зрубаўнае пакрыццё з дабайкай спецыяльных матэрыялаў, пасля чаго машына кладзе новую дарогу.

Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ, lukashevich@vziasda.by

На працягу некалькіх гадоў усе мясцовыя аўтамабільныя дарогі Беларусі будуць прыведзены ў належны стан

Нагадаем, па даручэнні Прэзідэнта краіны была распрацавана «Дзяржаўная праграма па развіцці і ўтрыманні аўтамабільных дарог у Рэспубліцы Беларусь на 2017—2020 гады». Документам прадугледжана адрамантаваць і рэканструюваць не менш чым 7 тысяч кіламетраў мясцовых дарог і 2 809 пагонных метраў мастоў і пуцэправодаў.

Цяпер агульная працягласць мясцовых аўтамабільных дарог у краіне складае 70 977 кіламетраў. Мясцовыя дарогі забяспечваюць транспартны сувязі каля 23 тысяч населеных пунктаў, а таксама пад'езды да прамысловых, сельскагаспадарчых і іншых аб'ектаў.

— Рашэнне аб першачарговым рамонце мясцовых дарог было прынята, зыходзячы з

іх фактычнага стану, — адзначыў начальнік галоўнага ўпраўлення аўтамабільных дарог Міністэрства транспарту і камунікацый Аляксандр ГАЛАУНЭУ. — Па звестках камісійнага агляда, больш чым 30% дарог патрабуюць неадкладнага рамонта: гэта каля 21 тысячы кіламетраў. Прынятая праграма дазваляе стабілізаваць стан мясцовай дарожнай сеткі і ў некаторых аспектах палепшыць яе эксплуатацыю. Другі аспект, на які зварота ўвага праграмы, — стан мастоў і пуцэправодаў. На сённяшні дзень з 3034 маставых збудаванняў на мясцовых дарогках 1954 масты, або 64%, не адпавядаюць нарматыўным патрабаванням.

Для выканання дарожных работ на мясцовай сетцы прадугледжана накіраваць каля 1,4 млрд рублёў за кошт сродкаў мясцовых бюджэтаў, субвенцый і рэспубліканскага дарожнага фонду і крэдытаў Банка развіцця Рэспублікі Беларусь.

Як паведаміў дырэктар Беларускага дарожнага навукова-даследчага інстытута Віктар ШУМЧЫК, аснова дарожнай сеткі Беларусі сфарміравалася яшчэ ў часы Савецкага Саюза. «Цяпер у нас самая высокая шчыльнасць дарожнай сеткі сярод краін СНД: 418 кіламетраў на тысячу квадратных кіламетраў, — расказаў Віктар Шумчык. — За апошнія 25 гадоў восевыя нагрукі ў нас павялічыліся. У выніку з 70 тысяч кіламетраў дарог мясцовай сеткі гэтыя нагрукі не адпавядаюць больш як 80% усёй працягласці. Трэба прымаць рашэнне па іх узважэнні. Гэта залежыць ад інтэнсіўнасці руху транспарту, ад значэння канкрэтнай дарогі, шэрагу іншых спецыяльных фактараў».

Вераніка КАНЮТА, kanyuta@vziasda.by

Мясцовыя дарогі даведдуць да ладу

Крайні тэрмін — канец бягучай пяцігодкі

многі, асабліва сельскія жыхары, жыхары невялікіх гарадоў, перамяшчаюцца ў асноўным па рэгіянальных магістралях і мясцовых дарогках. А вось тут з якасцю — праблема.

Пару тыдняў таму саўрасабе «Рачкавічы» ў Слуцкім раёне стаў месцам правядзення рэспубліканскага семінара па тэхналогіях рамонтаў і аднаўлення аўтамабільных дарог мясцовага значэння. Тады была агучана мэта падняць якасць мясцовых дарог да ўзроўню рэспубліканскіх.

Як паведаміў міністр транспарту і камунікацый Анатоль Сівак, наўроўні з традыцыйнымі тэхналогіямі па ўладкаванні дарожных пакрыццяў з гарачага асфальтабетону, маналітнага

Крайні тэрмін — канец бягучай пяцігодкі

цэментабетону распрацаваны і адаптаваны на падставе найлепшых замежных аналагаў і іншыя спосабы рамонтаў дарог, больш сучасныя і тэхналагічныя. З іх асаблівасцямі і перавагамі Прэзідэнт Беларусі азнаёміў у «Рачкавічах» на практыцы.

Было адзначана, што беларускія дарожныя арганізацыі не абсталяваны неабходнай тэхнікай для правядзення падобных работ. У сувязі з гэтым Аляксандр Лукашэнка паставіў перад прамысловымі і аграпрамысловымі прамісловымі машынамі. Прычым гэта павінна быць тэхніка заўтрашняга дня, падкрэсліў ён. Беларусь валодае велізарнай сеткай дарог (звыш 70 тысяч кіламетраў!), якую трэба прыводзіць

Крайні тэрмін — канец бягучай пяцігодкі

у парадак. Калі мы будзем увесь час купляць імпортныя машыны, то як ёсць тэндэ ў айчынным аўтамабілебудаванні?

Такім чынам, было вырашана, што Міністэрства транспарту і камунікацый і Міністэрства прамысловасці распрацуюць праграму па вытворчасці на беларускіх прадпрыемствах новых відаў дарожна-будаўнічай тэхнікі і выпуску традыцыйных мадэляў. Дзякуючы гэтай праграме можна будзе больш эфектыўна рэалізаваць задачу па мадэрнізацыі мясцовых дарог. Акрамя таго, новыя ўзоры айчыннай тэхнікі стануць добрым дадаткам да экспартнага складніка.

Надзея ЮШКЕВІЧ, yushkevich@vziasda.by

ПАВАЖАННЯ КАЛЕГІ!

Хачу шчыра павітаваць вас з надышчымі прафесійнымі святамі работнікаў аўтамабільнага транспарту — Днём аўтамабіліста і дарожніка, які ў Беларусі традыцыйна адзначаецца ў апошняе нядзельнае кастрычніка.

Паколькі ў нашай краіне вялікае значэнне надаецца развіццю транспартнай сферы, на дарожныя прадпрыемствы, уключаючы і РУП «Белдарсвязь», кладзецца сур'ёзная адказнасць. Дзякуючы старанням і прафесіяналізму супрацоўнікаў нашага прадпрыемства дарожны набываюць сучасны інтэлектуальны выгляд. Давольце ад усёй душы падзякаваць за вашу адданасць справе!

Сардэчна жадаю калектыву РУП «Белдарсвязь», а таксама ўсім калегам, якія маюць дачыненне да дарожнай сферы ў Рэспубліцы Беларусь, з лёгкасцю справіцца з рабочымі задачамі, ісці ў нагу з часам, у чымсьці яго нават аглядаючы, і вядома, заўсёды быць упэўненым у правільным выбары свайго шляху. Вам і вашым бліжнім зычу моцнага здароўя, сямейнага дабрабыту, удачи ва ўсіх пачыненнях, шчасця і вялікай любові да жывяч, на якую яно будзе абавязкова адказаць узаемнасцю!

Дырэктар РУП «Белдарсвязь» Мікалай БІЧАН, УПН 130304566

ШАНОЎНАЕ СПАДАРСТВА!

Давольце падзякаваць усім працаўнікам дарожнай галіны і кожнаму работніку нашага прадпрыемства, а гэта сёння каля 1,5 тысячы чалавек, за добрую работу. Наша прадпрыемства будзе і рамантуе дарогі рэспубліканскага прызначэння, актыўна асвойвае перадавыя тэхналогіі. У папярэднія гады мы мадэрнізавалі сотні кіламетраў аўтадарог на найважнейшых напрамках маршрутаў, працавалі над стварэннем інфраструктуры ў сельскай мясцовасці. Жадаю нашым высокакваліфікаваным калектыву і ўсім прафесіяналам дарожнай галіны сіл і натхнення для рэалізацыі будучых маштабных задач. Няхай беларускія дарогі будуць надзейнымі, сучаснымі, бяспечнымі! Паспеху, моцнага здароўя, дабрабыту ў сем'ях!

З павагай генеральны дырэктар ААТ «Дарожна-будаўнічы трэст №3» РЫГОР ЦІМАФЕЕУ, УПН 130304567

СТАРОНКІ ЖЫЦЦЯ ДАРОЖНІКАЎ

Людзі — галоўнае багацце

Ветэран Дарожна-будаўнічага трэста №4 Брэста, дарожнік з паўвекавым стажам Яраслаў Захаравіч ШЫРНОК роўна два дзесяцігоддзі таму напісаў у сваёй кнізе «Старонкі жыцця дарожнікаў»: «Варта адзначыць той факт, што чыгуначны, водны і паветраны віды транспарту былі б мёртвыя без аўтамабільных дарог. Бо ўсе грузы, якія перавозіцца названымі відамі транспарту, павінны быць падвезены і вывезены аўтадарогамі. У апошнія гады набылі вялікае значэнне міжнародныя перавозкі, такія як Лондан—Парыж—Берлін—Масква, што з'яўляецца значным дасягненнем. Нельга забываць аб перавозцы прадукцыі сельскагаспадарчай вытворчасці, прадуктаў гандлю, абслугоўвання медыцынскіх устаноў, пошты, іншых перавозак па мясцовых дарогках. Добрая дарога — гэта добраўпарадкаванае жыццё, гэта культура нашага побыту, паўнакрывнае эканамічнае сувязі гарадоў і вёсак, абласцей і раёнаў. Нездарма ж культуру дзяржавы нярэдка вызначаюць па стане аўтамабільных дарог». Лепш і не скажаш.

Традыцыйны ветэрану шануюць і падтрымліваюць у адкрытым акцыянерным таварыстве «Дарожна-будаўнічы трэст №4 г. Брэста». Пра штодзённыя клопаты дарожнікаў, праблемы і перспектывы арганізацыі мы гутарым з яго генеральным дырэктарам Ігарам ШУГАЕВЫМ.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

— Сёлета споўнілася 47 гадоў з дня ўтварэння трэста, — пачынае расказ Ігар Мікалаевіч. — Адным з першых знакавых аб'ектаў нашых папярэднікаў было ўладкаванне чырвонага пластабетону — энкамітага «чырвонага асфальту» на дарожках і пляцоўках Брэсцкай крэпасці. У 1970 годзе поўным ходам ішло ўзвядзенне мемарыяльнага комплексу.

З таго часу пракладзены і добраўпарадкаваны сотні кіламетраў дарог: і такіх значных, напрыклад, які ўчастак калыцевай аўтадарогі вакол Мінска ці абход тэрыторыі вакол Белаўскага вострава, і невялікіх пляцовак вакол дамоў у населеных пунктах, што таксама важна для паўсядзёжнага жыцця людзей.

Зараз у склад трэста ўваходзяць чатыры дарожна-будаўнічыя ўпраўленні: ДБУ-8 (Пінск), ДБУ-15 (Брэст), ДБУ-22

прыстойную тэхнічную базу, расказаць, якія сучасныя машыны ёсць на ўзбраенні кожнага філіяла, але ж галоўнае багацце нашага калектыву — яго людзі, чыей працай ствараюцца тыя самыя сотні і тысячы кіламетраў дарог. Варта падкрэсліць, што тэхнічная і эканамічная палітыка арганізацыі маюць пэўную сацыяльную накірав

ГРАВІЙКА СТАНОВІЦЦА ШАШОЙ

Як брэсцкія дарожнікі павышаюць якасць дарог і жыцця жыхароў

Дарогі Брэсцчыны вызначаюцца вялікай колькасцю закругленняў і фігурыстасцяў. Яны з'яўляюцца дарожна-вулічнай сеткай аграгарадкаў, вёсак і пасёлкаў, праходзяць транзітам цераз гарады і райцэнтры, накіроўваюць патак буйнагабарытных прамыслова-будаўнічых машын у абход населеных пунктаў, аб'ядноўваюць у адно айчыныя і замежныя шляхі. Сучасныя дарогі «апануты» ў асфальт, бетон і гравій, старыя брукаванкі «адзетыя» ў чорна-шчэбеневае пакрыццё, а дзе-нідзе засталіся яшчэ кавалачкі старажытных мазаічных пакрыццяў. Пад апекай КУП «Брэстаблдарбуд» амаль 14 000 такіх розных кіламетраў, якія патрабуюць клопату.

БЮДЖЭТ, ДАГАВОР І НАГРУЗКА НА ПАЛАТНО

Для павышэння дарожнай і экалагічнай бяспекі спецыялісты прадпрыемства будуць абходзіць вакол гарадоў і вёсак, устаўляючы агароджы, паказальнікі, ствараючы плячкі адпачынку. Праўда, апошнія гады дарожнікі больш займаюцца бягучым рамонтам дарог, чым іх будаўніцтвам, і марца «апануць» у асфальт 3000 кіламетраў мясцовых дарог, якія застаюцца ў іх гаспадарцы гравійнымі.

Сёлета на дарогі Брэсцчыны з абласнога бюджэту выдзелена больш за 30 млн рублёў, трэцяя частка з якіх — ад транспартнага збору. На рамонт мясцовых трас запланавана патраціць крыху больш за 10 млн, столькі ж накіроўваюць на ўтрыманне рэгіянальных дарог. Асноўная частка сродкаў, выдзеленых КУП «Брэстаблдарбуд» ад збораў з уладальнікаў аўта ў 2017 годзе, накіравана на асфальтаванне дарог, што злучаюць райцэнтры з аграгарадкамі раёна. Сёлета такую суму будзе мець усе 222 аграгарадкі вобласці, расказаў Сяргей ДЗЯМКО, генеральны дырэктар КУП «Брэстаблдарбуд»:

— Бюджэтыныя сродкі выдзяляюцца на аб'екты і работы, а тэхпераўзбраенне даводзіцца рабіць толькі за ўласныя сродкі, за кошт прыбытку прадпрыемства. Хоць раней, да расфарміравання дарожнага фонду, існавалі асобны артыкул, па якім на тэхпераўзбраенне выдаткоўваліся грошы. Яшчэ адна праблема ў тым, што фінансаванне з бюджэту мы атрымліваем нераўнамерна. Самая вялікая частка грошай прыходзіцца на апошні квартал, калі ўжо халадае і маразы не за гарамі. Праўда, сёлета

Генеральны дырэктар КУП «Брэстаблдарбуд» Сяргей ДЗЯМКО.

мы кожны квартал атрымлівалі роўнымі долямі, — заўважае генеральны дырэктар. — Тая частка работ, што мы выконваем за бюджэтыныя сродкі, у агульным аб'ёме нашай працы на мясцовай дарожнай сетцы пацямнае. А дагаворная частка работ ажыццяўляецца праз таргі, што прыводзіць да зніжэння цаны, праз гэта памяншаюцца рэнтабельнасць і прыбытак ад аб'ектаў.

Спраўды, вялікі аб'ём (штогод гэта амаль палова ўсіх работ) прадпрыемства выконвае менавіта па дагаворах, і за кожны з іх трэба змагацца. Пры гэтым нават на самы маленькі аб'ект значыцца не менш за тры прэтанэнданты.

— Перш за ўсё мы павінны працаваць на сваіх дарогах і ўтрымліваць іх у надзейным стане. З 2013 года мы амаль на 27% павялічылі ліміт сродкаў,

якія выдаткоўваюцца на ўтрыманне дарог, але іх усё роўна не хапае, — кажа Аляксандр МАРЫНЕВІЧ, намеснік генеральнага дырэктара КУП «Брэстаблдарбуд». — Стала больш машын, павялічыліся патрабаванні людзей да якасці пакрыцця, у тым ліку і гравійнага. Каму прыёмна, калі яго па дарозе трэба? Але ж прафіляваць дарогу трэба пасля дажджу, бо ў сухое надвор'е можна ўвогуле разбурыць палатно. Вызначаюць час гэтай працэдуры, зыходзячы са стану дарогі. Аважзкова «прыбіраюць» яе перад уборачнай кампаніяй. Па дарогах пойдзе шмат вялікай цяжкай тэхнікі, і трэба каб яны былі трывалымі аб'ектамі. Але ж насельніцтва абаліраецца на ўласныя адчуванні.

Колькасць абслугоўваемых прадпрыемствам кіламетраў дарог за апошнія гады амаль не расце. Пры гэтым павялічваецца нагрузка на дарожнае палатно.

— Мы робім дарогі пад адну нагрузку, а прамысловае выпуская тэхніку, узровень якой адразу перавышае разліковы лічы, пад якія стваралася пакрыццё. Максімальная разліковая нагрузка на асфальтабетонную дарогу — 11 тон на вось. А нават звычайны МАЗ ужо мае амаль такое ж значэнне. 8 тон важыць машына, дадаць сюды яшчэ 10 тон грузаў — атрымаем 18 тон — па 9 тон на вось.

А што казаць пра 40-тонныя машыны, — разважае Сяргей Дзямко. — А працаваць на перадажніку, будучы дарогі пад большую нагрузку, немагчыма, бо дорага.

МАРЫ І АМБІЦЫІ МАЛАРЫЦКІХ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ

Далей накіроўваемся глядзець на капітальны рамонт 2,9 кіламетра аўтамабільнай дарогі Мала-рыта—Хаціслаў—Сушынціца. У той дзень там ляжылі 6-сантыметровы ніжні слой асфальтабетону (500 тон асфальту за дзень). Зверху на яго пасля палажылі 5 см асфальту на цэлюлозе, абочыны ўмацавалі шчэбенева-пясочнай сумессю, а адноны давалі да патрабаваных параметраў і засеялі травой.

На гэтым участку вырашана было палажыць асфальт праз вельмі інтэнсіўны рух. Транзіт паміж населенымі пунктамі, пастаянны трафік сельска-гаспадарчай тэхнікі на палі, няспынная перавозка газасілікатных блокаў. Машыны пастаянна разбівалі гравійку.

— Мы пераабсталёвалі аснову таўшчынёй 20 см, мянялі водапрапусную трубу, выпраўлялі профіль, каб рэльеф не меў значных перападаў і аўтамабілям было больш камфортна рухацца па праезнай частцы дарогі, — расказаў пра аб'ект Аляксандр БУРШТЫН, дырэктар Мала-рыцкага ДРБУ №179. — Падышлілі да гэтага максімальна эканомна, прывязваючыся да існуючага рэльефу. Дзесьці зразаўлі глебу на сантыметр-два, дзесьці крыху дадалі, каб дасягнуць роўнасці. На гэта пайшло крыху больш за месяц. Сёлета мы дойдзем да Сушынціцы. Адтуль да пункту спрощанага пропуску праз мяжу для мясцовых жыхароў застаецца 3—4 кіламетры, аднак яны не адчуваюць такой аўтангажы, бо няма палёў.

Штодзень за якасцю выканання работ на дарозе сочыць Юрый АЛЕКСАЙКО, прадстаўнік РУП «Беларускі дарожны інжынерна-тэхнічны цэнтр» (Белдарцэнтр). Ён праверяе адпаведнасць матэрыялаў, правільнасць тэхналогіі, геаметрыю палатна (ці не змясцілася дарога з заддзенага напрамку), таўшчыню слаёў. Толькі пасля яго подпісу дарожнікі могуць пачынаць наступныя віды работ.

— З моманту разбівачых работ на дарозе ажыццяўляецца тэхнічны нагляд за аб'ектам. Усе матэрыялы, вырабы і канструкцыі праходзяць кантроль у нашай лабараторыі ў Мінску. Адрэаюцца яны з пакрыцця — такія невялікія цыліндрыкі, якія выпільваюцца з гатовай дарогі на ўсю таўшчыню пакрыцця, каб вывучыць правільнасць тэхналагічнай укладкі слаёў дарогі, — расказаў ён. — Мясцовыя спецыялісты працуюць адказна. Калі кіраўніцтва дае па захаванне якасці, то і вынік адпавядае нарматыўным патрабаванням.

Валерый ЗАХАРЧУК, праба ДРБУ №179, расказаў, што ў управленне робіць 2 кіламетры гэтага участка, 800 метраў дарогі выконвае Брэсцкае ДРБУ №138:

— Каб давесці характарыстыкі былой гравійкі да паказчыкаў, якіх патрабуе дарога 4-й катэгорыі, прыйшлося выканаць шмат зямельных работ. Мы паспелі падрыхтаваць аснову дарогі, калі праезд быў закрыты для машын, бо тут планавалася бетоннае пакрыццё і былі запраектаваны аб'езд. Цяпер рух адкрыты, абмяжоўваючы яго толькі знакі паніжэння хуткасці. Гэта адзіны не вельмі прыемны момант. Ужо праз месяц скончыцца аб'ект цалкам. Усталяем знакі і бар'ерную агароджу на абочыне, бо тут ёсць небяспечны ўчастак з віражамі.

Мала-рыцкія дарожнікі думаюць датэрмінова — да 1 студзеня (хоць па праекце — да 1 мая) скончыць рэканструкцыю 1,8-кіламетровага адрэзка дарогі Арэхава—Перавое, ці хоць бы палажыць там да зымы асфальтабетон. Цяпер поўным ходам

Аляксандр БУРШТЫН.

Дырэктар Мала-рыцкага ДРБУ №179 з 2012 года. Працуе ў «Брэстаблдарбудзе» з 2003-га, пачынаў з дарожнага рабочага, паўгода быў прапарам у Горках Магілёўскай вобласці, дзе прадстаўляў брэсцкае дарожнае прадпрыемства, удзельнічаў у будаўніцтве абходу Белаўскай пушчы.

ідуць падрыхтоўчыя работы, торф замяняюць грунтам на глыбіні ў некаторых месцах да 4,5 метра.

— Аб'ём зямельных работ на вытарфоўцы — прыкладна 28 тысяч м³, а грунта на замену спартрэбца каля 29 тысяч м³, — кажа Аляксандр Бурштын. — Гэта вялікая работа, але мы аптымісты. Наша ДРБУ увесь сезон увогуле працавала і ў выхадныя, і ў дзве змены, і падаўжала працоўны дзень, так што клопату хапала і па бюджэтных работах, і на аб'ектах іншых заказчыкаў.

У СКВЕРЫ, НА ВУЛІЦЫ І ДОШЧЫ ГОНАРУ

Вандруючы па дарогах брэсцкіх дарожнікаў, мы завіталі ў Камянец, каб пабачыць, як спецыялісты «Брэстаблдарбуд», выканаўшы бюджэтнае заданне, працуюць на аб'ектах іншых заказчыкаў. У той дзень майстры Высокаўскага ДРБУ №137, на долю якіх, дарчы, сёлета выпала больш за ўсё работ, займаліся добраўпарадкаваннем тэрыторыі перад адным з адміністрацыйных будынкаў Камянца.

Майстар Высокаўскага ДРБУ №137 Міхаіл ЛУКАШЭВІЧ. Яго партрэт знаходзіцца на абласной Дошчы гонару КУП «Брэстаблдарбуд».

— Падобнага кшталту работы выконваем не часта. У асноўным займаемся дарогамі, аднак па дагаворах і такое робім, — дзеліцца Міхаіл ЛУКАШЭВІЧ, майстар Высокаўскага ДРБУ №137. — Тут мы здымалі стары асфальт, укладвалі ПГС і асфальтавалі 350 м². Падобны аб'ект робіцца за два дні.

Паралельна з гэтым работнікі ДРБУ №137 займаюцца добраўпарадкаваннем сквера памяці воіна-інтэрнацыяналіста — будуюць там алею і кладуць тратуарную плітку.

Летас фота майстра трапіла на Дошку гонару Камянецкага раёна за выдатную працу па капітальным рамонтзе дарогі, які быў прыняты без адзінай заўвагі. Сёлета, як прыдкрылі сакрэт у «Брэстаблдарбудзе», здымак Міхаіла Лукашэвіча будзе занесены на Дошку гонару КУП «Брэстаблдарбуд». Майстар заслужыў гэта працай на аб'екце бягучага рамонтнага — дарозе працягласцю 1,3 км з 6-сантыметровым аднаслойным пакрыццём ад Камянца да вёскі Мікалаева.

Дарожнікі ўмеюць не толькі руліва працаваць, а і актыўна адпачываць. У «Брэстаблдарбудзе» зладзілі для адпачынку ўласную трамжорную залу з душамі, дзе займаюцца ў аэробіцы і вечарамі.

АПРАНУЦЬ У АСФАЛЬТ

Для стварэння гравійнай дарогі карыстаюцца пясчана-гравійнай сумессю С2. Па добрай гравійцы, дарчы, і 70—80 км у гадзіну можна ехаць, а некаторыя аматары і да 90 разганяюцца, нібы па шашы, сцвярджаюць спецыялісты «Брэстаблдарбуд». Аднак пры гэтым яны марашы з часам заасфальтаваць усе 3000 кіламетраў, што засталіся гравійнымі. У Мала-рыцкім раёне, напрыклад, 319 такіх кіламетраў — да 2020 года дарожнікі спадзяюцца заасфальтаваць хоць бы 17 з іх.

— Праблем дабіцца якаснага пакрыцця на гравійцы няма. Ёсць і тэхніка, і кваліфікаваныя кадры. Мы адзін раз укладзем у дарогу сродкі, і адразу пазбавімся некалькіх праблем, — лічыць дырэктар Мала-рыцкага ДРБУ. — Не трэба будзе траціцца на сезоннае вясенне-асенняе рэйдзіраванне дарогі, калі яна разбіваецца сельгастэхнікай. Машыны змогуць ездзіць па асфальце з большай хуткасцю, што паменшыць час дастаўкі грузаў і павялічыць яго колькасць (трываласць гравійнай дарогі разлічана толькі на 6 тон на вось). Яшчэ адзін плюс асфальту датычыцца зносу аўта — яго рысоры і шыны не так пакутуюць. А яшчэ ў нас ёсць так званыя армянскія асфальтабетонныя дарогі, якія маральна і фізічна састарэлі і не ўспрымаюць нагрузку, там пастаяннае ямачнасць. Такія шляхі аваяжзкова трэба «апануць» у асфальт.

Асфальт зручны таксама і для мясцовых жыхароў, дакладней, для іх здароўя. Што ні кажа, а ад гравійкі ў яго траўмаўздымаецца пыл. У залежнасці ад інтэнсіўнасці руху з аднаго кіламетра такой дарогі выпільваецца да 400 м³ пылу за год. Усё гэта асыдае на наваколных палях, дрэвах, траве, сельскіх будынках, бялізне, што сушыцца на двары. Гэтым, нарэшце, прыходзіцца дыхаць.

Укладка асфальтабетону на участку дарогі бліз вёскі Бярэзніца.

Начальнік вытворча-тэхнічнага аддзела КУП «Брэстаблдарбуд» Міхаіл КАЗЛОУСКІ і галоўны інжынер Бярозаўскага ДРБУ №102 Аляксей РЭЗЬКО.

ДАСКАНАЛАЯ ДАРОГА ПАМІЖ ВЁСКАМІ

Далейшы шлях ляжаў да Ружан.

Дарога тут большай часткай ідзе мінаючы населеныя пункты, а калі па іх і прыходзіцца праезджаць, то дамы на вуліцы стаяць далёка ад дарогі. Гэта дазваляе і вадзіцелю не напружвацца, што хтосьці раптам з варот выйдзе і памкнецца цераз дарогу перайсці, і мясцовых не раздражняе шум рухавікоў ды пах выхлапаў. Хоць, як сцвярджае Міхаіл Казлоўскі, ёсць такія пасяленні, дзе дарога пад вокнамі хат бадай што ідзе.

— Лепш, канешне, рабіць дарогу ў абход населеных пунктаў, калі гэта магчыма. Гэта і больш экалагічна, і бяспечна. Да таго ж, паколькі дамы стаяць ад праезнай часткі на некаторай адлегласці — гэта задзел на будучыню, калі спатрэбіцца пашырыць дарогу.

Неузбава пад'ехалі да сельскай дарогі Ружаны—Варанілавічы—Астравок, 1,8-кіламетровы ўчастак якой мяняў гравійную вопратку на асфальтавую. Хоць паводле папярэдняга праекта яна і яшчэ адзін аб'ект у Мала-рыцкім раёне павінны былі сёлета «апануцца ў бетон». «З-за таго, што планы даваліся карэкціраваць, абадва аб'екты робіцца пазней», — растлумачыў наш гід.

Гэты адрэзак дарогі, на якім працавалі спецыялісты Бярозаўскага ДРБУ №102, аб'ядноўвае вёскі Варанілавічы і Бярэзніца. У дзень наведвання звышдоўжы назіралі, як укладваецца ніжні слой асфальтавага пакрыцця. Цяпер былая гравійка стане паўнаватарскай шашой 7-метровай шырынёй з двухслойным асфальтабетонным пакрыццём. Палосы пашырыліся, з'явіліся гравійныя абочыны па 1,5 метра, адноны засеяныя травой. На з'ездзе, якія на гэтым участку вядуць у лес, пад зямлі палажылі трубы для сцёку вады, паставілі знакі. Рух па дарозе падчас работ тут таксама не закрывалі, аб'язоўваючыся папярэдзільнымі знакамі. Літаральна на дзень дарога будзе гатова.

— Гэта капітальны рамонт дарогі з уладкаваннем асновы з пясчана-гравійнай сумесі (ПГС) С5 (у гэтай сумесі больш шчэбню). Ніжні слой асфальту — 6 сантыметраў, верхні — 4 см, — расказаў пра аб'ект Аляксей РЭЗЬКО, галоўны інжынер Бярозаўскага ДРБУ №102. — Якасць дарогі павысіцца, будзе менш пылу, хуткасны рэжым павялічыцца. І мясцовым аўтамабілістам, і спецыяльным машынам стане прасцей дабрацца сюды. Гравійка праходзіла ніжэй, чым цяпер — мы дасыпалі дарогу, падняўшы яе сантыметраў на 30. Больш за ўсё часу спатрэбілася менавіта на даўдзённе дарогі да патрабаваных параметраў. Шмат зоймуць і работы па асноўным добраўпарадкаванні абочыны.

Капітальны рамонт дарогі Мала-рыта—Хаціслаў—Сушынціца.

КАЛЬЦО ДА 1000-ГОДДЗЯ БРЭСТА

Выпраўляючыся паглядзець, як дарожнікі працуюць на дарогах вобласці, гэтым разам звяздоўчы выяздзілі з Брэста тым жа шляхам, што і два гады таму, з моманту нашай папярэдняй сустрэчы, — па дарозе М-1. Летас гэты ўезд у абласны цэнтр дапрацавалі. Генеральным падрадчыкам работ было Высокаўскае ДРБУ №137. Разам з ім працавалі таксама спецыялісты ДРБУ №138, ДРБУ №103 і ДРБУ №201.

Цяпер у горад і з яго вядуць на тры паласы. Зроблены шырокія пешаходныя дарожкі, засаджаны газоны, абсталяваны аўтобусныя прыпынкі, адноўлена стаянка для адпачынку. Перад знакам на ўездзе ў Брэст, які прыгожа падсвечваецца ўначы па контуры, зроблі бяспечны пераход са святлафорам. Усталявалі спецыяльныя высокія слупы-літары, каб пад імі з цягам часу можна было арганізаваць тралейбусную лінію. Пусціць тралейбус да вёскі Тэльмы планавалася сёлета, але гэтай пытанне ўжо не ў межах кампетэнцыі дарожнікаў.

Так выглядае Камянецкае кальцо пасля рэканструкцыі.

З мінулага года Брэст, якому ў 2019-м споўніцца 1000 гадоў, актыўна рыхтуецца да юбілею. Робіцца шмат, у тым ліку і ў дарожнай галіне. Спецыялісты «Брэстаблдарбуд» з нагоды падрыхтоўкі да юбілею стварылі спецыяльны аб'ект, які ўваля ў эксплуатацыю літаральна ў верасні. — «Кальцавое перасячэнне на аўтамабільнай дарозе М-1/Е-30 Брэст (Казловічы) — Мінск — мяжа Расійскай Федэрацыі (Радзкі) з аўтамабільнай дарогай Р-83 Брэст — Камянец — Нацыянальны парк «Белаўскае пушча», км 9,692», ці папросту — Камянецкае кальцо.

Высокаўскае ДРБУ №137 тут таксама было генпадрадчыкам. Яго спецыялісты выканалі пяць з'ездаў з трасы ў розных напрамках, само кальцо і пад'езды да яго, на што пайшло больш як 950 тысяч рублёў. Пры гэтым рух транспарту не закрывалі поўнацю, а толькі рэгулявалі яго маналітнымі блокамі: перакрывалі адну паласу, другую рабілі.

— Само кальцо раней было значна меншае, цяпер яно пашырылася ў дзяметры, «падрасла» і шырыня палос. Уздоўж палатна ўсталявалі металічную агароджу, паставілі святлоадбівальныя знакі і святлафор. Асвятленне на развязцы выканана самадзельнымі святлынікамі, — расказаў пра адметнасці аб'екта наш гід у сёлетнім падарожжы Міхаіл КАЗЛОУСКІ, начальнік вытворча-тэхнічнага аддзела КУП «Брэстаблдарбуд». — Пакрыццё заменена на новае, арганізаваныя двод паверхневых водаў з праезнай часткі. На ўсіх пяці з'ездах з кальца абсталяваны прыпынчаныя пункты транспарту, зроблены тратуары і сумешчаныя пешаходныя пераходы. Разметка — тэрмапластычная і на пераходах, і па ўсім кальцы. На тратуарах — знак веласпеда, каб маглі ездзіць людзі, бо ў нас тут шмат дачнікаў.

Ніводнае ўправленне «Брэстаблдарбуд» не сядзіць без працы. Калі няма работы ў сваім раёне, майстры накіроўваюцца ў суседні. Такі клопат пра людзей выказвае генеральны дырэктар прадпрыемства.

— Захаваць калектыву, усе філіялы, усіх людзей, магчымае забяспечыць ім работу і заробак, каб яны маглі пракарміць свае сем'і, — самае заважанае ішчырае пажаданне і да свята дарожніка, і да будучага юбілею, — кажа ён.

КІЛАМЕТРЫ ПОСПЕХУ

«Мінскаўтадар-Цэнтр» укараняе найноўшыя тэхналогіі, дбае пра бяспеку ўдзельнікаў дарожнага руху і эстэтычны выгляд дарог

Першыя ўражанні замежных гасцей аб Беларусі даволі прадказальныя: яны традыцыйна хваляць беларускія дарогі, якія ўжо даўно сталі брэндам нашай краіны. Быццам важныя артэрыі, дарогі забяспечваюць работу цэлага

арганізма — дзяржавы. Цэнтральныя і мясцовыя, шырокія і вузкія, асфальтаваныя і грунтавыя, яны злучаюць сталіцу з абласнымі цэнтрамі, вялікія гарады з малымі, вядуць у самыя аддаленыя вёсачкі.

Ужо каторы год на піку ўсіх дарожных спраў краіны стаіць «Мінскаўтадар-Цэнтр». На балансе прадпрыемства знаходзяцца ўсе рэспубліканскія аўтамабільныя дарогі агульнага карыстання. У зоне адказнасці — больш як 3 тысячы 300 кіламетраў, якія рэгулярна патрабуюць рэканструкцыі, добраўпарадкавання і штодзённага догляду. За гэтым на працягу некалькіх гадоў асабіста сочыць генеральны дырэктар прадпрыемства, Заслужаны будаўнік Беларусі Мікалай МАЦЮК (на фота), які напярэдадні прафесійнага свята дарожнікаў сустрэўся з нашымі карэспандэнтамі.

— Мікалай Мікалаевіч, будучы другую калывавую дарогу вакол Мінска, вы называлі яе самым галоўным аб'ектам у жыцці. Другая калывавая ўжо амаль год як паспяхова функцыянуе. Вы і цяпер прытрымліваецеся свайго меркавання?

— Другая мінская калывавая аўтамабільная дарога працягласцю ў 88 кіламетраў, якую пракладвалі на балотах, лясах, дзеля якой пераносілі інжынерныя камунікацыі, для мяне — асабліва праякт. Нягледзячы на тое, што будаўніцтва завершана, ён і цяпер патрабуе да сябе асаблівага стаўлення: цэментна-бетоннае пакрыццё прадугледжвае адпаведныя ўмовы ўтрымання. Вядома, гэты вопыт запомніцца на ўсе жыццё, але шортаз дадаецца новы аб'ект, і кожны з іх па-свойму цікавы. І гэты ўлічваючы тое, што мы часта скарачаем нарматыўныя тэрміны будаўніцтва, таму на аб'ектах заўсёды дастаткова высокі ўзровень напружання. Напрыклад, пры рэканструкцыі Р-58, дарогі Мінск—Калачы—Мядзел, замест нарматыўнага тэрміну ў 25 месяцаў мы ўклаілі ў пяць. Напярэдадні яшчэ шмат аб'ектаў, і кожны з іх для мяне значымы.

— Часта даводзіцца ездзіць па гродзенскай трасе. Здаецца, больш маштабнай дарожнай будоўлі, як на М-6/Е28 Мінск — Гродна — мяжа Польшчы, сёння ў Беларусі не знайсці...

— Аб'ект будоўлі за кошт пазыкі Сусветнага банка. Займаемся ім вельмі сур'ёзна. Як заказчыкі праводзілі міжнародныя таргі. Першапачаткова будавалі дарогу пратэндавалі 16 арганізацый з 11 краін свету. На шчасце, перамаглі беларусы. 154 кіламетры дарогі: з 57-га па 211-ы кіламетр. Такіх магутных дарожных аб'ектаў у Беларусі не было і ў савецкі час, і тады, калі краіна стала незалежнай. Будавалі да 100 кіламетраў — не больш. На аб'екце задзейнічаны ўсе дарожна-будаўнічыя арганізацыі Беларусі. Аператыўнае кіраванне ажыццяўляе заказчык, на якога першы за ўсё кладзецца адказнасць. Вядома, узнікаюць цяжкасці, але гэта звычайныя працоўныя

моманты. Вырашаем пытанне па пераселенні жыхароў, якія жылі ўздоўж трасы. Цяпер іх трэба забяспечыць новым жылём, выплаціць кампенсацыі за маёмасць і расліны на прысядзібных участках. Натуральна: калі мы ўшчамляем інтарэсы жыхароў, то павінны гэта кампенсаваць. Першы этап будаўніцтва завершыцца ў лістападзе 2018 года, другі — у 2019 годзе, але ўрад ужо ставіць задачы, каб адначасова ў 2018-м.

— У той жа час сілы дарожнікаў канцэнтраваны і на іншых магістралях краіны...

— Найбольш інтэнсіўнае будаўніцтва дарог сёння ідзе ў Мінскай вобласці. Актыўная работа вядзецца на трасе Р-23 Мінск—Мікашэвічы, на участку ў ахвоту Слуцка. Цікавы аб'ект. Будуюць два доўгія пуцэправады — праз чыгунку і дарогу Р-43. Пакрыццё дарогі на гэтым участку будзе з бетону. Кліматычныя ўмовы ўжо

складаныя, таму пэска — тут не самы лепшы памочнік. Акрамя таго, распрацавана праектная дакументацыя па рэканструкцыі дарогі да Салігорска.

— Дарогі будуцца хуткімі тэмпамі. А калі гаварыць пра якасць, ці доўгі век сучасных дарог?

— З поўнай адказнасцю магу сказаць: у нас нарматыўныя патрабаванні нават вышэйшыя, чым у Еўропе. Замежнікі ацэняюць нашу працу вельмі высока. Суветны банк часам дзіўліцца: яны нам яшчэ нават авансу не далі, а мы ўжо пачынаем будаваць. Асабліва цікаваць у замежных партнёраў вылікаючы экалагічныя мерапрыемствы па захаванні флары і фаўны. Якасць еўрапейскага ўзроўню гарантуем. На дарогах арганізаваны кантроль захавання якасці работ, аператыўны, прыёмачны кантроль, задзейнічана цэлая інжынерная служба, на кожным участку створаны лабараторыі, дзякуючы якім мы правяраем якасць матэрыялаў. Будуюць дастаткова адказна, выконваем усе нормы. Працуем на такой тэхніцы, як і за мяжой. Раней мы давалі тры гады гарантыі, потым пяць, на М-4 Мінск—Магілёў яна складае ўжо дзесяцігоддзе. Бетон вытрымлівае 25 гадоў без рамонту, асфальтабетон — 8. Век дарог таксама залежыць ад развіцця народнай гаспадаркі, аўтатранспарту. Мы разлічваем дарогу на 25 гадоў з перспектывай, што будзе павялічвацца колькасць аўтамабіляў, з'явіцца больш цяжкавагавікоў.

— Але за якасць трэба плаціць...

— Так ва ўсім свеце: хочаш ехаць з камфортам — плаці. Дзяржава займае правільную пазіцыю, што выплаты за дарогі паўп'янаюць наш бюджэт. Гэтыя грошы акурат і разлічаны на будаўніцтва, аднаўленне і догляд дарог. А калі нагрэзаць на вось перавышае 11 тон, каб праехаць па нашых дарогах, трэба заплаціць сур'ёзныя грошы. Хоць як карыстальнік дарогі і кіраўнік такой магутнай арганізацыі скажу: гэтыя выдаткі не пакрываюць той

Прадстаўнікі бухгалтэрыі: (злева направа) вядучы бухгалтар Тамара ЛЕМЕШ, намеснік галоўнага бухгалтара Вера ГРАЧЫШКІНА, галоўны бухгалтар Андрэй ЛАБКОВІЧ, намеснік галоўнага бухгалтара Людміла ЯФІМЕНКА і бухгалтар 1-й катэгорыі Ганна ШЫШЛАВА.

шкоды, якую прыносяць велікагрузы. Каб ліквідаваць створаную імі калейнасць, мне трэба разабраць дарогу і пабудоваць яе нанова.

— Дбае ваша арганізацыя і пра эстэтычны выгляд дарог...

— Мы актыўна заняліся пасадкай расліннасці ў тых месцах уздоўж дарог, дзе нашым работнікам даводзіцца абшоўваць уручную. Пакуль усё гэта вырасцэ, патрэбен будзе спецыяльны догляд, затое потым нашы дарогі набудуць прыгожы эстэтычны выгляд. Касіць траву ўздоўж дарог — цяжкая праца. У перспектыве гэтым будуць займацца радыёкіраваныя роботы, якіх мы ў хуткім часе набудзем. Дарэчы, дрэвы і кусты выконваюць не толькі эстэтычную функцыю: у зімні час гэта пасіянная абарона ад снегу. Упрыгожвае нашы магістралі і найноўшае абсталяванне, мы імкнёмся максімальна прымяняць сучасныя тэхналогіі. Калі і робім рэканструкцыю збудаванняў на дарозе, то ўносім у іх пэўную іскрынку. Напрыклад, падчас рамонтна пэшаходнага моста ў раёне Жукавы Луга выкарысталі беларускі арнамент. Увогуле, мы прыхільнікі ўсяго нацыянальнага.

— Назіраецца тэндэнцыя адмаўлення ад аднаўзроўневых пэшаходных пераходаў на буны магістралях. Гэта звязана з бяспэкай руху?

— Пэшаходныя пераходы бываюць трох катэгорыяў: наземныя, падземныя і надземныя. Наземныя, зразумела, устанавіваюцца на адным узроўні з дарогай. Штогод на дарогах М-1/Е30 на адным прыбярэжжы: пераводзім у іншыя ўзроўні. Напрыклад, на 305-м кіламетры М-1/Е30 два гады таму пабудавалі падземны пераход, на 310-м усталювалі надземны. Будаўніцтва падземнага перахода цяпер вядзецца на 377-м кіламетры. Паколькі шмат дарожна-транспартных здарэнняў адбываецца з удзелам пэшаходаў, паступова абмяжоўваем з'яўленне людзей на дарогах. Асабліва гэта актуальна на тых участках, дзе ўстанавілі 120-кіламетровыя хуткасныя рэжымы. Нават калі кіроўцу, згодна са знакамі, неабходна паступова зніжаць хуткасць, гэта не зусім небяспечна для пэшаходаў. І ў першую чаргу датычыцца тых участкаў, якія размешчаны побач з дачнымі масівамі. У перспектыве з дарог першай тэхнічнай катэгорыі наземныя пераходы ўвогуле знікнуць. Вядома, гэта не танна, але жыццё чалавека даражэйшае.

— Напэўна, у межах нашай краіны ў вас няма канкурэнтаў?

— Мы, дарожнікі, — адна сям'я. «Мінскаўтадар-Цэнтр» выконвае функцыю заказчыка, у нашым штаце толькі дзве тысячы

чалавек. Колькасць людзей, якая працуе на нашых аб'ектах, складае каля 60 тысяч чалавек. Працаваць у «Мінскаўтадар-Цэнтры» і складаюць адказна, і ганарова. А, як для мяне, самае галоўнае — цікава. Час выбраў нас, таму хто, як не мы?

— Ніколі не шкадавалі аб сваім прафесійным выбары?

— У маёй сям'і ніколі не было дарожнікаў. Помню, глядзеў фільм «За таго хлопца». І там прагучала песня: «Я сёння да зоры встану. По шырокому пройду полю...» Па сюжэце фільма маладыя людзі будавалі дарогу. Пасля прагляду я проста заха-

піўся гэтай прафесіяй і паступіў у Беларускі політэхнічны інстытут. Тым больш мяне цягнула да романтикі, а прафесія наша романтичная. Мы працуем кругласутачна, незалежна ад умоў надвор'я. Безумоўна, гэта мужчынская прафесія. Пабудова дарогі — бачыш вынік. Калі пабудоваў дом, пра гэта ведаецца толькі вы, вашы суседзі ды сваякі. Дарога ж — месца публічнае. Удзячны лёсу, што ён распарадзіўся менавіта такім чынам. Вішнюю ўсіх дарожнікаў краіны са святам! Вельмі прыемна працаваць з прафесіяналамі сваёй справы, разам будаваць дарогі.

У дзяжурна-дыспетчарскай службе «Мінскаўтадар-Цэнтра» дарожная абстаноўка кругласутачна кантралюецца ў рэжыме рэальнага часу. Усё дзякуючы відэакамерам, а таксама вымяральных дарожным станцыям, якія ўстаноўлены на дарогах краіны.

Начальнік дзяжурна-дыспетчарскай службы Аляксандр ЗАЙЦАЎ і галоўны інжынер прадпрыемства Сяргей ІСАКАЎ.

На кароткі нумар дарожнай службы — 125 — у сярэднім паступае 20—30 званкоў за суткі. У асноўным заўвагі датычацца непрацуючых святлафорных аб'ектаў і асветлення, наяўнасці ям на дарогах, адсутнасці дарожных знакаў. Ліквідуецца непаладкі спецыялісты аднаго з 13 філіялаў — у залежнасці ад таго, на якім участку дарогі здарылася неспрыянасць.

— Асноўная частка работ прыходзіцца на зімні перыяд, — гаворыць начальнік дзяжурна-дыспетчарскай службы Аляксандр ЗАЙЦАЎ. — Рэгулярна адсочваем прагнозы надвор'я. Наша задача — спрагназаваць, дзе будуць ападкі, галалёд, сваечасова прымаць меры. У гэтым нам дапамагаюць не толькі відэакамеры, а і праграма «Метэамагістраль». На стан дарожнага пакрыцця паказваюць крокі дарожных вымяральных станцыяў, якія гараць розным колерам. Сіні колер абазначае вільготнасць, яркі свецлы аб сухім пакрыцці. Акрамя таго, станцыі фіксуюць тэмпературу паветра, пакрыцця, хуткасць і кірунак ветру, бачнасць і інтэнсіўнасць ападкаў. За тры гадзіны да магчымага наступлення галалёду сістэма, якая працуе ў аўтаматычным рэжыме, загараецца ружовым колерам. Калі мы не прынялі меры на працягу трох гадзін, колер становіцца чырвоным. Калі ўвогуле праігнаравалі сітуацыю — спрацоўвае сігнал трывогі.

На балансе «Мінскаўтадар-Цэнтра» знаходзяцца і два участкі дарогі, прызначаныя для пасадкі авіяцыі. Рэгулярна нашы карэспандэнты з'яўляюцца сведкамі гэтых высокапрафесійных манеўраў лётчыкаў.

Як адзначае галоўны інжынер прадпрыемства Сяргей ІСАКАЎ, асабліваці аўтамабільных участкаў дарог, якія падчас вучэння становяцца запаснымі аэрадромамі для пілотаў, у тым, што на іх адсутнічаюць дарожныя знакі і раздзяляльная паласа, лес вырублены на шырынню, якой самалёту дастаткова для таго, каб паспяхова прыземліцца, а ўвесь участак дарогі пакрыты асфальтабетонам. Такое пакрыццё патрабуе і адпаведнага догляду. Тое, што яно знаходзіцца ў выдатным стане, нядаўна было даказана пры правядзенні чарговых вучэнняў з удзелам авіяцыі.

Лінейна-дарожная дыстанцыя №54, якую ўзначальвае Віталь ДЗЕМІН (справа), на дадзены момант задзейнічана на рэканструкцыі дарогі Р-58 Мінск—Калачы—Мядзел. Работы тут — ужо на стадыі завяршэння. Спецыялісты дыстанцыі ўстанавіваюць дарожныя знакі. За дзень, дзякуючы актыўнай працы ўсяго калектыву, на дарозе з'яўляецца да 50 знакаў.

На жаль, не рэдзкія на дарогах — і выпадкі вандалізму. Людзі крадуць агароджы, светлавыя прыборы, з аўтобусных прыпынкаў дэмантуюць дахі, сігнальныя слупы...

— Мы ўжо прыдумваем шматлікія абарончыя прылады, але людзі ўсё роўна ўмудраюцца нешта ўкрадці, пашкодзіць, — гаворыць начальнік упраўлення тэхнічнага нагляду Андрэй ЛІС (на фота). — Хоцце штосьці намаляваць — узгадніце. Магчыма, ваша творчае рашэнне прыйдзецца нам даспадобы. Калі я яшчэ быў начальнікам ДЗУ, мы спрабавалі заключыць дагавор са страхавой кампаніяй. Але калі вандалізм прадугледжваў вялікія выдаткі, страхавая кампанія вымушана была ад супрацоўніцтва з намі адмовіцца. Матэрыялы, змешчаныя на аб'ектах, вельмі дорага каштуюць: ацывкаванне сметніцы, лаўкі, разныя альтанкі з дрэва... І як мы можам забяспечыць захаванасць, калі дарогі ў нас вымяраюцца не метрамі, а сотнямі кіламетраў?

Неузабаве нядобрасумленныя ўчынкi людзей на дарогах будучы фіксаваць фотапасткі. Але перш чым здзейсніць акт вандалізму, чалавек павінен разумець, што сваімі дзеяннямі наносіць шкоду іншым. У адкрыты лок могуць праваліцца яго блізкія або суседзі, а ўласныя дзеці, якія будучы пераходзіць дарогу па неасветленым пэшаходным пераходзе, папроцу атрымаць траўму.

Дзеля эстэтычнага выгляду ўздоўж дарог актыўна высаджваюць дрэвы і кусты.

Намеснік генеральнага дырэктара па эканоміцы Уладзімір ЦЫЛЬКО.

ТУРЫСТЫЧНЫ ВЕКТАР

Як вядома, знаёмства з краінай пачынаецца з дарог. Калі яны ў добрым стане, то і уражанні турыста адпаведныя. Для Гродзенскай вобласці гэта важны фактар, бо рэгіён — свайго роду заходняя брама ў Беларусь. Праз яе едуць турысты з суседніх краін — Літвы і Польшчы. Таму на прадпрыемстве «Гроднааблдарбуд» вырашылі заняцца прыгранічнымі дарогамі, прывесці іх у належны стан. Добрай падставай для гэтага стаў чарговы этап трансгранічнай праграмы «Польшча — Беларусь — Украіна». У рамках гэтай праграмы гродзенцы ажыццявілі некалькі «дарожных» праектаў вакол Аўгустоўскага канала. Было засвоена 2,4 млн еўра, на гэтыя сродкі адрамантавана 18 км дарожнага палатна, на прыпынках устаноўлены павільёны, добраўпарадкавалі адхоны і схілы.

— Для нас гэта была гранд'ёзная будоўля, — успамінае намеснік генеральнага дырэктара Уладзімір ЦЫЛЬКО. — Каб выканаць работу ў сціслыя тэрміны, быў задзейнічаны падрачык ААТ «ДБТ №6», на будоўлі працавалі дзясяткі адзінак дарожнай тэхнікі. Мэта праекта — прыцягнуць як мага больш турыстаў і разам з гэтым удыхнуць жыццё ў навакольнае вёскі. Гэта можна зрабіць, толькі калі палепшыць дарогі.

Уладзімір Іванавіч раскажаў, што траса стала шырэйшая, поўнаасцю перакладзена асфальтабетоннае пакрыццё, павялічылася прапусканая здольнасць і бяспечнасць. Месцамі прыпынкі абсталяваны апорамі з асвятленнем. А галоўнае — траса не разбіваецца, хоць па ёй ходзіць і сельскагаспадарчая тэхніка. Нядаўна тут аднавілі дарожную разметку.

Магістраль вядзе за гарызонт

Гродзенскія дарожнікі ў гэтым годзе адрамантуюць 200 км дарожнага палатна

АЎГУСТОЎСКИ КАНАЛ У ТРЭНДЗЕ

Першы вопыт трансгранічнага супрацоўніцтва аказаўся ўдалым, і гродзенцы прадставілі яшчэ шэраг праектаў у новым этапе праграмы. Усе яны датычацца дарог на тэрыторыі Аўгустоўскага канала.

— На чарговы этап праграмы «Польшча—Беларусь—Украіна» мы падалі заяўкі на 7 аб'ектаў. Агульная працягласць усіх участкаў — 41 км, — паведаміў Уладзімір Цылько. — Гэта значна больш, чым на папярэднім этапе. Работы фінансуюцца на 90% за кошт Еўрапейскага саюза, 10% — гэта ўласныя сродкі. Агульны бюджэт праектаў сумесна з польскімі партнёрамі складае 6,7 млн еўра. Канкурэнцыя ў гэтай справе вялікая, заявак пададзена каля 80. Цяпер матэрыялы знаходзяцца ў Варшаве, дзе праз месяц-другі павінны быць прыняты рашэнні.

У «Гроднааблдарбудзе» лічаць гэту схему вельмі зручнай. Сучасную, амаль што новую дарогу можна атрымаць пры мінімальным укладанні бюджэтных сродкаў. Пры гэтым ідзе поўная замена дарожнага палатна з усталяваннем на ім веласіпедных дарожак. Дарэчы, веларуху тут надаецца вялікае значэнне. Для веладарожак распрацоўваецца асобны праект. Такая ўвага не выпадковая. На тэрыторыі канала і ўздоўж яго праходзіць некалькі велатурыстычных маршрутаў, якія злучаюць у тым ліку і польскі бок. Гэта стала магчымым сённяшняй вясной, калі водны пункт пропуску на канале набыў статус пешаходна-веласіпеднага. Да таго ж веламаршрут на канале ўвайшоў у міжнародны GREEN VELO.

— Аўгустоўскі канал — наш трэнд, у тым ліку для дарожнікаў, — адзначае Уладзімір Цылько. — Ва ўсе нашы праекты, якія датычацца транспартнай інфраструктуры вакол канала, мы ўключаем веладарожкі, абсталяваныя адпаведнымі знакамі. І наогул, усе трансгранічныя аб'екты — гэта

Парковачая пляцоўка каля Аўгустоўскага канала.

маршруты руху велатурыстаў, і яны ўвядзюцца з турыстычнымі аб'ектамі. Гэтыя пытанні пастаянна на кантролі ў мясцовых улад, кожны месяц праводзяцца нарады, каб абмеркаваць пытанні і вырашыць праблемы.

Дзякуючы веларуху папулярнасць канала расце. Тут праходзяць рэспубліканскія і міжнародныя веламарафоны, а з адкрыццём бязвызавага рэжыму маршруты сталі пры-

вабнымі і для замежных турыстаў. Калі праекты па рэканструкцыі дарог будучы прыняты, вакол канала з'явіцца новыя веламаршруты. Яны пройдуць праз знакамітыя мясціны прыгранічча, такія як Свяцкі і Радзівілікі, дзе знаходзяцца старажытныя сядзібы былых князёў, у якіх цяпер праходзіць рэканструкцыя і прыстасаванне іх пад гасцінічна-адраўленчыя комплексы.

ПРАЦАВАЦЬ ПА МАКСІМУМЕ

Генеральны дырэктар КУП «Гроднааблдарбуд» Дзмітрый ВАЛКОВІЧ аб цісках аўтабуму, рэзервах і праблемах кадраў.

— Дзмітрый Уладзіміравіч, за апошнія 15 гадоў у краіне, згодна са статыстыкай, колькасць аўтамабіляў на душу насельніцтва вырасла больш чым у два разы. І лідзіруе тут менавіта Гродзенская вобласць, дзе шчыльнасць машын на 1000 чалавек вышэйшая, чым у Мінску. Як дарожнікі спраўляюцца з такой нагрузкай?

— Дарогі патрабуюць пастаяннага ўвагі. Гэта такі арганізм, які трэба падтрымліваць у належным стане. Таму штогод мы ставім сабе мэту адрамантаваць па максімуме. У мінулым годзе мы прывялі ў парадак 170 км асфальтабетоннага пакрыцця, а ў гэтым плануем давесці гэту лічбу да 200. Гэта дарогі па ўсёй вобласці. Мы замянілі асфальт, а часткова і гравію.

— Ці ёсць рэзервы ў дарожнікаў?

— Рамонт дарог вядзецца пастаянна. Мы магі б і хацелі б зрабіць больш, і такая сітуацыя наспела. У Гродзенскай вобласці, напрыклад, 840 км дарог патрабуюць неадкладнага рамонту. У асяго па краіне — 7 тысяч кіламетраў. Вельмі добра, што ўсе яны ўключаны ў рэспубліканскую праграму, фінансаванне якой вядзецца з трох крыніц. Гэта дзяржаўная пошліна, крэдыт Банка развіцця Рэспублікі Беларусь і абласны бюджэт. Спадзяёмся, што выкананне праграмы дазволіць палепшыць якасць дарог.

— Як хутка гэта праграма ўступіць у дзеянне?

— Праграма ўступіла ў дзеянне з верасня. Вызначаны далейшыя крокі на наступныя гады. Зараз ва ўрадзе разглядаецца пытанне аб вызначэнні сродкаў для ўмацавання матэрыяльна-тэхнічнай базы дарожных арганізацый. Ёсць два варыянты: выдзяленне 10% сродкаў інавацыйнага фонду аб'явіцанкама альбо ў акты выкананых работ будзе ўключаны артыкул выдаткаў на набыццё тэхнікі. Свой пералік тэхнікі мы прадставілі, дзе паказалі і кошт, і вытворцаў. Мы зрабілі ўпор на айчынную вытворцаў, на лінейку Амкадора, МА3, МТЗ. Усе прапановы будучы разглядацца на нарадзе ў Прэзідэнта.

— Я ведаю, што на балансе «Гроднааблдарбуд» ёсць і сельскагаспадарчае прадпрыемства. Як вы яго падтрымліваеце?

— З 2004 года «Гроднааблдарбуд» узяў на свой баланс адсталы калгас «Добраесяльскі», што ў Зэльвенскім раёне. А ў 2011-м да нас далучылі яшчэ адзін стратны СВК таго ж раёна. Гэтыя гаспадаркі зараз злучылі ў адну. Дапамога аказваецца невялікая. Гэта і закупка тэхнікі, запчастак, мінеральных угнаенняў, аплата лізінгу і крэдытаў. Дапамагалі ў рэканструкцыі малочна-

таварнай фермы, падчас уборкі — пасыпалі тэхніку, механізатару.

— Ці ёсць праблема з кадрамі?

— У нас даволі вялікі штат, бо ў склад прадпрыемства ўваходзіць 17 філіялаў па ўсёй вобласці. Агульны штат — каля 1600 чалавек. Спецыялістаў нашага профілю рыхтуюць многія вышэйшыя навуцальныя ўстановы. Рыхтуе тэхніка-дарожнікаў Гродзенскі палітэхнічны каледж. Мы з імі кантактуем, удзелінічаем у абароне дыпламаў, размеркаванні. І ўсё ж праблема ёсць: хацелася б мець больш маладых спецыялістаў, асабліва кіраўнікоў сярэдняга звяна, майстроў, прабараў.

— Ці задзейнічана ваша прадпрыемства на работах па падрыхтоўцы да абласных «Дажынак», якія сёлета пройдуць у Свіслачы?

— Так, мы задзейнічаны на добраўпарадкаванні Свіслачы — сталіцы абласных «Дажынак». Свята пройдуць у канцы лістапада, мы адрамантуем дзве цэнтральныя вуліцы і дзве, якія прымыкаюць да іх. Там працуе пяць дарожных рамонтна-будавальных упраўленняў.

— А як будзеце ўшаноўваць сваіх работнікаў падчас прафесійнага свята?

— Наша прафесійнае свята — Дзень аўтамабіліста і дарожніка — адзначаецца ў апошнюю нядзелю кастрычніка. Абвазюкова павіншваем сваіх работнікаў, выдадзім прэмію, узнагародзім граматамі. Некалькі найлепшых прадстаўнікоў прадпрыемства атрымаюць найвышэйшую узнагароду — знак «Ганаровы дарожнік Беларусі», будучы ўшаноўваны абласных і раённых выканаўчых камітэтаў.

— У сваю чаргу хачу павіншаваць вельмі калектыву з прафесійным святам і пажадаць усім сямейнага дабрабыту, працоўных дасягненняў і падзяк ад тых, хто за рулём!

МІНІ-ЗАВОД НА КОЛАХ

Тэхналогія аднаўлення верхняга слоя асфальту ў свеце вядомая. Прышла яна з-за акіяну і названа імем дакчы амерыканскага вынаходніка. А вось у нашай краіне на мясцовых дарогах гэтым метадам карыстаюцца толькі гродзенцы. І справа не ў тым, што няма магчымасці прыгатаваць гэту самую эмульсійна-мінеральную сумесь. Рэцэпт яе вядомы. Увесь сэнс заключаецца ў аграгацы, які і выконвае увесь працэс. Сумесь паступае ў бункер, замешваецца там, а затым гэты ж аграгат раўнамерна ўкладвае яе на дарогу. Карэцый, міні-завод на колах. У свой час гродзенцы ўклілі не малыя сродкі ў гэтую тэхналогію і цяпер маюць значную эканомію на рамоне дарогі.

— Замена верхняга зношанага слоя на «Слары Сіл» дазваляе эканоміць 45 тыс. рублёў на кожным кіламетры. Гэта дае магчымасць за тую ж грошы зрабіць больш, павялічыць даўжыню рамонту, — падкрэсліў генеральны дырэктар прадпрыемства Дзмітрый ВАЛКОВІЧ. — Таму мы апошнім часам актыўна ўкараняем гэты метад. Калі ў 2015 годзе дадзенай тэхналогіі было адрамантавана 10 км дарогі, то ў мінулым — удвая больш. Сёлета мы маем 36 км новага слоя па тэхналогіі «Слары Сіл». І з кожным годам плануем нарошчваць гэты спосаб рамонту. Машына не будзе прастойваць, гэта вельмі дарагая ўстаноўка амерыканскай вытворчасці, усталяваная на МА3е.

Прылады ахоўнага слоя па тэхналогіі «Слары Сіл» на дарозе ў Шчучынскім раёне.

Што ж гэта за тэхналогія? Адказ на пытанне можна атрымаць у лабараторыі, дзе ўзору сумесі праходзіць выпрабаванне. Работнікі лабараторыі Рыта Хмяльніцкая і Святлана Дамброва дэманструюць невялікі чорны цыліндр, які нядаўна пад прэсам прайшоў выпрабаванне на трываласць. Гэта і ёсць кавалачак асфальту, які аднаўляюць старое дарожнае палатно. У склад яго ўваходзіць дробны друз, эмульсія, вада і невялічка доля цэменту. Усё гэта змешваецца ў адпаведных прапарцыях. Перад тым як трапіць на дарогу, сумесь абавязкова праходзіць выпрабаванне і толькі пасля гэтага ідзе ў работу.

Па словах генеральнага дырэктара, такое пакрыццё значна таннейшае, чым асфальтабетон, і мае даўжэйшы тэрмін службы. Новы слой ліквідуе ямы, расколіны, калей. Ды і аўтамабілісты не будуць крыўдаваць, бо ўкладзены слой не адрываецца і не ляжыць у лабавое шкло. А высокі каэфіцыент счалення — добрая перасярога на аварыйных участках. Да таго ж пакрыццё скрадае шум, што дае магчымасць выкарыстоўваць яго ў населеных пунктах.

Тэхнікі выпрабавальнай лабараторыі Святлана ДАМБРОВА і Рыта ХМЯЛЬНІЦКАЯ займаюцца вырабам і праверкай якасці ўзору асфальта-бетоннай сумесі.

3 кагорты вынослівых

З гэтым высокім рабочым можна сустрэцца ў любую пару года, хоць днём, хоць ноччу. Заўсёды ён будзе трымаць у руках сваю спадарожніцу лапату і працаваць. Такі вобраз прадстаўніка гэтай прафесіі ўвасоблены ў скульптуры, якая устаноўлена перад уваходам у адміністрацыйны корпус прадпрыемства. Аўтарам работы стаў вядомы гродзенскі скульптар Уладзімір Панцэлеў. Фігура дарожніка зроблена значна вышэйшая за звычайны рост і дасягае 2,2 метра, а важыць — аж 300 кг. Дарожнік і яго лапата выкананы з сіліуміну — металічнага сплаву алюмінію і крэмнію — трывалага і зносаўстойлівага.

Скульптуру ўстанавілі ў 2014 годзе, калі адзначалі 70-годдзе заснавання прадпрыемства.

АД БУЛЫЖНІКА ДА АСФАЛЬТУ

Прадпрыемства было створана адразу пасля вызвалення Гродна ў 44-м, бо трэба было рамантаваць дарогі. Асабліва тыя, дзе было пашкоджана цвёрдае пакрыццё. Гэта гравіікі, шасэйныя дарогі і брук. У той час іх было не так многа, па вобласці крыху больш за 300 км, ці 15% агульнай колькасці.

З гісторыі прадпрыемства знаёміць адзін з найстарэйшых яго работнікаў Уладзімір ЧУВАК. Уладзімір Міхайлавіч працаваў на розных кіруючых пасадах, а цяпер з'яўляецца старэйшай прафкама і дагледчыкам музея. Дарэчы, музей таксама ствараўся да юбілейнай даты — 50-годдзя заснавання «Гроднааблдарбуд». Вялікі ўклад у стварэнне музея ўнеслі намеснік генеральнага дырэктара прадпрыемства Барыс Леанідавіч Салавей. За пэўнага было назалашана шмат матэрыялаў, цікавых экспанатаў, вась і вырашылі сабраць іх у экспазіцыю. Значную частку складаюць рэчы, якія былі знойдзены падчас дарожных работ. У асноўным гэта аскепкі вайны — гільзы, зброя, амуніцыя. Цікава паглядзець на інструменты, якімі карысталіся дарожнікі амаль стагоддзе таму. З 30-х гадоў захаваліся тэадзіт —

інструмент для вызначэння гарызантальных і вертыкальных вуглоў пры тапаграфічных здымках. Яго перадаў музею былы работнік прадпрыемства. Такі прыбор дапамагае ўпісаць дарогу ў прыродны ландшафт.

— У нас усе дарогі ландшафтныя, — тлумачыць Уладзімір Міхайлавіч. — Іх трэба пракладваць праз лясы, узгоркі, нізіны, прыстасоўваць да навакольнага асяроддзя. Увогуле прамяя дарогі — рэдкасць. Я ведаю, што ў Італіі ёсць «Аўтастрада сонца», дзе прамяя участкі складаюць 100 км. Побач ідзе ландшафтна дарога. Дык вось, эксперымент паказаў, што кіроўцы на прамой дарозе хутчэй стамляліся. Для чалавека больш звыкла ездзіць па ландшафт-ных дарогах, дзе прамяя участкі чаргуюцца з крывымі.

У музеі знаходзяцца інструменты дарожных рабочых рознага часу. Уладзімір ЧУВАК, старэйшы прафсаюзны аб'яднаны арганізацыі, дэманструе два тэадзіты 30- і 50-х гадоў.

Начальнік планова-эканамічнага аддзела Таццяна КОНАН, вядучы эканаміст па працы Алена САНУКЕВІЧ і эканаміст плановага аддзела Наталля БЕЛАН.

Як узаўважылі старэйшы і будавалі новыя дарогі, сведчаць і фотаздымкі той пары. На іх — рабочыя з лапатамі, замест дарожнай тэхнікі — вол ці конь, зрэдку — трактары. Каб паскорыць работы, прыцягвалі насельніцтва. Кожны жыхар працаздольнага ўзросту быў абавязаны адпрацаваць на будоўніцтве дарогі 6 дзён, а тыя, хто меў коней, — 12. Па словах Уладзіміра Міхайлавіча, такі метад у народзе называлі «шараварка». Было многа жанчын на гэтых работах.

У 60-х гадах прыйшлі самазвалы, карысталіся і сельскагаспадарчымі пагрузчыкамі, да якіх чаплялі грыздар. І хоць спецыяльнай дарожнай тэхнікі яшчэ не было, зрабіць удалося нямаля. За 20 гадоў цвёрдае пакрыццё мелі ўжо амаль 40% дарог, а агульная працягласць дарожнага палатна вырасла па вобласці удвая. З 70-х справы пайшлі хутчэй, бо сталі выкарыстоўваць дарожную тэхніку. Пачалася ўкладка асфальту і бетонкі. У канцы 90-х гадоў 94% дарог мясцовага значэння мелі цвёрдае пакрыццё. А прадпрыемству на баланс перадаваліся ўсё новыя участкі дарог. І зараз іх працяг складае амаль 11 тыс. кіламетраў.

Маргарыта УШКЕВІЧ. margo@zviazda.by
Алена ДАУЖАНОК. Фота Сяргея НІКАНОВІЧА.
УНП 500036511

Шык-шок

БЛІЗКАЯ МОДА

У беларускай сталіцы праходзяць буйныя фэшн-меропрыемствы, правядзюцца модныя маркеты, на якіх можна убачыць адзенне і ад айчынных дызайнераў. Многія з нас ужо і ведаюць, і носяць «сваё». Але ці варта нашым дызайнерам баяцца прыходу на рынак папулярных сусветных сетак адзення накітават ZARA, Bershka і іншых? Ці існуе ў Беларусі індустрыя моды? Разважаюць дырэктар подыум-школы Nagony Model Podium School Ніна ДРАКО, дырэктар Цэнтра Моды Ігар СЯЛІЦКІ, стыліст Валянціна КАЗАК, кіраўнік event-агенцтва, арганізатар Brands Fashion Show Ірына НІКАЛАЕВА, дырэктар digital-агенцтва «Фабрыка брэндаў» Вольга КОРАБАВА.

— **Ці варта сёння хоць бы заікацца на тэму існавання ў Беларусі індустрыі моды?**
Ніна ДРАКО: Модная індустрыя ў нас ужо ёсць, яна развіваецца. Ці зможам мы стаць лідарамі? Для гэтага патрэбны гадзі паказаў, семінараў, лекцыяў, шоу. Наша агенцтва ўжо выйшла на сусветны ўзровень, аб чым яшчэ некалькі гадоў таму немагчыма было нават марыць. Большасць з нас тады думалі, што мадэль — гэта тыя, што танцуюць у клубах. Аднак прайшлі гады, і мы ўсвядомілі, што мадэль — гэта прафесія і што гэта не заўсёды вельмі-вельмі прыгожая дзяўчына (для гэтага ёсць фармац конкурсаў прыгажосці). Мадэль — частка творчай ідэі дызайнера. Мадэльны паказ ад Людмілы Тараканавай, напрыклад — гэта эксклюзіўная работа, цікавае спалучэнне саміх мадэляў і «люку», таго вобраза, які ствараецца з дапамогай адзення.

Ірына НІКАЛАЕВА: У нас праходзяць паказы для прыватных брэндаў, ёсць пляцоўкі і рэжысёры рознага фармату для гэтых пляцовак. Ёсць дызайнеры, Батэрыя годна прадстаўляе Беларусь на сусветных подыумах. Ёсць ужо і кампаніі, у якія перасойны стылісты, іміджмейкеры, развіваецца індустрыя прыгажосці. Краіну наведваюць вядомыя ў свеце модныя персаны для навучання нашых дызайнераў. Сёлета мы назіраем прыток і сусветных брэндаў мас-маркету.

Ігар СЯЛІЦКІ: Я думаю, надзідзе той момант, калі і на еўрапейскіх подыумах з'явіцца імяны з Беларусі. Мы стваралі крыху пазней у параўнанні з Еўропай і пакуль напрацоўваем колькасць людзей, занятых тэмай фэшн.

Валянціна КАЗАК: Многія ўжо ведаюць, што беларускае можа быць і якасным, і стыльным. Нашы дызайнеры заняліся камерцыйным складнікам, пачалі маштабіравацца. У Мінску, Брэсце і Гродне ўжо досыць актыўна ствараюцца шоу-румы, дзе прадстаўлены цікавыя дызайнерскія калекцыі і практыкуюцца індывідуальны падыход да кліента.

Ірына НІКАЛАЕВА: У нас праходзяць паказы для прыватных брэндаў, ёсць пляцоўкі і рэжысёры рознага фармату для гэтых пляцовак. Ёсць дызайнеры, Батэрыя годна прадстаўляе Беларусь на сусветных подыумах. Ёсць ужо і кампаніі, у якія перасойны стылісты, іміджмейкеры, развіваецца індустрыя прыгажосці. Краіну наведваюць вядомыя ў свеце модныя персаны для навучання нашых дызайнераў. Сёлета мы назіраем прыток і сусветных брэндаў мас-маркету.

раслі дызайнеры — яны прадстаўляюць сябе на замежных рынках у якасці манабрэндавых магазінаў, салонаў, буцікоў, прычым не толькі ў Расіі і Украіне. Ёсць і прафесійныя агенцтвы, прафесійны стыліст я атрымлівае шмат прапановаў на рабоце з кліентамі, якія маюць патрэбу ў тым, каб ім стварылі закончаны вобраз. У апошні час я актыўна працую з беларускім брэндам BALUNOVA

fashion design studio, дзе можна сабраць сабе поўную «капсулу» на пэўны сезон.

Ірына НІКАЛАЕВА: Ёсць вопыт правядзення такога праекта, як «Мода фест», — рэгіянальнага фестывалю моды і стылю, які праехаў па ўсіх абласных гарадах. Мы прыяздзілі ў рэгіёны з дэманстрацыяй адзення, упрыгажэнняў, цікавай шоу-праграмай. Рэакцыя глядачоў была выдатнай, і гэта важна. Бо дызайнеры, асабліва пачаткоўцы, не заўсёды могуць даяць сваю цікавую ідэю да спажывца. А проста стварыць прыгожую сукенку недастаткова, трэба ўмець яе паказаць і прадаць. І тут патрабуюцца свае прафесіяналы. Падобныя фестывалі вельмі даручы, бо працуюць і на камерцыйны складнік.

— Дызайнерская мода даступная ў рэгіёнах?

Ірына НІКАЛАЕВА: У рэгіянальных фестывалю удзельнічаюць абсалютна розныя дызайнеры, якія неабавязкова ўстанавіваюць на свае рэчы заволаваны кошт. Важна яшчэ, што фестываль дае магчымасць наогул пазнаёміцца з творцамі, запомніць іх імяны, падпісацца на іх у сацыяльных сетках і нейкі час прыглядвацца да таго, што яны з сябе ўяўляюць. Такім чынам мода становіцца бліжэйшая.

пра іншае. Трэба разумець, што калі вам сёння спадабаўся прадукт нейкага дызайнера, лавіце час, пакуль гэта і індывідуальна, і даступна па кошце. Бо працягнецца гэта да таго моманту, пакуль імя не прагучыць мацней. Тады гэта недарогае вырасае па цене ў некалькі разоў. Як толькі цікавае становіцца вельмі-вельмі цікавым, кошт падскоквае. Аднак той, хто хоча быць унікальным, пагаджаецца плаціць і значна больш. У іншым выпадку ёсць мас-маркет — гэта ўжо канвее, вельзарны аб'ём, а значыць, гэта не пра ўнікальнасць, а пра тое, што табе, хутчэй за ўсё, спадабаецца сёння.

Ніна ДРАКО: У дарогай рэчы можа быць няпростая гісторыя. Любы дызайнер не абавязкова выдатны закройшчык, а значыць, трэба плаціць добрую закройшчыку... Далей патрабуюцца абсталяванне, памяшканне, пра іншае. Трэба разумець, што калі вам сёння спадабаўся прадукт нейкага дызайнера, лавіце час, пакуль гэта і індывідуальна, і даступна па кошце. Бо працягнецца гэта да таго моманту, пакуль імя не прагучыць мацней. Тады гэта недарогае вырасае па цене ў некалькі разоў. Як толькі цікавае становіцца вельмі-вельмі цікавым, кошт падскоквае. Аднак той, хто хоча быць унікальным, пагаджаецца плаціць і значна больш. У іншым выпадку ёсць мас-маркет — гэта ўжо канвее, вельзарны аб'ём, а значыць, гэта не пра ўнікальнасць, а пра тое, што табе, хутчэй за ўсё, спадабаецца сёння.

— Ці шмат у Беларусі дызайнераў, якія маюць свой адметны пачырк, імя?

Ігар СЯЛІЦКІ: Я магу назваць тры прозвішчы, з якімі Цэнтр Моды ўзаемадзейнічаў апошнія гады — Іван Айплату, Ірына Бойцік, Юлія Латушкіна. Можна назваць і яшчэ, але, каб нікога не пакрыўдзіць, я лепш скажу шмат чаго... І на кожным кроку немагчыма эканоміць. Я ведаю многіх дызайнераў і магу сказаць пра іх адно: гэта бяспрычынныя працаголікі. І далёка не ўсе маюць магчымасць дазволіць сабе яшчэ і аўтарскі паказ. Многія адмаўляюцца ад аўтарскай калекцыі, таму што гэта дарогае задавальненне. Творчай асобе неабходна стаць гаспадарнікам. Мы па магчымасці аказваем падтрымку дызайнерам у такой справе.

— Як жа стаць бліжэйшым да спажывца?
Вольга КОРАБАВА: Беларускі спажывец, як і любы іншы, адгукаецца на душэўнасць. Дызайнеру гэта разумеюць, а таму ідуць на кантакт праз сайты або акаўнты ў сацыяльных сетках. Я не памылюся, калі скажу, што адзенне мас-маркета — тая ж ZARA, Reserved — знаходзіцца прыкладна ў той жа цановай катэгорыі, што і прадукцыя маладых дызайнераў, але ж апошні прапануюць штосці больш цікавае. Каб спажывец гэта заўважыў, неабходна прысутнічаць у віртуальнай прасторы. Калі мы гадоў пяць таму гаварылі пра гэта нашым дызайнерам, то не знаходзілі разумення. Немагчыма было ўгаварыць іх адкрыць інтэрнэт-магазин, гэта лічылася непатрэбным. А сёння мы актыўна распрацоўваем сайты для дызайнераў, і разлічаны яны ўжо, зразумела, не толькі на беларускі, але і на расійскі рынак, а тое і з англамоўнай версіяй. Сёння нашым дызайнерам прапануюць адкрываць шоу-румы ў той жа Маскве і Піцеры, але многія зразумелі, што можна абыйсціся без лішніх затрат і выйсці на больш шырокі рынак з дапамогай інтэрнэт-магазіна. Дастаткова прыгадаць Яўгена Бычкоўскага, які пачаў прадаваць свае сумкі менавіта праз інтэрнэт-магазин.

— Як жа стаць бліжэйшым да спажывца?

пра іншае. Трэба разумець, што калі вам сёння спадабаўся прадукт нейкага дызайнера, лавіце час, пакуль гэта і індывідуальна, і даступна па кошце. Бо працягнецца гэта да таго моманту, пакуль імя не прагучыць мацней. Тады гэта недарогае вырасае па цене ў некалькі разоў. Як толькі цікавае становіцца вельмі-вельмі цікавым, кошт падскоквае. Аднак той, хто хоча быць унікальным, пагаджаецца плаціць і значна больш. У іншым выпадку ёсць мас-маркет — гэта ўжо канвее, вельзарны аб'ём, а значыць, гэта не пра ўнікальнасць, а пра тое, што табе, хутчэй за ўсё, спадабаецца сёння.

У дызайнерскай рэчы СВОЙ КОШТ

Ірына НІКАЛАЕВА: Праект Brands Fashion Show, які стартаваў у сакавіку гэтага года, выдатна спраўляецца з задачай набліжэння моды да нашых людзей. Гэта была касмічная атмасфера, унікальны склад спецыялістаў, мадэль, дызайнеру. Дзве калекцыі прадставілі ў Цэнтр Моды. Нікто да канца не верыў, што прыедзе са сваёй калекцыяй Аўтанзілі. Ён даручы, абыццём вярнуцца вясной. На маю думку, беларуская публіка ацаніла нашы намаганні. А 3—4 лістапада адбудзецца другі сезон Brands Fashion Show. Прылятаюць дызайнеры з Германіі, Італіі, ЗША, Пацвердзілі ўдзел такія брэндзі, як Patricia Pepe і Peserico (Італія), Riani (Германія), Souk Atelier (ЗША), Soo Culte (Латвія), а таксама беларускія дызайнеры Ларыса Балунова (Balunova) і Юлія Латушкіна (Latushkina). Раней для такіх дызайнераў проста не было пляцоўкі, а цяпер яна ёсць — Falcon club. Такія брэндзі прыязджаюць у краіну дзякуючы ў тым ліку людзям, з якімі супрацоўнічаюць у Беларусі праз сетку катэгорыі класа люкс — Патрыцыя Пэлэ, некалькі магазінаў «Пятая Авеню» і «Марселіна». Мы ўжо не баімся працаваць з брэндамі такой цановай катэгорыі і такога ўзроўню адказнасці. Гэта і вялікі гонар, і вялікі абавязачальнасць, пастаянная праверка якасці работ.

Ігар СЯЛІЦКІ: Я думаю, з боку глядачоў, патэнцыйных пакупнікоў цікавае да чарговага фэшн-сезона будзе высокая. Калі б зала была не на тысячы месцаў, а большая, то запойнілася б і яна. Што да магчымасцяў для развіцця, то ў сучасных дызайнераў іх дастаткова. Іншая рэч, што любіць камерцыйны праект мае свае камерцыйныя рызыкі. Таленавіты дызайнер і паспяховае прадпрыемства — не сінонімы. Табе можа здавацца, што ты пайшоў у правільным кірунку, а праз некаторы час высветліцца, што гэта было памылкай. А рэсурсы ўжо затрачаны, магчымасці выкарыстаны. Не трэба думаць, што гэта лёгкая справа. Нехта скажа: дайце нам айчыннюю калекцыю! Аднак некалькі гадоў таму мы выпусцілі добрую калекцыю дзіцячага адзення, рэалізавалі якое аказалася наймаверна цыжка. Урэшце змаглі дамовіцца з буйнымі ўнівермагамі, хоць і там давялося доўга чакаць свайго пакупніка, бо гэта было адзенне іншай цановай катэгорыі, якое звычайна не трапляецца ў шырокім гандлі.

Святлана БАРЫСЕНКА: протас@zviazda.by

27 КАСТРЫЧНІКА
 1728 год — нарадзіўся Джэймс Кук, англійскі мараплавец. Кук адкрыў і нанёс на карту Вялікі бар'ерны рыф, усходняе ўзбярэжжа Аўстраліі, вызначыў астраўны становішча Новай Зеландыі. Ён зняпраўдзіў сцверджанні аб тым, што Новая Зеландыя з'яўляецца паўночным ускраікам невядомага на той момант паўднёвага мацерыка, і выказаў меркаванне, што мацярык гэты размешчаны ў непасрэднай блізкасці да Паўднёвага полюса і пакрыты лёдам.
 1947 год — нарадзіўся (г. Копель) Аляксей Пятровіч Шкадарэвіч, беларускі фізік, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар, член-карэспандэнт НАН Беларусі, акадэмік НАН Беларусі. Аўтар навуковых даследаванняў у галіне лазернай фізікі, аптыка-электроннага і лазернага прыборабудавання. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі.
 1951 год — у Саскачэванскім універсітэце (Канада) пад кіраўніцтвам Гаральда Джона было ўпершыню выкарыстана радыяцыйнае апрамяненне як сродак для барацьбы са злыкаснымі ўтварэннямі ў анкалагічных хворых. Прамянёвую тэрапію праводзілі, выкарыстоўваючы радыеактыўны кобальт-60 у якасці крыніцы гама-прамяняў высокай энергіі, якія дзейнічаюць аналагічна рэнтгенаўскім прамяням, нейтронам і электронам. Мэтай прамянёвай тэрапіі з'яўляецца знішчэнне клетак, што складаюць пухліну. Паколькі іанізавальнае выпраменьванне ўзаемадзейнічае з малекуламі вады, фарміруюць перакісы і свабодныя радыкалы, то, адпаведна, чым больш актыўныя метабалічныя працэсы ў клетцы, тым больш моцнае на яе пашкоджваючае ўздзеянне радыяцыі.

1984 год — адбылося афіцыйнае адкрыццё скаразнага руху цягнікоў па ўсёй Байкала-Амурскай магістралі. Трэба сказаць, што яшчэ ў канцы XIX стагоддзя найлепшыя інжынерныя розумы Расіі абдумвалі напрамак першай чыгункі ад Ціхага акіна, аднак прайшлі да высновы, што будаўніцтва такой тэхнічна немагчымае. Ні тэхнікі, ні сродкаў для выканання такіх грандыёзных работ у Расіі на той момант не было. Толькі ў 1932 годзе былі разгорнутыя праектна-пошукавыя работы. Пасля Вялікай Айчыннай вайны некалькі гадоў будаўніцтва вывясло сіламі знявольненых Амураўла. Знаковым пунктам у гісторыі БАМА прынята лічыць пастанову ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР ад 8 ліпеня 1974 года «Аб будаўніцтве Байкала-Амурскай чыгуначнай магістралі». XVII з'езд УЛКСМ абвясціў будаўніцтва Байкала-Амурскай чыгуначнай магістралі Увоасоаэзнай ударнай камсамольскай будоўляй. БАМ стаў увасабленнем паступальнага руху краіны наперад, працягам Дняпрагэза, Магніткі, Турксіб, Камсамольска-на-Амуры.

Было сказана
Рола ЭМІ, амерыканскі псіхолог:
 «Жаданне стаць самім сабой — сапраўднае прызначэнне чалавека».

УП «Мінская волна»
 220039, г. Мінск, ул. Чкалова, д. 5
 Рэкламная служба: (017) 228-13-44
 e-mail: reklama@mv.by
 www.mvradio.by

радио

97,4 ФН - Мінск, Лодзь, Смаленск, Мядзель, 102,8 ФН - Мінск
 102,6 ФН - Купцы, 104,2 ФН - Брэст
 104,8 ФН - Мінск, Слоніма, Нясвіжа, Мінск, Мядзель, Мінск
 105,3 ФН - Савітск, Савітск, Падляска, 105,3 ФН - Мінск, Мінск
 106,1 ФН - Савітск, Савітск, 107,1 ФН - Мінск, Мінск

Хорошее радио — для хороших людей!

Акно ў свет

фота Антона КТЕШУКА

НІКОМУ НЕ ПАДАБАЕЦА ШКАДАВАННЕ

«У нас прыдуманая так многа слоў, каб абазначыць людзей з інваліднасцю. Але перш за ўсё кожны з іх — чалавек. Дайце яму магчымасці, адкрыцьце шлях да рэалізацыі — гэта і будзе шчасцем».

Так лічыць **Аляксандра Чычыкава**, фіналістка міжнароднага конкурсу Miss Wheelchair World 2017, першая беларуска, якая стала Міс свету на інваліднай калёсцы. Па словах дзяўчыны, мерапрыемства ў Варшаве адрознівалася ад звычайных конкурсаў прыгажосці, а яго мэты былі больш сацыяльнымі. Вярнуўшыся на радзіму, Аляксандра мяркую правесці нешта падобнае для беларускіх дзяўчат, тым больш што такія конкурсы ўжо існуюць у Польшчы, Украіне, Расіі.

— Я хачу захаваць ідэю Miss Wheelchair. Мая мэта — разбурыць унутраныя бар'еры, якія часам узводзяць для сябе людзі з фізічнымі асаблівасцямі. Будзе цудоўна, калі гэта дапаможа ім разумець, што абмежаваная насамакз няма і ніхто не забараняе ім быць шчаслівымі, актыўнымі. Цяпер я атрымліваю

адукцыю па спецыяльнасці псіхалогія ў БДПУ імя М. Танка. Спадзяюся, што прафесійныя веды дапамогуць у стасунках, бо пасля выпуску я хачу дапамагаць людзям з інваліднасцю, прапаноўваць ім шыры патраўляецца на магчымасці. Хацелася б працаваць пры карэктыйным цэнтры ці грамадскай арганізацыі.

Сярод заданых конкурсу Міс свету журы ў тым ліку прапаноўвала назваць тры праблемы на радзіме ўдзельніц, вельмі важныя для дзяўчат на калёсках. На думку Аляксандры, у Беларусі гэта пытанне медыцынскага абслугоўвання, а таксама праблема займець дзіця і захаваць яго. Справа ў тым, што некаторым дзяўчатам з фізічнымі асаблівасцямі складана зацэжарыць, а пасля нараджэння немаўляці сям'ю могуць пазбавіць бацькоўскіх правоў на аснове медыцынскага заключэння. Цяжкасці ўнікаюць і тады, калі такая пара хоча ўзяць дзіця з прытулку.

— Я імкнуся да станоўчых змен. Нельга паказаць на чыйсьці твар і сказаць, што гэта эталон. У прыгажосці мноства адценняў і

фота Антона КТЕШУКА

вобразаў. Хочацца адшукаць іх у чалавеку і дапамагчы расквітнець.

Акрамя сустрэчы з Аляксандрай Чычыкавай на прэс-канферэнцыі адбыўся паказ адзення, пашытага па спецыяльным мерках для людзей з фізічнымі асаблівасцямі. Ідэя прыйшла дызайнеру Кацярыне Цікоце на пачатку гэтага года. На працягу некалькіх месяцаў адбылася падрыхтоўка, і вось першая фокус-група з пяці мужчын і пяці дзяўчат на калёсках прымержыла штаны адмысловага зручнага пакою. Удзельнікі перш за ўсё адзначылі завываную талію, пахвалілі даўжыню калашын і ўважлівасць дызайнера да фізічных параметраў. У той жа час былі выказаны пажаданні, напрыклад на размяшчэнні кішэнняў.

Пакуль што такое адзенне існуе ў дзесяці экзэмплярах, але распрацоўка ідзе далей. У будучыні плануецца новая мадэль, пры пашыве якой будучы ўлічана некалькі дзясяткаў асаблівых параметраў.

Рагнеда ЮРГЕЛЬ: yurjel@zviazda.by
Фота Анастасіі ГРУК

СЁННЯ

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	— 8.00	17.46	9.46
Віцебск	— 7.53	17.32	9.39
Магілёў	— 7.51	17.36	9.45
Гомель	— 7.43	17.37	9.54
Гродна	— 8.15	18.01	9.46
Брэст	— 8.11	18.06	9.55

Месяц
 Першая квадра 27 кастрычніка.
 Месяц у сузор'і **Вадאלа**.

Імяніны
 Пр. Праскоўі, Мікалая, Назара, Пятаса, Селівана.
 К. Зоі, Іваны, Сабіны, Вінцэнта, Пятра.

ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

ВІЦЕБСК 738мм рт.ст. +1...+3°C +2...+4°C	ГРОДНА 740мм рт.ст. 0...+2°C +6...+8°C	МІНСК 732мм рт.ст. +2...+4°C +4...+6°C	МАГІЛЕЎ 736мм рт.ст. +2...+4°C +3...+5°C
БРЭСТ 742мм рт.ст. +3...+5°C +6...+8°C	ГОМЕЛЬ 741мм рт.ст. +3...+5°C +4...+6°C	Абазначэнні: ■ німа прыкметных геамагнітных узрушэнняў ■ невялікія геамагнітныя узрушэнні ■ слабая геамагнітная бура	

...у суседзях

ВАРШАВА +8...+11°C	КІЕЎ +6...+8°C	РЫГА +5...+7°C
ВІЛЬНЮС +5...+7°C	МАСКВА +1...+3°C	С.-ПЕЦЯРБУРГ +2...+4°C

УСМІХНЕМСЯ

— Прывітанне, што робіш?
 — Сяджу на падаконніку, куру і п'ю халодную каву...
 — Няшчаснае каханне?
 — Горш — свежафарбаваная падлога.
 Не трэба было ад дзвярэй пачынаць...

Удзельнік «Бітвы экстрасенсаў» затрымаўся ў ліфце і паўдна не мог выкілаць ліфцэра, таму што прыходзіў то Сталін, то Напалеон.

Жонка — мужу:
 — І што гэта за новы Славік у цябе ў кантактах у тэлефоне? У туды патэлефанавала, а там жаночы голас! Як гэта разумець?
 — А вельмі проста! Там такая ж дурніца скапіла тэлефон, каб паслухаць, што за новы Сяргей у Славіка ў тэлефоне!

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 2 ад 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙНАГА РЭСПУБЛІКАНСКАГА СЛУЖБЫ

Дырэктар — галоўны рэдактар **СУХАРАЎКАЎ Павел Якаўлевіч**.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯХОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВИН (намеснік галоўнага рэдактара), В. ІМЯДЗВЕДЗЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАВУСЬКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.
 Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, сакратарыята — 292 05 82, аддзялення за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовыя самарэбранне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў; у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гомелі: 28 27 27, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай воблі: (017) 292 21 03; бухгалтэры: 287 18 81.

http://www.zviazda.by;
e-mail: info@zviazda.by;
 (для зваротаў): zvarot@zviazda.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падобны дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннямі рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адлюскваная ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»», ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 3969.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19.30
 26 кастрычніка 2017 года.